

Torsdagen den 15 juni

Kl. 12.00–20.30

§ 1 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Beatrice Ask* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i justitieutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Beatrice Ask* som ledamot i konstitutionsutskottet och *Tomas Tobé* som ledamot i justitieutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i konstitutionsutskottet
Beatrice Ask (M)

ledamot i justitieutskottet
Tomas Tobé (M)

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:558

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:558 Förnyelse av körkortet för FN-svenskar i Somalia

av Kerstin Lundgren (C)

Interpellationen har överlämnats till sr Anna Johansson och kommer att besvaras torsdagen den 7 september 2017.

Prot. 2016/17:126
15 juni

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 13 juni 2017
Näringsdepartementet
Anna Johansson (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

§ 4 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:
2016/17:FPM95 Lägesrapport om cigarettsmuggling *KOM(2017) 235* till skatteutskottet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2016/17:204 till utbildningsutskottet

Motioner
2016/17:3749–3752 till socialutskottet

*Explosiva varor –
Tullverkets befogenheter vid inre gräns*

§ 6 Explosiva varor – Tullverkets befogenheter vid inre gräns

Skatteutskottets betänkande 2016/17:SkU33
Explosiva varor – Tullverkets befogenheter vid inre gräns (prop. 2016/17:169)
föredrogs.

Anf. 1 OLLE FELTEN (SD):

Fru talman! ”Under senare år har det skett en kraftig ökning av den illegala förekomsten av explosiva varor, främst handgranater, i Sverige. I flera fall har handgranater kastats in i lokaler och bostäder. Det finns tydliga tecken på att personer som tillhör kriminella grupperingar har tillgång till explosiva varor i större utsträckning än tidigare och också har en större benägenhet att använda dessa.”

Jag stöder denna beskrivning av verkligheten som regeringen uttrycker i den proposition vi nu ska debattera. Propositionen handlar om Tullverkets möjligheter att eftersöka och beivra illegal införsel av explosiva varor.

Genom lagförslaget får Tullverket befogenhet att eftersöka och inleda förundersökning om brott mot införselreglerna för explosiva varor. Det har man inte rätt att göra i dag, vilket är ett stort problem för samhällets stabilitet och vår vardagstrygghet. Att detta inte har varit möjligt är mycket allvarligt.

Den primära orsaken till att det är på detta vis är att i den svenska byråkratins betecknas handgranater som explosiv vara i stället för det vapen de är. Hela sjuklövern har därigenom aktivt bidragit till att destabilisera samhället och gynna grovt kriminella grupperingar genom att inte agera för att lösa problemet när man innehaft regeringsmakten.

Tullverkets gränskontrollverksamhet mot annat EU-land regleras i inregränslagen, som bygger på det så kallade EUF-fördraget, som i sin tur bland annat reglerar den fria rörligheten av varor och tjänster inom EU.

Svenska myndigheter har räddhåget duckat för skrivningen i fördragets artikel 34 och 35 som förbjuder begränsande kontroller och restriktioner i handeln mellan EU-länder.

I lagen om Tullverkets befogenheter vid inre gräns finns en lista på varuslag som är undantagna från kontrollförbudet i fördraget och som således kan eftersökas. I den listan finns vapen och krigsmateriel angivna som produktgrupper som får kontrolleras och eftersökas vid inre gräns. Explosiva varor finns inte upptaget som en sådan begränsning men föreslås nu bli tillagda.

Som jag redogjorde för i inledningen av mitt anförande har insmugglingen av till exempel handgranater och andra vapen ökat kraftigt de senaste åren.

I riksdagen har det också väckts motioner om att åtgärda problemet med att handgranater kan föras in i Sverige utan att tullen har rätt att eftersöka och hantera beslag av sådana varor. Bara innevarande riksdagsår lämnades elva motioner in till riksdagen om skärpta åtgärder mot smuggling av handgranater.

Vi sverigedemokrater har fyra olika motioner som berör olika delar av problematiken kring det ökade våld där handgranater är inblandade.

Detta är inte en ny fråga; den har funnits med i åtskilliga år.

Propositionen handlar i första hand om att Tullverket ska kunna beivra insmuggling av just handgranater till Sverige. Det är en i det närmaste ofattbar tafatthet från de svenska regeringskonstellationerna som har gjort att frågan inte löstes för flera år sedan.

Fru talman! Det kan vara intressant att se en definition av begreppet vapen. På Wikipedia beskrivs begreppet på följande sätt: ”Vapen är redskap och utrustning för krig, jakt, tävling, brottslighet eller självförsvar. Vapen utsträcker sig från förhistoriska vapen som knölpåkar, spjut och speciellt utformade stenar till mycket komplicerade moderna vapen som interkontinentala ballistiska missiler. I en bredare bemärkelse, är vapen något som kan användas för att få en fördel gentemot en fiende eller i syfte att försvara sig själv och andra mot yttre hot.”

Den allra enklaste lösningen hade varit att använda det svenska språket på ett korrekt sätt och definiera handgranater som vapen, vilket jag yrkade på i en motion i höstas. Då hade vi inte behövt ha denna debatt i dag. Jag tolkar avsaknaden av anmälda debattörer som att de övriga partiernas företrädare skäms för sitt agerande.

Fru talman! Det som är bra med detta lagförslag är att det äntligen kommer till stånd en möjlighet för Tullverket att agera mot insmugglingen av handgranater. Det går dock alldeles för långsamt.

Regeringen vill skjuta på införandet av lagen till den 1 november 2017. Det handlar om en ny punkt i en punktlista i införsellagen, sammanlagt

tolv ord. Lagtexten är redan klar, och regeringen skriver själv i sin proposition att den nya lagstiftningen bör träda i kraft så snart som möjligt. Ändå väljer man att ge vapensmugglarna ytterligare respittid så att de kan jobba på i lugn och ro ett tag till utan alltför stor risk att upptäckas och stoppas.

Betydligt mer avancerade lagförslag har genomförts väsentligt mycket snabbare än så här, och vi menar att denna ändring skulle ha kunnat göras så att den kunde träda i kraft redan den 1 juli 2017.

Det är sorgligt att de övriga sju partiernas företrädare är så trötta att de inte kan förstå vikten av att skynda på införandet. Ni kan vara helt säkra på att de kriminella nätverken är väl medvetna om det tidsfönster som hålls öppet för nästan riskfri införsel av handgranater. Hur många flera människor tror ni kommer att drabbas på grund av er senfärdighet?

Fru talman! Det är inte bara viktigt att ge Tullverket befogenheten att eftersöka grövre vapen, till exempel handgranater. Det är minst lika viktigt att stärka Tullverkets förmåga att utföra de nödvändiga kontrollerna. Redan i dag är Tullverket kraftigt nedbantat genom senare års omorganisationer, och många gränspassager saknar helt fast tullbemanning.

Därtill kommer Tullverket att tvingas dra ned ytterligare på sin personalresurs på grund av att sjuklövern, med små variationer, inte vill skjuta till de resurser som behövs för att Tullverket ska klara av att uppfylla sina åtaganden.

I sitt budgetäskande för 2017 och 2018 har Tullverket tydligt redogjort för hur man tvingas skära ned på personal för att klara budgeten och hur det kommer att innebära att man inte kommer att kunna uppfylla de krav som ställs på verket.

För att lösa detta problem har vi budgeterat en nivåhöjning för Tullverket 2017 och framåt på 275 miljoner kronor mer än regeringen.

De situationer som uppstår när försök görs att smugla in vapen och sprängmedel i Sverige är farliga till sin natur. Att riskerna för tullpersonalen ökar när den aktivt eftersöker illegala sprängämnen är därför inte svårt att se. Därför måste även skyddsnivån höjas för personalen i gränsskyddet. Det är då naturligt att se till att den personal som ska hantera sådana situationer är utrustad för att ta hand om alla tänkbara lägen. Man ska också kunna försvara sig själv och sina kollegor.

Fru talman! Löser vi inte även dessa frågor skyndsamt kommer vi att se hur det nu aktuella lagförslaget i stor utsträckning kommer att visa sig vara en papperstiger. Utan förmåga – ingen verkstad.

Vi står givetvis bakom båda våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 1.

Anf. 2 PATRIK LUNDQVIST (S):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till propositionen och avslag på den motion som Olle Felten yrkade bifall till.

Man kan naturligtvis diskutera hur fort saker och ting ska ske. Den reservation som det yrkades bifall till handlar om att vi ska införa detta betydligt fortare än vad regeringen har lämnat sin proposition. Så kan man tycka, men saker och ting måste ha sin gång. Jag instämmer i att detta borde ha gjorts betydligt tidigare. Man borde ha tagit tag i frågorna tidigare, men det går inte att skynda på dem bara för sakens skull.

Vi påbörjade detta redan 2015 och har jobbat med det ända fram till nu. Det gäller naturligtvis inte bara denna fråga utan även andra saker som har med samma problematik att göra.

Det är inte helt fritt att föra in handgranater i Sverige i dag bara för att tullen inte har befogenheter. I stället får man ett mer komplicerat förfarande där polisen behöver blandas in och där man tar hand om sakerna på ett lite omständligare sätt. Men man ger ingen jätterespit till smugglare att föra in olagliga varor till Sverige. Så fungerar det inte.

Jag tänkte reflektera lite kort över vapenhantering. Vi har ett tullverk som har befogenheter att använda vissa olika vapen. De har personlig skyddssprej och även skjutvapen – pistoler – men väljer i dag själva hur och när dessa ska användas. Det är alltså inte här i kammaren som vi begränsar möjligheterna till beväpning, utan det sköter de själva på Tullverket. Jag är övertygad om att de skulle se den naturliga farlighet som Olle Felten talade om. Det låter lite som att han tror att vi har Narcos här i Sverige och hela den smuggelproblematik som finns i Mexiko, där man skjuter på varandra för att få in varor över gränsen. Så är det inte.

De som smugglar in i Sverige har inte något intresse av att skapa uppmärksamhet eller störa sin egen verksamhet. De vill gå under radarn och göra det så lugnt och försiktigt som möjligt. De vill inte att vi ska veta att varorna finns här. Vi behöver inte eskalera detta själva.

Vi har resurserna och möjligheterna att göra något åt eventuellt farliga situationer när man bedömer att sådana uppstått, men jag tycker att vi ska överlämna det till Tullverket, inte beväpna människor vid gränsen i onödan. Denna naturliga farlighet finns helt enkelt inte. Snarare finns ett naturligt lugn där ingen på den andra sidan har något intresse av att uppmärksamma något. Vi jagar dem så gott vi kan med olika metoder.

Vi borde hellre ha ännu en röntgenmaskin för att röntga lastbilar än fler pistoler vid gränsen. Det är min position, helt klart. Om något skulle förändras dramatiskt kommer Tullverket definitivt att uppmärksamma detta, men det har ännu inte hänt.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 7 Samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård

*Samverkan vid
utskrivning från slutna
hälso- och sjukvård*

Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU18
Samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (prop.
2016/17:106)
föredrogs.

Anf. 3 CATHARINA BRÅKENHJELM (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera något som är självklart men som verkar vara svårt i praktiken. Det handlar om att samverka över de traditionella gränserna.

Vi har pratat om detta i årtionden, nästan utan att det rört sig ett enda steg framåt. Därför tycker vi att det nu är viktigt att vi tar ett kraftfullare steg i rätt riktning och lägger fram ett nytt lagförslag.

Det handlar om nödvändigheten av att ta sig ur de klassiska stuprören, där det är mycket revir, och börja samverka utifrån de personer som blir utskrivna efter att ha legat på sjukhus, i de fall där de måste ha insatser från samhället när de kommer tillbaka till sin hemkommun.

Alla har vi väl hört berättelser om hur det alltför ofta ser ut när man kommer hem. Man kanske inte kan komma hem direkt utan behöver ett särskilt korttidsboende en tid, och när man är klar på sjukhuset finns inga platser på boendet och man blir kvarliggande. Eller så behöver man lite hemtjänst eller hemsjukvård, och så är dessa inte ens vidtalade.

Bristerna och exemplen är alldeles för många. Huvudmännen har haft många år på sig att fixa detta under ett flertal regeringar. Nu föreslår vi att en ny lag införs. Syftet är att hela kedjan ska slutas kring den person som är utskrivningsklar på sjukhuset.

Insatserna man behöver ska samverka i tid. När man hamnar på sjukhus ska berörda parter meddelas direkt, i alla fall inom 24 timmar, och då ska allt runt patienten/individens börja planeras så att det är klart när man blir utskriven och får lämna sjukhuset. En fast vårdkontakt som man får när man kommer in på sjukhuset ska behållas när man kommer hem från slutenvården.

Lagen innehåller en rad förslag för att det ska kunna fungera praktiskt, bland annat om överenskommelser om betalningsansvar i de förhoppningsvis få fall där patienten inte kan komma hem fast läkaren har sagt att patienten är färdigbehandlad på sjukhuset.

Lagen träder i kraft den 1 januari 2018 för den somatiska vården och ett år senare, den 31 december 2018, för dem som är inlagda inom den slutna psykiatriska vården.

Det är viktigt att man så snabbt som möjligt kommer igång med denna förbättring, för annars är det många som fortsätter att hamna i kläm: de som behöver komma hem från sjukhuset och, inte minst, alla som väntar på plats på sjukhus.

Fru talman! Den andra, betydligt större, del som måste förändras är sjukvårdens hela organisation, framför allt mellan sjukhusvården och primärvården.

En mycket viktig utredning har gjorts av Göran Stiernstedt: *Effektiv vård*. Den tillsattes av den borgerliga regeringen, och uppdraget var att se över hur man på ett mer ändamålsenligt sätt skulle kunna använda de stora resurser som finns i sjukvården. Utredningen presenterade många väldigt bra förslag, och utskottets ledamöter var mycket positiva vid presentationen i utskottet.

Som ett led i och en fortsättning på utredningen har den regering som finns i dag utsett Anna Nergårdh att leda arbetet med att ställa om och modernisera vården med fokus på primärvården.

Första steget i att införa Stiernstedts förslag är nu taget: Ett delbetänkande presenterades i förra veckan. Detta är ett steg i en stor strukturförändring av sjukvården i Sverige, och den följer precis det som Stiernstedt presenterade.

Fru talman! Den allra viktigaste kontentan är att det ska vara primärvården som utgör basen för vår hälso- och sjukvård. Statusen för vårdcentralerna måste höjas, kompetenserna där måste bli fler och undersökningsmöjligheterna måste öka. Man ska inte behöva åka till sjukhus för saker och ting som kan ordnas på hemmaplan via vårdcentralen.

I dag är det precis tvärtom: Det är sjukhusen som är storebror och vårdcentralerna som är lillebror. Sverige är ett av de mest läkartäta länderna i världen – här finns många läkare per individ – men trots det har vi låg tillgänglighet, alltså svårt att komma till läkare och få sjukhusvård. När vi väl har kommit över tröskeln är det dock en mycket god vård.

En bra, tillgänglig och stark primärvård har vi alla nytta av, och den är mycket viktig när det gäller att förhindra alla onödiga inläggningar på sjukhus. De är ett jättestort problem, och merparten som läggs in i onödan är äldre.

Fru talman! Det finns ett tillkännagivande från alla allianspartier, självfallet med instämmande av SD, som slår in helt öppna dörrar. Man vill att regeringen skyndsamt ska lägga fram förslag avseende det samlade omhändertagandet i vården och omsorgen av de mest sjuka äldre och de multisjuka kronikerna. Man anser att det behövs ett samlat helhetsgrepp. Men arbetet är ju i full gång, så tillkännagivandet är bara ett politiskt utspel.

Vi säger ja till ett första steg, men vi vill inte föregripa den utredning som är på gång. Ett delbetänkande är redan lämnat. Det är skyndsamt. Vi kan inte hafsa fram en sådan stor och viktig förändring i hela sjukvården.

Alliansen anser att dagens förslag endast är en mutter i maskineriet. Ja, det är faktiskt en mutter i maskineriet. Och det finns mycket stora och viktiga maskiner som inte alls fungerar utan just denna lilla mutter. Den är därför inte oväsentlig.

Alliansgruppen med SD hänvisar till utredare Stiernstedts problembeskrivning. Och det är ingen av oss som säger emot den. Inte heller det nya lagförslaget som vi debatterar här i dag går emot det.

De synpunkter som Stiernstedt lägger fram delar vi helt och hållet. Det är ett jättestort projekt att styra om hela hälso- och sjukvården. Här behövs det verkligen grabbatag. Men arbetet är igång.

Jag yrkar bifall till reservationen.

(Applåder)

Anf. 4 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Åhörare, tittare och lyssnare! Den rödgröna feministiska regeringen arbetar, som ni numera alla vet, långsiktigt och målmedvetet med att utveckla och förstärka välfärdspolitiken.

I internationella forum, som FN och OECD, finns det i dag ingen tvekan om att ojämlika villkor för medborgarna inte går att förena med ett framgångsrikt arbete på klimatområdet. Välfärden måste fördelas solidariskt och efter behov mellan alla medborgare.

Tilliten till samhället och dess förmåga att hantera de stora utmaningarna kan annars ta skada, och medborgarnas vilja att medverka kan då i värsta fall minska.

Med växande klyftor bland medborgarna får man problem. Men samhällen som lyckas begränsa ojämlikheten och fördela välfärden mer solidariskt har faktiskt färre ”motborgare” och en större andel medborgare.

Danmark är det land som har det högsta skatteuttaget och är samtidigt det land där drygt 25 procent av medborgarna, trots detta höga skatteuttag, anser att det faktiskt inte vore fel med skattehöjningar. Man upplever helt enkelt att man får väldigt mycket för det som man avsätter i den gemensamma kassan. Danskarna är också världens lyckligaste folk.

Jag besökte förra veckan OECD:s temasession 2017. Budskapet däri-
från var mycket tydligt: De växande klyftorna i världen mellan länder och
internt i länder är det största hotet mot vår gemensamma förmåga att han-
tera de avgörande globala hoten. Girigheten pekades ut som ett av de
största problemen i våra samhällen.

Företagandet prisades också på OECD-mötet för den betydelse det har
för att skapa den tillväxt som är nödvändig för att kunna bygga välfärd för
alla. Samtidigt påtalades problemen med vinstintressen i välfärden.

Generalsekreteraren påpekade vid upprepade tillfällen behovet av ökad
politisk styrning och att välfärden faktiskt inte lämpar sig för att distribue-
ras enligt marknadsprinciper. Rätt verktyg till de olika uppgifterna var det
tydliga budskapet.

Jag valde att ta med denna rekommendation från OECD-mötet till
denna debatt, eftersom jag tror att det är viktigt att vi tar till oss erfarenhet
från andra. Debatten i Sverige har tyvärr ofta fastnat i någon sorts politisk
prestige och är mycket hårt drabbad av en sorts privatiseringsiver.

Fru talman! Denna debatt handlar som vanligt om någon form av kon-
flikt. Denna gång handlar det om konflikten mellan säkerställandet av att
välfärden distribueras på ett solidariskt sätt till medborgarna och de driv-
krafter som OECD varnar för.

När marknadskrafter blandas in via avtal, upphandlingar eller på andra
sätt följer andra prioriteringar än det solidariska distributionstänkandet i
fråga om välfärden med, enligt OECD. De talar alltså öppet om girighet
som ett problem.

Fru talman! Hälso- och sjukvården i Sverige har i förhållande till
hälso- och sjukvården i många andra länder mycket bra medicinska resul-
tat. Som ofta upprepas här från talarstolen har vi trots det stora utmaningar
framför oss, inte minst av demografiska skäl.

Under åtta år har allianspartierna suttit i majoritet, och då har de valt
att avstyrka samtliga motioner som jag har skrivit om olika kronikergrup-
pers behov av ökad förståelse och systematik när det gäller vård värd nam-
net.

Fru talman! Samma politiker väljer nu i opposition att i detta betänkan-
de ge ett uppdrag till regeringen ”att förbättra värden och omhändertagan-
det av de mest sjuka äldre och kroniskt multisjuka patienterna.” Hur tro-
värdigt är det?

Det är just dessa grupper som ni har sagt nej till under åtta år vid mak-
ten när ni har avstyrkt mina motioner.

Vi har nu en regering som har tagit tag i just denna fråga, det vill säga
hur vi kan omsätta förslagen i utredningen *Effektiv vård* till riksdagsbeslut
och regeringsbeslut som underlättar för vårdhuvudmännen och berörda
myndigheter att utveckla och samordna en mer jämlik, tillgänglig och ef-
fektiv hälso- och sjukvård med fokus på primärvården och därmed indirekt
med fokus på i huvudsak patienter med kroniska sjukdomar.

Fru talman! Under mina mer än tolv år i riksdagen kan jag inte påminna
mig ett mer onödigt tillkännagivande än det som finns i detta betänkande.
Det är ett praktexempel på att slå in öppna dörrar, som det brukar heta när
någon föreslår det som redan sker.

I övrigt vill jag bara instämma i Catharina Bråkenhielms anförande.

Jag yrkar bifall till reservationen.

(Applåder)

Anf. 5 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Detta är en mycket bra proposition – ordning och reda. Äldre och sjuka, och även deras anhöriga, kan känna sig lite tryggare. Så har det inte varit.

Jag kommer ihåg när min pappa och jag vid tillfälle efter tillfälle själva fick skaffa oss örnkoll på vad som skulle hända efter utskrivningen. Det blev mycket rörigt, eftersom det även i Stockholm är en fragmenterad hälso- och sjukvård och 150 hemtjänstbolag. Det var lite rörigt.

Nu finns det en bra utredning, *Effektiv vård*, som ska bearbetas. Att förändra hela hälso- och sjukvården är en process. Det handlar om att se till helheten. Jag vill verkligen se en förändrad hälso- och sjukvård som står på en trygg bottenplatta och som håller länge – inget hafs och slafs. Jag vill se satsningar på välfärden och inte på skattesänkningar.

Syftet med denna lag är att värna patienterna och deras anhöriga – värna en god vård och en socialtjänst av god kvalitet för enskilda som efter utskrivningen från slutna vård behöver insatser från socialtjänsten, den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården eller den landstingsfinansierade öppna vården. Jag välkomnar verkligen detta. Det ska bli planerat – underbart. Jag tror att många jublar även om de nog inte förstår storheten i detta.

Alla som har stått med anhöriga på ett sjukhus och försökt att få till en vettig plan vet hur knöligt det kan vara. Man får bli torped och samordnare själv. Så har det varit.

I förslaget tydliggörs att verksamheter inom socialtjänst och öppen hälso- och sjukvård tidigt måste börja planera inför patientens utskrivning från slutenvården. Man ska förmedla inskrivningen inom 24 timmar. Det är jättebra – ordning och reda. Lagen innehåller även bestämmelser om samverkan mellan landsting och kommun. Det är bra. Det blir mindre tjafs och specifikt något tryggare äldre och deras anhöriga och tryggare sjuka.

Det ska även framgå att det i den nya lagen finns bestämmelser om hur insatserna ska planeras för den enskilda efter utskrivningen. Här har det varit mycket problematiskt.

Lagen ska se till att en patient med behov av insatser skrivs ut från den slutna vården så snart som möjligt efter det att den behandlande läkaren bedömt att patienten är utskrivningsklar. Här har det varit multiproblem, kan man säga.

Om den behandlande läkaren när en patient skrivs in i den slutna vården bedömer att patienten kan komma att behöva insatser från socialtjänsten ska man kalla till planeringsmöte. Det är underbart! Så har det verkligen inte varit, vill jag påstå.

Om informationen finns tillgänglig ska patienten även få uppgifter om vem som är patientens fasta vårdkontakt, tidpunkt för när samordnad individuell planering ska genomföras och uppgifter om befintliga planer för vård och omsorg efter utskrivningen. Det är jättebra. Det ska också ske ett möte. Detta är en proposition som faktiskt kommer att förändra väldigt många människors liv.

Innan jag tar beslut om hela hälso- och sjukvården vill jag dock som sagt se en helhet. Ni i Alliansen och Sverigedemokraterna lägger fram era initiativ och motioner lite hur som, tycker jag. Det är inte så att ni bara är tillsammans i smyg, så att säga, utan det är ganska uppenbart. Detta handlar också om att det behövs insatser för personal, utbildningar, förstärkning

av primärvården och logistik mellan landsting. Det handlar om en helhet, och jag tycker att ni ska ta det lite på ert ansvar också.

Ni kan motionera, lägga fram initiativ etcetera, men ni har ju vältrat över detta. Ni gör sådana här grejer för att visa att regeringen, tillsammans med Vänsterpartiet, är oduglig. Det är hela er *mission*, oavsett vad det handlar om, och ni gör det också väldigt öppet – som om inte ni själva hade ett ansvar för hur det ser ut inom hälso- och sjukvården. Som om ni inte hade kunnat se hur vårdplatserna tömdes! Herregud, det är en lång process som startade för länge sedan; den startade inte 2014, vill jag meddela.

Som om inte ni hade kunnat se detta i SKL, där ni satt i åtta år och styrde! Ni fick inte till speciellt mycket som gynnade personalen, exempelvis; det kan man väl inte påstå. Jag vet att ni kommer att dra en hälso- och sjukvårdsdebatt, så jag initierar den redan nu. Ni hade åtta år på er i SKL att se till att sjuksköterskor kunde få betalt för att bli specialistsjuksköterskor. Gjorde ni någonting åt det? Tycker ni det?

Eller som här i Stockholms län, där man har satt igång ett projekt när det gäller att förkorta arbetstiden så att människor ska kunna jobba inom hälso- och sjukvården – har ni uppmanat till sådana typer av projekt och verksamheter? Har ni slagit näven i bordet när det gäller människors arbetsvillkor inom hälso- och sjukvården?

Ni kan stå här med era skattesänkningar och nya privatiseringar, uppbackade ända in i kaklet av Svenskt Näringsliv, men detta är en bra proposition. Nu är ni också beredda, kan jag se efter dagens presskonferens, att sätta landet i total ordning. 200 kronor mer i skatt för sådana som jag, som är höginkomsttagare, och ni vill trycka till på det! Tack och hej, kan man säga.

Jag yrkar bifall till reservationen från S, V och MP.
(Applåder)

Anf. 6 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna kammarens ledamöter om att debatten handlar om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Anf. 7 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Efter de två senaste inläggen började jag själv undra vad debatten faktiskt handlar om, men ämnet är mycket riktigt samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Jag håller här upp betänkandet, och de som ser det inser att det är en tämligen tunn produkt. Jag håller dock med föregående talare som har sagt att den är viktig i sitt innehåll. Det är bra saker, det här – men det är så väldigt, väldigt lite. Detta är ett resultat av det idoga arbete som alliansregeringen under kristdemokratisk ledning gjorde i socialutskottet.

Det fanns mycket att göra när vi tog över Socialdepartementet. Det fanns många stora strukturella brister som behövde åtgärdas. Sådana åtgärder kräver både att man går in i en regering med en idé om vart man vill och att man är beredd att lägga sina ansträngningar på att ordentligt utreda hur vi ska få till den strukturförändring som vården behöver. Det arbetet gjorde vi. Vi började mäta resultat och mäta köer. Det som patienter under lång tid hade upplevt men som ingen riktigt hade vågat lysa med

ficklampan på släppte vi fram i ljuset, för att vi skulle kunna åtgärda de riktiga bristerna i hälso- och sjukvården.

Vi tillsatte en utredning med ett väldigt omfattande uppdrag. Resultatet blev den utredning om effektiv vård som presenterades i januari förra året. Det är en utredning med många olika och mycket konkreta lagförslag, och detta tunna betänkande är den lilla del som den nuvarande regeringen har mäktat med att ta ända fram till förändrad lagstiftning. Det är bra, och det är någonting vi i Alliansen självklart ställer oss bakom. Det är nämligen vår politik, som vi har initierat. Det var vi som såg behoven, och det var vi som såg till att arbetet sattes igång.

Det är dock alldeles för lite. Vi har hört företrädare för regeringen säga: Men det pågår ju en ny utredning; den kom med en delrapport häromdagen. Ja, det är också en bra delrapport – den upprepar och specificerar några av de förändringsförslag som kom för ett och ett halvt år sedan och som denna regering, på grund av att man gick in på Socialdepartementet utan en idé om vad man ville göra med svensk hälso- och sjukvård, ännu inte har mäktat med att leverera på.

Det är allvarligt, för vi har brister i vårt land vad gäller hälso- och sjukvård. De drabbar framför allt de mest sjuka, de med kroniska sjukdomar och de äldre. Vi ser hur det i socialdemokratiskt styrda landsting är de äldre som får vänta längst på akuten – många gånger mer än tio timmar. Det beror inte på att de inte har vårdbehov utan på att de inte får vård på rätt nivå i rätt tid.

Det behövs fler och mer konkreta åtgärder från den nuvarande regeringen. Det behövs att man faktiskt tar de färdiga förslag som finns och vågar – orkar – driva dem ända in i mål. Det har man inte mäktat med hittills. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

(Applåder)

Anf. 8 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Jag bara undrar över något, Emma. Vi är alla överens om att *Effektiv vård* är en bra utredning. Nu ska man titta på hur den ska mejslas ut, så att säga. Tycker du verkligen att man med den typ av inspel ni har gjort i det här ärendet manifesterar någonting? Tycker du inte att det behövs en ytterligare djupdykning i dessa frågor för att kunna se vilken typ av lagförslag som ska förändras?

Detta är stora frågor. Det handlar om hela hälso- och sjukvården, som faktiskt – det är kanske det enda vi är överens om – behöver förändras. Vi behöver förstärka primärvården, och vi behöver se hur fler vårdplatser ska komma till. Vi behöver fler geriatriska mottagningar. Det är jättemycket vi behöver göra. Det vi *inte* behöver, måste jag lägga till, är fler skattesänkningar. Det har nämligen skapat stora revor i hela välfärden och specifikt inom hälso- och sjukvården.

Jag måste fråga dig, Emma: Tycker du verkligen att det är ansvarsfullt att lägga fram den typ av initiativ som ni gör? Ni tar ju hela utskottets mening att vi nu minsann ska göra någonting åt helheten – utan att ha hela bilden klar över hur det ska gå till på riktigt. Jag tycker att det är en svaghet när man gör den typen av inspel. Ni gör det också hela tiden tillsammans med Sverigedemokraterna; det är bara på grund av Sverigedemokraterna ni kan göra så här i diverse utskott. Det är väldigt speciellt, tycker jag.

Jag vill även påpeka att ni satt vid makten i åtta år. Ni hade också SKL i åtta år. Vad jag ser när jag tittar tillbaka är inte så där jättemånga försök att rädda om hälso- och sjukvården exempelvis när det gäller att se till att personalen fick bättre villkor och så vidare. Varför gjorde ni ingenting som blev verkningsfullt under era åtta år i SKL?

Det var mina frågor.

Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag ska försöka låta bli att göra detta till en allmänpolitisk ekonomisk debatt, men jag vill ändå påminna Karin Rågsjö om att vi under alliansregeringen ökade skatteintäkterna. Det gick mer resurser till välfärden, inte bara totalt sett utan per person i vårt land, på grund av att skatteintäkterna ökade.

Det är nämligen det som är det viktiga: För att vi ska ha råd med en vård i världsklass som kommer alla till del måste vi ha skatteintäkter. Det är inte nivån på skatterna som avgör, utan det är hur mycket skatter vi totalt sett får in. De förslag som vi vill stoppa är de som är destruktiva och som kommer att leda till att resurserna till välfärden minskar, vilket är vad som kommer att ske om Vänsterpartiet får sin vilja igenom.

Nu talar vi om förslaget i detta betänkande – det som handlar om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård. Det är ett förslag som vi arbetade fram. Vi är glada att ni fullföljer det, men det finns mycket mer som behöver fullföljas. Det finns färdiga lagförslag som man skulle kunna gå vidare med, som berör just de mest sjuka äldre och som berör dem med kroniska sjukdomar.

Förstärkningar av vårdgarantin är ett exempel. Det finns konkreta förslag för effektiv vård. Detta fullföljdes i förslaget som kom från den nu pågående utredningen, men regeringen har inte levererat lagförslag till denna kammare så att vi kan fatta beslut.

Det är detta som är problemet för svensk hälso- och sjukvård i dag. Vi har en regering som kom in i regeringsställning utan någon idé om vart man vill komma med vården. I stället kommer man till kammaren med produkter som handlar om någonting som inte ens är ett problem – senast i går fick vi debattera ett sådant ärende.

Det är där regeringen har lagt sina resurser, och det är därför man inte har mäktat med det som är vårdens riktiga utmaningar.

Anf. 10 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Jag hoppas att vi kan rigga om hela hälso- och sjukvården. Jag talar om ”vi”, för det behövs stora förändringar när det gäller mycket. Det gäller bland annat att se till att personal vill arbeta på till exempel akutavdelningar, med vettiga villkor, och det behövs resurstilldelning av ett helt annat slag än vad vi ser i dag.

Om vi ska göra detta – om jag ska vara med och fatta den typen av beslut – vill jag ha en helhetsbild. Jag vill inte ha enskilda lagförslag på vissa områden, utan jag vill ha helheten. Så konservativ är jag. Jag vill inte bara ha små pluttgrejer eller lite större grejer, utan jag vill se en helhet.

Jag tror att vi måste ha helhetsbilden klar för oss om vi ska göra om hälso- och sjukvården. Vad ska landstingen göra? Vad ska staten göra? Hur ska primärvården stöttas? Vad ska vi göra åt de tomma vårdplatserna, som inte kan bemannas eftersom det inte finns personal?

Personalen tror jag inte att vi får. Personalen får man bara genom att höja lönerna och förbättra arbetsvillkoren samt genom att låta personalen gå på vettiga scheman.

Det är den typen av saker som vi måste göra. Vi måste se till att det funkar. Vi har 21 landsting som gör lite olika saker – vad ska vi göra åt det?

Det finns massor av frågor. Vi måste få ihop helheten, och det får man inte med den typ av inspel som ni gör tillsammans med Sverigedemokraterna.

När det gäller skatter blir jag beklämd, måste jag säga. Hur ska vi göra med flygskatten? Ska vi göra någonting åt klimatet? 200 kronor mer i skatt för höginkomsttagare – är det problematiskt?

Ni gör denna typ av inspel tillsammans med Sverigedemokraterna. Ni skulle inte kunna göra någonting av detta om ni inte hängde ihop med Sverigedemokraterna på det sätt som ni gör. Inte en enda grej skulle ni kunna göra. Det har blivit er hävstång.

Anf. 11 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Karin Rågsjö rörde sig ganska vitt och brett även i detta inlägg. Jag ska inte kommentera de skadliga skatterna, men jag kommenterar gärna vad vi gör åt de 21 landstingen.

Vi kristdemokrater har sett att detta är ett stort problem när det gäller att kunna tillhandahålla samma goda vård till alla patienter i hela landet, oavsett var man bor. Vi skulle behöva ett större statligt ansvarstagande för vården. Jag välkomnar självklart Vänsterpartiet och vilket annat parti som helst som stöder en sådan inriktning.

Tyvär har denna regering, tillsammans med Vänsterpartiet, inte märkat med att ta tag i den frågan heller. Man klarar inte av att göra den samordning som skulle behövas, som skulle se till att vi får en mer jämlik vård över hela landet.

Sådana förslag har Kristdemokraterna lagt fram, men Vänsterpartiet har flera gånger hittills under den här mandatperioden röstat ned dem i denna kammare. Även under nästa år kommer det att finnas tillfällen att rösta på dessa förslag, om Vänsterpartiet nu har kommit till insikt om att man behöver göra detta.

När det handlar om de mest sjuka äldre och om de kroniskt sjuka finns det ett ordentligt beredningsunderlag med många fler delar som man skulle kunna gå fram med. Det har denna regering, med stöd av Vänsterpartiet, valt att låta bli att göra.

Detta är beklagligt. Man lägger sin energi och sina resurser på att utreda saker som de egna expertmyndigheterna sågar med argument som att man inte har visat att problemet finns, att man inte har visat att det skulle hjälpa någon och att man – framför allt – inte har visat om det skulle innebära ytterligare skadliga effekter för de patienter som har behov av vården.

Sådana ärenden har vi flera gånger under den här terminen fått debattera här i kammaren. I dag kommer vi att ta ett beslut om att avslå ett sådant ärende. Vi kommer också att ta beslut om någonting som vi är överens om är bra.

Anf. 12 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Just nu, statistiskt sett, reser multisjuka Signe och Arne från hemmet till akuten, eftersom de är i behov av vård. Vi vet det, och vi ser det, men vi vet också att det inte är den bästa vården och omsorgen.

I delar av landet försöker man att göra någonting åt detta och att hjälpa de multisjuka äldre att se helheten. Men vi har ett ansvar att se till att det inte skiljer sig åt över landet, utan att det gäller alla multisjuka äldre och alla kroniker. Detta uppdrag har vi.

Därför blir det väldigt symtomatiskt och udda för den här regeringen att lägga fram ett litet, litet förslag i en större helhet när man, som Catharina Bråkenhielm med flera, ser utmaningarna och ser det som måste förändras. Det är då vårt uppdrag – på regeringens förslag – att agera. Om regeringen inte lägger fram några förslag agerar Sveriges riksdag.

Vi saknar det nationella ledarskapet. Vi saknar inte bara att ni ser utan också att ni vill göra förändringar för de multisjuka äldre och för våra kroniker, oavsett var i landet man bor.

Till skillnad från gårdagens debatt är merparten av remissinstanserna väldigt positiva till *Effektiv vård* och till utredningen. Partierna är också positiva till detta. Skillnaden här är att ni inte lägger fram konkreta förslag till riksdagen och att ni inte är redo att agera. Ni är inte redo att följa upp och att göra någonting av den tydliga utmaning som drabbar Signe och Arne och andra runt om i landet just nu.

Man skulle kunna beskriva det som att ni har presenterat en mutter i ett större maskineri. Ni låter dock maskinen stå kvar och fortsätta att rulla runt, och ni tror att det är förändringen av muttern som gör skillnad.

Det är jättebra att ni har stoppat in den här nya muttern – vi bifaller detta – men vi vill också göra det andra, som är utrett och klart men som nu måste sättas i verket. Vi vill agera.

Fru talman! Utredaren bakom *Effektiv vård*, Göran Stiernstedt, kom själv till riksdagen och beskrev behovet av detta. Han presenterade för socialutskottets alla ledamöter att utskrivningsklara patienter är en detalj i samverkan mellan kommuner och landsting och att de stora effektiviseringsmöjligheterna ligger i det samlade omhändertagandet av de mest multisjuka äldre.

Göran Stiernstedt sa vidare att onödiga sjukhusvistelser, till exempel det som beskrivits om akutsjukhusbesök, är ett potentiellt större problem än utskrivningsklara och att vårdens storkonsumenter behöver vård och omsorg på ett helt nytt sätt. Verkställ min utredning, uppmanade Stiernstedt.

Jag tyckte att detta budskap var rätt så tydligt. Vi valde därför att lägga fram konkreta förslag för att göra skillnad och för att göra verkstad.

Nu kommer riksdagen att fatta detta beslut. Nu kommer regeringen att vara ålagd att följa upp och att göra det här – att göra skillnad för Signe och för Arne.

De mest multisjuka äldre och våra kroniker har under alltför lång tid fått stå tillbaka. Nu finns det inte bara ögon som har sett, utan nu vet vi också hur vi kan göra förändringarna.

Jag kan till exempel vända mig till Västra Götaland, där Miljöpartiet väljer att agera tillsammans med allianspartierna. Det är intressant att se att Miljöpartiet agerar med allianspartierna i Västra Götaland för att göra skillnad för de multisjuka äldre.

Deras koncept för de multisjuka äldre visar följande resultat från föregående år: en 92-procentig reduktion av antalet vård dagar för multisjuka äldre, en 89-procentig reduktion av antalet mottagningsbesök och en 80-procentig reduktion av antalet akutbesök.

Signe och Arne i Västra Götaland torde må oerhört mycket bättre av färre besök men bättre vård. De anhöriga mår absolut bättre. Livskvaliteten har ökat för alla i Signes och Arnes omgivning, och Signe och Arne är lyckligare mor- och farföräldrar. Jag är också helt övertygad om att vårdens medarbetare känner att de kan göra ett ännu bättre än vad de gjorde i går, då man inte tog det samlade ansvaret.

Därför yrkar Alliansen bifall till de förslag som vi har lagt fram, och jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag. Men jag vill ha svar på en del frågor från regeringens företrädare Catharina Bråkenhielm i den här debatten. Vi vet hur man kan ta tag i problemen och göra lika för alla, oavsett bostadsort i landet. Men när kommer förslagen till riksdagen? Vad är det vi väntar på för att kunna göra skillnad? Det kommer en propositionslista i september. Det är nästan sista chansen för den här regeringen att göra skillnad. Kommer förslagen här i höst? Det, Catharina Bråkenhielm, tycker jag att du absolut har ett ansvar att svara på.

Anf. 13 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är jätteintressant med denna pajkastning om vem som gör vad och vad som inte har gjorts. Moderaterna har ju suttit i regeringsställning i åtta år. Då blev ingenting levererat. Nu skyller man på nästa regering och viftar lite med en tunn proposition som innehåller en del av det som vi äntligen satte igång med när denna regering kom till makten. Då satte vi igång, och då blev det verkstad. KD hade makten, men det hände absolut ingenting.

Enligt SKL är var tjugonde patient, alltså fem av hundra, som ligger på sjukhus i dag utskrivningsklara. Det första halvåret var det 212 000 patienter som var färdigbehandlade och som proppade igen våra sjukhus, alltså ett helt akademiskt sjukhus fullt med patienter som inte kunde komma hem. Så har det sett ut under åren med den borgerliga alliansen vid regeringsmakten. Ingenting hände. Man lyfte inte ett lillfinger för att göra något åt detta.

Det är klart att det spelar stor roll om man får ordning och reda på detta. Det var inte ordning och reda under er tid. Sjukhusen var igenproppade.

Nu sätter vi igång. Vi har en proposition som är en del av det som Göran Stiernstedt har utrett. Man måste börja med en del.

Cecilia Widgren är expert på att använda orden "hafsigt" och "slafsigt" när hon pratar om oss och helt andra ord när hon pratar om sin regerings tid.

Cecilia Widegren och kompanis partier regerar i Västra Götaland, min region. Där används tio procent av operationssalarna. På exempelvis Kungälvssjukhus opererar man tio procent av tiden. Det är jättedålig effektivitet – urusel! Det är helt otroligt.

Svaret på frågan om vi gör något är att vi gör jättemycket. Stiernstedt har levererat en utredning som ni beställde. Det blev ingenting av den – ingen verkstad, ingenting. Vi tog upp den bollen.

Anf. 14 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Om man inte vill svara på frågorna eller hålla sig till ämnet pratar man om något helt annat, och det var precis vad Catharina Bråkenhielm just gjorde.

Min fråga var mycket tydlig. Om vi nu är överens om att förslagen är bra för att stärka multisjuka äldre och kroniker – när kommer regeringen att lägga fram en proposition till riksdagen? Kommer den att finnas på propositionslistan i september? Det är nästan sista chansen för den sittande regeringen. Det svårt att tro på de ord som kommer ur er när ni inte visar handling.

Verkligheten ser ut så här i dag: överbeläggningar med utskrivningsklara patienter. Det bästa utfallet har landstingen i Stockholm, Kalmar, Blekinge och Halland. Sämst utfall har Örebro.

Vi från allianspartierna säger att det inte duger. Vi vill att alla ska få bättre hjälp och inte bara kopplat till utskrivningsprocessen, utan ännu fler multisjuka äldre, oavsett var man bor i landet, ska få möjlighet till en bättre sjukvård. Att ni väljer att rösta emot ett sådant initiativ säger en del om er brist på handling att lägga förslag på riksdagens bord. Det är här man kan göra skillnad.

Utredningen finns, och remissinstanserna är överens. Man säger att man ser utmaningarna, men man är inte villig att använda alla verktyg för att handla framåt.

Då väljer regioner som Västra Götaland att gå före. Jag räknade upp deras resultat, och jag tycker att de är oerhört talande. Jag är helt övertygad om att de äldre, anhöriga och vårdpersonalen i närsjukvården i Skaraborg mår oerhört mycket bättre efter den resa man där har gjort. Man går före och använder sig av Stiernstedts och Roséns utredningar, för man vill göra skillnad i människors vardag.

Catharina Bråkenhielm! Kommer förslagen att finnas i propositionslistan i september?

Anf. 15 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Fru talman! Nu uppmanar Cecilia Widegren oss att hafsa och slafsa fram någonting. Är det så att Västra Götalands region har tagit alla förslag från Stiernstedts utredning? Många av förslagen där bygger på att det är landstingen som ska jobba, inte på lagförslag härifrån.

Min fråga till Cecilia Widegren är: Om alla lagförslag beslutas, kommer då allt som står i utredningen att verkställas under året? Blir det verkligen snabb verkstad så att allt kommer att ändras i Västra Götaland, vår region? Det tror jag inte ett ögonblick på.

Svaret på din fråga om vi jobbar med detta är självklart att vi redan har börjat producera här. Anna Nergårdh är tillsatt som utredare, och ett delbetänkande är lämnat. Det är alltså på rull. Det är mycket mer än vad ni har presterat. Det blev noll – ingenting.

Självklart kommer det ett delbetänkande också under hösten. Men först ska allt vara utrett, för detta med sjukvården är en jättestor grej.

Ni i Alliansen är inte eniga. Ni har ett litet, litet parti med er, KD, som har velat förstatliga sjukvården. Vill Moderaterna det? Är ni överens? Blir det ett förstatligande eller blir det kvar som det är nu? Svara på det, Cecilia Widegren! Det är otroligt viktigt.

Sedan har Cecilia Widegren alltid som taktik att ta upp Signe, Arne och andra. Jag kan säga att Allan och Hulda skulle må mycket bättre med ett S-styre. Då skulle de få tillgång till sjukvård som vi folkvalda bestämmer över, och vi säljer inte ut den till marknadskrafterna som gör stora vinster på vården.
(Applåder)

Anf. 16 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Om det ideologiska skimret hade gjort skillnad i vardagen hade vi inte haft några av Europas längsta väntetider och långa väntetider i akutsjukvården i S-styrda landsting.

Catharina Bråkenhielm valde återigen att inte svara på frågan. Jag bad om ett svar kopplat till regeringens förslag.

Alliansregeringen tillsatte ett antal utredningar 2012 och 2013 som underlag för att genomföra lagförslag och ta fram åtgärds paket till riksdagen för 2014–2018. Ni väljer att utreda förslagen en gång till och menar att de behöver en annan utredning. Vi menar att i propositionslistan lägger man konkreta förslag som sedan kommer till riksdagen, så att vi folkvalda kan behandla, diskutera och resonera om förslagen. Detta saknas.

Ni har haft tre år på er att presentera vårdreformer. Ni presenterar ingenting som gör skillnad i vårdens medarbetares vardag eller för patienterna. Ni har utmaningar vad gäller kontinuitet, kvalitet och tillgänglighet. De som främst är drabbade nu är de multisjuka äldre och kronikerna, och då lutar ni er tillbaka, är nöjda och tillsätter en utredning till. Det är svaret på vad den här regeringen gör.

Anf. 17 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Fru talman! Vi står bakom regeringens lagförslag som presenteras i propositionen, då vi anser att det behövs en ny lag för samverkan vid utskrivning från hälso- och sjukvården. Det är viktigt att patienter tas väl om hand och inte riskerar att hamna mellan stolarna när de skrivs ut från slutenvården.

Syftet med den nya lagen är att främja en god vård och en socialtjänst av god kvalitet för patienten, som efter utskrivning från slutenvård behöver insatser från socialtjänsten, hälso- och sjukvården eller den öppna vården.

Lagförslaget innebär också att landsting och kommuner tillsammans ska fastställa gemensamma riktlinjer för samverkan och komma överens om tidpunkt för kommunens betalningsansvar och vilka belopp som ska betalas. Även detta är mycket bra och något som vi välkomnar.

Vi noterar också att lagförslaget ligger i linje med planen för framtidens hälso- och sjukvård, där primärvården ska ta emot en större andel patienter. Vi har inte heller några invändningar mot en fast vårdkontakt för patienten och att den ska behållas efter att patienten skrivits ut från slutenvård samt att samordnad individuell planering ska genomföras. Att verksamheter inom socialtjänst och öppen hälso- och sjukvård tidigt måste börja planera för patientens utskrivning från slutenvård ser vi som positivt.

Fru talman! Förra veckan presenterades en rapport med rubriken *God och nära vård* som är ett delbetänkande av utredningen Samordnad utveckling för god och nära vård. Flera ytterligare delbetänkanden kommer att presenteras innan några konkreta lagförslag kommer på riksdagens bord.

Vi fick nyligen i socialutskottet ta del av en uppdatering om arbetsläget vad avser samverkan mellan kommun och landsting runt enskilda. I denna lägesrapport framgår att det råder stora skillnader mellan olika grupper avseende rutiner för att informera den enskilde om möjligheterna att få en samordnad individuell plan. För gruppen multisjuka äldre har upprättandet av en sådan plan inte fått genomslag. Det råder också skillnader mellan olika delar av landet. Det finns säkert många och goda förklaringar till detta, men det är uppenbart att denna grupp äldre och multisjuka inte får det stöd av huvudmännen som de behöver och har rätt att få.

Med det rådande läget inom sjukvården måste man vidta åtgärder både på kort och på lång sikt. Vi sverigedemokrater vill i alla sammanhang eftersträva och arbeta för en jämställd och likvärdig vård i hela landet. Därför menar vi att man inte kan invänta dessa, utan man måste agera nu.

Vi är övertygade om att det kommer att komma många förslag framöver för hur man kan förbättra tillgängligheten till vård och primärvård. Men vi måste samtidigt som vi låter utredningar ta sin tid för att komma med konkreta och väl övervägda beslut agera här och nu. Att vi agerar nu och på kort sikt behöver inte innebära att vi inte samtidigt kan invänta de kommande utredningarnas förslag och svar. Vi måste kunna hålla dessa två parallella spår och tankar i huvudet samtidigt.

Fru talman! Av den anledningen ställer vi oss bakom Alliansens följdmotion och yrkande om att skyndsamt lägga fram förslag om det samlade omhändertagandet i vården av och omsorgen om de mest sjuka äldre och multisjuka kroniker. Vi har inga invändningar mot de förslag som finns i propositionen, men vi anser samtidigt att det behövs ett samlat helhetsgrepp i enlighet med de förslag som presenterades i betänkandet *Effektiv vård*.

I detta anförande instämde Per Klarberg (SD).

Anf. 18 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Detta är i sanning en väldigt intressant debatt, och jag måste säga att det var nära att jag applåderade Karin Rågsjö när hon var uppe i talarstolen. Det ankommer kanske inte en centerpartist att applådera en vänsterpartist. Men hon sa så här: Den här propositionen kommer verkligen att påverka människors liv åt det positiva hållet.

Låt mig berätta om bakgrunden till propositionen. Det hänger samman med att vi har ett stort problem i Sverige i kontakten mellan landsting och kommuner vad gäller de mest sjuka äldre. Det handlar om hälso- och sjukvård och socialtjänst. Detta är något som vi i alliansregeringen uppmärksammade mycket, framför allt under perioden 2010–2014.

En liten del av problemet handlar om de äldre som hamnar på sjukhus och som när de är färdigbehandlade inte får plats i hemtjänsten eller på äldreboendet. Det är alltså en liten del av problemet, som är betydligt mycket större än så.

Nu är det en tvist här i talarstolarna om vem det var som kom med förslaget: Är det vänsterregeringens förslag eller Alliansens? Jag tycker att de som är intresserade av detta kan ta fram propositionen, som finns på nätet. Där kan man läsa om ärendets beredning. Det visar sig då att detta var någonting som uppmärksammades 2013–2014, då vi fick ett problem med att lagen angav ett visst antal arbetsdagar. När det då under julhelgen plötsligt blev väldigt få arbetsdagar innebar det att de mest sjuka äldre som fanns på våra sjukhus, inte minst Karolinska, fick ligga kvar under veckor utan att någonting hände.

Det här gjorde att alliansregeringen – det var Göran Hägglund som undertecknade direktivet – skrev ett direktiv till Göran Stiernstedt och sa: Kom med ett förslag som ändrar på det här! Det är inte rimligt att de mest sjuka äldre ska ligga färdigbehandlade på sjukhus under flera veckor och att kommunerna inte hämtar hem dem. Detta är uppenbart, för i ett antal kommuner ligger inte de äldre kvar en enda dag. Ronneby brukar framhåvas som ett positivt exempel på detta. Andra kommuner har däremot satt detta i system.

Därför skrev alliansregeringen ett direktiv till Göran Stiernstedt i februari 2014 om att ta fram ett förslag. Detta förslag har sedan lagts fram och remitterats. Nu har det rullat vidare till att bli en proposition som vi här i riksdagen i dag kan besluta om. Det är precis som Karin Rågsjö säger: Det här är ett fantastiskt bra förslag! Det är ett förslag som beställdes av en alliansregering beroende på att det fanns ett stort problem för de mest sjuka äldre, som var tvungna att ligga kvar på sjukhus i veckor i onödan.

Det är lite grann så vi i Alliansen jobbar. Vi ser ett stort problem i hälso- och sjukvården eller i äldreomsorgen, och vi kommer med förslag som sedan innebär skillnad, precis som Karin Rågsjö säger, i människors liv.

Det är där det blir en sådan kontrast, fru talman. Man kan lyssna på den debatt vi hade i går här i kammaren. Det var en produkt som är helt påhittad av vänsterregeringen – den rödgröna regeringen – om att det skulle vara förbjudet att sälja universitetssjukhus. Universitetssjukhuset i Linköping var uppe i debatten. Regeringen tycker att man ska stifta en lag och säga att det är förbjudet att sälja Universitetssjukhuset i Linköping. Det är något som över huvud taget inte är något problem. Men där lägger vänsterregeringen ned all sin kraft på att plocka fram lagförslag som sedan ska tröskas igenom både parlament och annat. Där ser man skillnaden i hur vi angriper problemen.

Vi är alltså helt överens nu om att lagförslagen i den proposition vi ska besluta om i dag är väldigt bra. Men vad rör då diskussionen? Jo, den rör att vi i alliansregeringen såg problemet med de äldre multisjuka som har åkt in till akuten, hamnat på sjukhus och fått en behandling och som sedan inte kommunerna tar hem till äldreboendet. Vi såg detta, och vi såg att det är en liten del av det stora problemet.

Det stora problemet för denna grupp handlar om att vi har två olika lagstiftningar. Vi har en socialtjänstlag och vi har en hälso- och sjukvårdslag som över huvud taget inte pratar med varandra. När den stackars undersköterskan i hemtjänsten eller på äldreboendet står där inför patienten måste hon tänka: Den insats som jag nu tänker göra – är den enligt socialtjänstlagen eller hälso- och sjukvårdslagen?

Vi har alltså en lagstiftning som inte är anpassad till att många mycket svårt sjuka äldre i dag vårdas antingen hemma eller på äldreboenden. Det var därför vi i alliansregeringen inte bara gav ett uppdrag till Göran Stiernstedt att plocka fram en lösning för de färdigbehandlade som ligger på sjukhus, utan vi sa också: Se nu till att ta fram ett förslag som innebär att lagstiftningen anpassas till de mest sjuka äldre, det vill säga en äldre lag!

Det första den rödgröna regeringen gjorde när den tillträdde vara att lägga ned denna utredning. Den behövdes över huvud taget inte, menade man. Det är egentligen detta vi nu påpekar i utskottets majoritet. Här måste regeringen ta ett helhetsgrepp om hur det är med socialtjänst och hälso- och sjukvård för gruppen mest sjuka äldre.

Jag blir förvånad när jag står här och lyssnar, inte minst på Catharina Bråkenhielm, som säger: Vi har tillsatt en ny utredare, Anna Nergårdh, och hon kommer minsann att titta på det här. Läs direktivet, Catharina Bråkenhielm! Det finns inte ett ord i direktivet om att man ska lösa problemet att de mest sjuka äldre hamnar i en situation där det är två helt olika lagstiftningar. Det Anna Nergårdh ska titta på är hur vi organiserar primärvården och hälso- och sjukvården. Det är viktigt att titta på det också, för där finns minsann stora brister.

Bekymret, Catharina Bråkenhielm, är dock att det i kontakten mellan kommun och landsting och i klyftan mellan socialtjänstlag och hälso- och sjukvårdslag finns ett antal sjuka äldre, framför allt, som kommer i kläm. Det är detta som en utskottsmajoritet nu lägger fram förslag om och som snart en riksdag kommer att fatta beslut om: Se nu till att ni i regeringen fokuserar på de stora problem vi har i hälso- och sjukvården och i äldreomsorgen! Gör det i stället för att ägna er åt att bekämpa påhittade väderkvarnar som ni har en sådan fäbless för att göra, vilket man hörde inte minst i gårdagens debatt!

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag, det vill säga att vi ska göra något åt det stora problemet.
(Applåder)

Anf. 19 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Det här blir en intressant debatt, Anders. Vi skulle kunna diskutera hälso- och sjukvård betydligt mer än vad vi gör. Allting hänger ihop – så ser jag det. Det är därför jag inte tycker att ert inspel här gör någon större skillnad. Jag vill se en helhet innan jag trycker på en knapp.

Jag vill göra några rättelser. Du pratade om gårdagens debatt och att det är påhittade väderkvarnar och bara larv. Det tycker inte jag. Jag tycker inte att det är larv – jag återgår lite till gårdagens debatt, för det blir högt och lågt här – när man såsar ut delar av universitetssjukhuset till privata händer. Det är inte bara Vänsterpartiet som tycker det, utan det tycker exempelvis också 50 professorer och forskare på KI som nu ser stora delar av forskningen försvinna för att de privata intressena inte satsar på forskning och utbildning och så vidare. Det här är ingen liten fråga; det här är en stor fråga. Så är det med det.

När det gäller äldre och multisjuka är det här ett jätteproblem. Bara i Stockholm kan det ta en äldre person 40 timmar på akuten för att få vård. I Stockholm ser det alltså inte så hoppas ut. Väntetiderna har ökat markant.

När det gäller äldre handlar det också om hur de bor. Det hade väl varit bra om antalet äldreboenden med hälso- och sjukvård hade varit större, men väldigt mycket försvann när ni satt vid makten.

Jag tycker att det här är en bra reform. Jag kan tycka att grejer ni säger är bra, och så ska det vara. Det är lite ge och ta i politiken, och man kan inte bara se allt i svart eller vitt. Det vore tråkigt.

Vi har väldigt mycket att göra inom hälso- och sjukvården, och då måste vi se en helhet. Vi måste ha en bottenplatta att stå på när vi gör de här stora förändringarna som vi måste göra utifrån betänkandet *Effektiv vård*. Jag hoppas att mycket av *Effektiv vård* går igenom, för det behövs. Då måste man också se på de 21 landstingen. Hur ska de jobba tillsammans? Hur ska man få loss synergieffekter? Det är mycket vi ska titta på.

Anf. 20 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Karin Rågsjö för att hon väljer att ta replik. Jag försöker avgränsa det här till debatten som det faktiskt handlar om, nämligen ett problem som vi har i kopplingen mellan hälso- och sjukvård och kommunernas äldreomsorg, det vill säga socialtjänsten. Där är det här förslaget som alliansregeringen beslutade om att plocka fram en viktig del. Det är en viktig men liten del.

Ser inte Karin Rågsjö och Vänsterpartiet det här betydligt större problemet? För den här utsatta och ganska stora gruppen, mest sjuka äldre, gäller två helt olika lagstiftningar. Vi har hälso- och sjukvårdslagen här, och vi har socialtjänstlagen där.

De här lagarna pratar över huvud taget inte med varandra. Om undersköterskan vill genomföra en åtgärd utifrån hälso- och sjukvårdslagen kan hon bestämma det själv, men ser hon att det finns ett större omvårdnadsbehov ska hon plötsligt kalla in en biståndshandläggare som ska titta på det.

Det finns mycket man måste göra, men för mig och Centerpartiet och även Alliansen är det uppenbart att det vi måste börja göra är att titta på lagstiftningen, för det är faktiskt vårt ansvar. Det är det som det här beslutet i utskottet nu innebär. Här finns förslag. Det pågick en utredning under alliansregeringens tid som man sedan var snabb med att lägga ned. Man hänvisar nu till Anna Nergårdhs utredning, men den handlar över huvud taget inte om det här problemet.

Det jag undrar är hur Vänsterpartiet egentligen ser på problemet att vi i riksdagen har ställt till med bekymmer för en mycket utsatt grupp för att vi har två helt olika lagstiftningar – socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen – som inte pratar med varandra. Nu säger en minoritet – tack och lov är det en minoritet – att man inte behöver göra någonting åt det utan att Anna Nergårdh kanske kan titta på det om hon får ett tilläggsdirektiv.

Vi kan inte vad gäller lagstiftningen acceptera att det fortsatt finns stora bekymmer. Jag skulle vilja veta specifikt hur Vänsterpartiet ser på just den frågan, för det här är faktiskt vårt ansvar här i riksdagen.

Anf. 21 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Du säger att du vill avgränsa debatten, Anders, men du inledde själv med att prata om helt andra saker, exempelvis debatten i går. Därför inledde jag också med det, men nu har vi klarat av det.

När det gäller hela hälso- och sjukvården vill Vänsterpartiet se förändringar på väldigt många plan. Det handlar om lagstiftning, om hur primärvården ska byggas upp, vad vi ska göra med specialistsjukvården, vad vi ska göra med universitetssjukhusen och vad vi ska göra med vinsterna i välfärden. Det är väl nästa grej du kommer att säga, att det är en liten pluttig sak som ni inte vill diskutera.

Jag vill se en helhet. Vad ska vi göra åt den här stora frågan? Det diskuterar vi ständigt, inte bara här utan också med våra landstingspolitiker. Vad ska vi exempelvis göra med det kommunala självstyret? Hur långt ska det få sträcka sig? Det finns massor av frågor som är inkluderade i den här debatten. Jag vill ha en stor bottenplatta att stå på innan jag är med om att vi klubbar olika beslut.

Jag har en känsla av att under hela den här tiden – jag har inte suttit i riksdagen så länge utan bara tre år – har det varit signifikant hur många olika initiativ och saker som ni har kört hit och dit och fram och tillbaka. Det har varit högt och lågt, och det är inte för sakernas bästa, utan det är lite show över det hela, som för att visa att den här regeringen minsann inte har gjort någonting utan att man själv gjorde mycket mer. Det blir som i sandlådan till slut, kan jag tycka.

Man kan fundera på varför det går så dåligt för exempelvis Stockholm. Cecilia från Moderaterna sa här för en stund sedan att det går väldigt bra för Stockholm. Här kan äldre få sitta och vänta hur länge som helst, och här saknas också 600 vårdplatser – ett helt sjukhus. Det är ett jätteproblem, och det är ett jätteproblem i hela Sverige. Det har det varit länge, ända sedan början av 2000-talet. Det hänger också ihop med detta.

Anf. 22 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Det blir högt och lågt i den här diskussionen från Karin Rågsjös sida. Jag tycker att det vore intressant att se om inte Centerpartiet och Vänsterpartiet kunde närma sig varandra lite grann i just den här specifika frågan, nämligen: Finns det ett behov av en lagändring eller inte? Det är uppenbart att gamla människor far illa. De som har ett stort behov av omvårdnad och av sjukvård far mycket illa på många ställen. Det finns många anledningar till det, men en av dem är att vi sitter fast med två olika lagstiftningar.

Vi ser ett behov av att man måste skriva lagen utifrån verkligheten och de människor som faktiskt är berörda. Det var det vi i alliansregeringen drog igång. Vi sa till Göran Stiernstedt att titta på det här med de medicinskt färdigbehandlade som ligger länge på sjukhus. Vi har nu levererat och kan besluta om detta, men det räcker inte. Man måste också se över annan lagstiftning för att se till att de mest sjuka äldre aldrig ska tillåtas falla mellan stolarna.

Jag är inte så naiv att jag tror att om vi bara ser till att skriva en ny äldrelag som kan överbrygga klyftan kommer det att vara frid och fröjd. Så enkelt är det inte. Det vi kan göra från riksdagens sida är att åtminstone se till att lagstiftningen inte medverkar till att det är stora problem för de mest sjuka äldre i ett läge där det är kommun här och landsting där och socialtjänstlag här och hälso- och sjukvårdslag där.

Jag tror att Centerpartiet och Vänsterpartiet skulle kunna mötas i frågan om behovet av en lagförändring.

Anf. 23 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Fru talman! Anders W Jonsson pratar om att det ska bli en äldrelag. Han vill gärna ha en äldrelag, för många äldre far illa. Jag tycker att det skulle innebära en segregering av människor att ha en sådan lag. Vi behöver lagstiftning för alla. Om man blir äldre är man väl inte bara patient – man är väl människa på alla andra plan också och behöver inte en särskild lagstiftning.

År 2006 tillträdde er regering. Åren gick och gick, och sedan blev det 2014 och då kom man på att många människor far illa när de ska hem efter att ha varit på sjukhus och att primärvården och sjukhusvården inte fungerade. Då tillsattes utredaren Göran Stiernstedt, och han lämnade alldeles nyss resultatet av sin utredning.

Det är en mycket bra utredning, och den har vi nu fått förvalta, liksom ett stort budgetunderskott. Av detta ska vi göra verkstad. Vi har börjat med det och tillsatt en utredare. Den utredaren har lämnat ett delbetänkande som är på rull.

Ville Anders W Jonsson och Centerpartiet lagstifta om hela paketet på en gång utan någon mer utredning än det som nu finns? Det tycker jag i så fall är konstigt.

Hur är det med det här som jag inte har fått svar på från högern? Jag ställde ett antal frågor till Cecilia Widegren, men fick inte svar på en enda.

Jag frågade också KD om det här med att förstatliga sjukvården. Är det högerns förslag eller inte? Jag frågade Cecilia Widegren om det. Nu har jag en annan del av högern framför mig och ställer samma fråga till dig, Anders W Jonsson. Du har frågat flera gånger vad vi vill göra. Min fråga är: Ville ni lagstifta rakt av på Stiernstedts utredning? Var den färdig? Det är oerhört viktigt för mig att få svar på det.

Vad är det ni kritiserar oss för?

Anf. 24 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Det ska jag försöka förklara för Catharina Bråkenhielm.

Göran Stiernstedt tillsattes för att utreda hur vi skulle få en effektivare vård. Samtidigt hade alliansregeringen identifierat två andra problem. Det handlade om situationen för de mest sjuka äldre, där vi såg behov av en gemensam äldrelag. Samtidigt hade vi problemet med de medicinskt färdigbehandlade.

För att få ett snabbspår för det valde vi att ge Göran Stiernstedt ett tilläggsuppdrag, den 27 februari 2014 – om jag inte missminner mig. Vi ville nämligen snabbt ta fram ett förslag för att kunna gå vidare med lagstiftning på det området.

För den andra delen tillsatte vi Äldreutredningen. Den skulle titta på vilka förändringar i lagstiftningen som behövs göras för att åtminstone inte lagen gör så att de mest sjuka äldre slits isär.

Catharina Bråkenhielm verkar tro att Göran Stiernstedts hela utredning kommer att lösa det problemet. Så är det inte. Det här var nämligen en väldigt liten del där han lämnade ett delbetänkande. Det blir därför fullständigt obegripligt, för alla som är lite insatta i det här, när Catharina Bråkenhielm säger att man har tillsatt Anna Nergårdh för att utreda hur vi ska lösa det här mellan socialtjänst och kommuner och landsting.

Gå hem och läs hennes direktiv! Det står inte ett ord om kommuner där. Det står inte ett ord om socialtjänst och omvårdnad. Det Anna Nergårdh ska göra är att titta på hur vi kan ta de delar som rör hälso- och sjukvården och inte minst primärvården i Göran Stiernstedts utredning och göra verkstad av det. Det är något helt annat, Catharina Bråkenhielm.

Därför kvarstår min fråga. Varför lade ni ned Äldreutredningen? Om ni inte hade gjort det hade vi i dag haft ett förslag på en lagstiftning som skulle utgå från de mest sjuka äldre och utan det här lagstiftningsmässiga problemet. Det är två helt olika lagar med två helt olika logiker.

Varför lade ni ned den utredningen? Ser ni inte behovet av att förändra lagstiftningen för att anpassa den till verkligheten?

(Applåder)

Anf. 25 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Fru talman! Vi ser verkligheten, Anders W Jonsson. Just därför debatterar vi i dag det som nästan ingen debattör rör när det gäller det ämnet. Det handlar om utskrivning från sjukhus till hemkommunen och insatserna där. Det är jätteviktigt. Det är det som proppar igen.

Jag berättade förut att 212 000 vårddygn ligger färdigbehandlade på sjukhus och kan inte komma hem eftersom kommunerna inte har ordnat hemsjukvård. Det är en del i det hela.

Nästa del är att man inte ska behöva komma in på sjukhus om man inte behöver det. Därför måste vi utreda primärvårdens roll. Om de mest sjuka äldre fick en helt annan primärvård skulle de kunna stanna i primärvården i stället för att bli inlagda på sjukhus. Det är ett av de gigantiska problemen, som Göran Stiernstedt också pekar på.

Jag har läst de här materialen. Jag tror inte att du har lyssnat riktigt på vad jag har sagt, eller kanske misstolkar du mig medvetet för att det ska bli bra politik.

Det här är två olika saker. Men de samverkar, eftersom det gäller samma personer. De äldre och de multisjuka ligger mycket på sjukhus och behöver mycket första linjens vård. De kanske behöver lite mindre sjukhusvård och inläggning än de har i dag. Därför är det viktigt att stärka och förändra rollerna mellan sjukhusvården, den ineliggande vården och primärvården – första linjens vård. Då kan man få mer vård hemma och undvika alla onödiga inläggningar på sjukhus. På så vis frigör vi resurser. Människor kommer fortare hem till sin vardag. Och de som behöver sjukhusvård kommer in.

Det här gynnar framför allt gruppen äldre, men även andra. Och pengarna i den offentliga sjukvården används på ett mycket bättre sätt. Det tycker vi är ett mycket bättre förslag än att sälja ut och privatisera.

Vi står alltså på olika kanter, Anders W Jonsson, vänsterkant – högerkant. Jag har förstått utredningarna. Och därför tillstyrker vi detta. Även landstingen tycker att det är ett bra förslag och tillstyrker det. Men det gör inte Alliansen. Varför vill ni ha ett tillkännagivande om något som du tycker är bra, Anders W Jonsson?

Anf. 26 ANDERS W JONSSON (C) replik:

Fru talman! Jag försöker inte misstolka någon medvetet. Det här lagförslaget, som vi ska besluta om i dag, handlar om de medicinskt färdigbehandlade.

Vi i Alliansen såg ett problem. Vi tillsatte en utredning. Det är i dag framme vid riksdagsbeslut.

Vi ser dock att det här är ett mycket större problem när det gäller samarbetet mellan kommun och landsting. Där handlar det om hälso- och sjukvårdslag och socialtjänstlag. Alliansen pekar på att vi måste göra något lagstiftningsmässigt också.

Om jag tolkar vänstersidan rätt, Catharina Bråkenhielm, menar ni att det räcker med Anna Nergårdhs utredning eftersom hon utreder hälso- och sjukvården och primärvården. Och om hon gör tillräckligt mycket där kommer primärvården att fungera jättebra, och då har vi inte särskilt stora problem längre.

Jag hoppas också att hon kommer med kloka och bra förslag. Det har inte riktigt varit så hittills. Men även om vi skulle ha en suveränt fungerande primärvård i Sverige skulle vi fortsätta ha problem med att kommuner och landsting har två helt olika lagstiftningar med två helt olika logiker som en undersköterska ska tillämpa, i stunden hemma hos den gamla och multisjuka.

Det är det som utskottet och snart även riksdagen säger att regeringen måste ta itu med. Det finns inte någon utredning i dag som tittar på det mycket stora problemet. Det finns en utredning som tittar på primärvården. Det är helt rätt. Men när det gäller det här, som jag ser det, betydligt större problemet har vi inga svar alls från regeringen. Man väljer i stället att hitta på väderkvarnar och att förbjuda privatisering av Linköpings sjukhus och så vidare.

Det vore bättre om regeringen fokuserade på det som är riktigt stora problem, nämligen att de mest sjuka äldre inte sällan faller mellan stolarna i dag. Det beror på att regeringen inte kan komma med förslag på lagstiftning utifrån de problem som människor faktiskt har.

Anf. 27 BENGT ELIASSON (L):

Fru talman! Jag vill självklart yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i sin helhet och avslag på reservationen.

Att vara inlagd på sjukhus är definitivt inte bra, speciellt om man inte behöver det. Det är inte bra för den enskilda patienten, inte för sjukhusets personal och inte för systemet. Det är kort sagt inte bra för någon. En stor del av överbeläggningsproblematiken och vårdplatsbristen i dagens Sverige kan härledas till just detta – fel person på fel plats vid fel tillfälle.

Jag minns särskilt Amanda. Det är några år sedan nu. Hon tillbringade det sista året, ungefär, av sitt liv i ett evigt farande – fram, och tillbaka – mellan bostaden, det kommunala boendet och sjukhuset. För varje vända kom hon hem lite mer förvirrad, med någon ny infektion, lite mer medtagen, och så småningom orkade Amandas kropp inte längre. Vid 92 års ålder gav hon upp.

Fru talman! Överbeläggningarna på sjukhusen ger upphov till en massa brister när en patient vårdas på en plats som inte uppfyller just den patientens behov. Kvaliteten på vården försämras, och risken för vårdskador ökar påtagligt – närmast exponentiellt.

Konstanta överbeläggningar skapar ineffektiv och patientosäker vård. Vi ser det i landsting efter landsting. De begränsade sjukhusresurserna behövs för andra patienter än de som ligger i sängarna och bara väntar på utskrivning.

Det stora antalet överbeläggningar försvårar också för sjukvårdens personal att göra ett bra jobb och innebär en försämrad arbetsmiljö när en frustration i vardagen blir påtaglig.

Lösningen på problematiken ligger delvis i det som vi ska besluta om i dag. Men det handlar också om att använda de vårdplatser vi har på ett mer effektivt sätt. Vad innebär det?

Det handlar bland annat om smartare bemanning, men det handlar framför allt om snabba och inte minst trygga hemgångar. Ingen färdigbehandlad patient ska hållas kvar på en sjukhusavdelning bara på grund av att hemsituationen är ohållbar, på grund av dålig eller ingen planering över huvud taget mellan huvudmännen, avsaknad av hjälpmedel eller något annat som omöjliggör hemgång i rätt tid. Ändå, fru talman, sker detta dagligen i vårt land varje stund på dygnet.

Ungefär 5 procent av alla vårdplatser i Sverige upptas av patienter som inte borde vara där. Det låter inte så mycket, men Cecilia Widegren beskrev hur det var i verkligheten i Västra Götalandsregionen. Där sker det mycket nu, men på Sahlgrenska Universitetssjukhuset var det så många som fyra vårdavdelningar som var belagda av patienter som bara väntade på att få att åka hem.

I mitt hemlän Halland visar samma räkneövning att det är två vårdavdelningar på sjukhusen i Varberg och Halmstad som ständigt har inlagda patienter som inte borde vara där. Det är därför som regionerna Halland och Västra Götaland under många år har bedrivit ett Trygg hemgång-projekt. Man går systematiskt igenom punkt efter punkt för att förbättra situationen. Men man kommer naturligtvis till det som Anders W Jonsson så väl beskrev, till lagstiftningsgränser och andra gränser som sätter stopp för vad man själv kan göra. Här måste den här kammaren hjälpa till.

I Västra Götaland jobbar man också ohyggligt systematiskt med detta, och läget förbättras dag för dag. Men man kommer till en gräns.

Den rådande situationen är inte rätt mot den person som ligger i sängen. Den är inte rätt mot andra som inte får komma och få en sängplats. Som jag sa sker detta hela tiden i landsting efter landsting, region efter region.

Vad är regeringens svar? Jo, att man utreder lite till. Man väntar och ser om det kanske blir bättre. Det första som man gör är att dra in på valfriheten, möjligheten för patienter att söka sig till andra ställen, till andra vårdformer och så vidare.

Fru talman! Att patienter inte kan skrivas ut beror på – som så väl har belysts i dag – brister i samordning mellan kommuner och landsting. Enskilda patienter hamnar i kläm just i huvudmannagapet eftersom man inte kan skapa en sömlös övergång mellan verksamheterna. Det saknas kanske en rehabplats, en plats på ett särskilt boende, en vårdplanering eller någonting annat som gör att ordnad utskrivning till hemmet inte kan bli av. Därför ligger man kvar på sjukhuset.

För att komma till rätta med situationen måste det till ett systematiskt arbete, och det ganska snabbt. Därav beslutas det om tillkännagivandet i dag.

Såväl kommuner och landsting som regioner måste tillsammans ta ansvar för att skapa denna sömlöshet. Det gäller det som ibland kallas gemensam planering för hemgång kanske direkt vid inskrivningen, förbättrad kommunikation mellan huvudmän och tydligare regelverk. Det är en

lång rad saker som presenteras i betänkandet *Effektiv vård*, men de hän- skjuts till andra utredningar. Det är alltså många delar som måste fram snabbt.

Förslaget om en ny betalansvarslag där det krävs snabbare hemgång tvingar nu kommuner och landsting att samarbeta bättre, och det är bra. Det borde ha införts även inom psykiatrin, och det är ett minus att man inte samtidigt gör det. Men det kommer att leda till en förbättrad situation.

Men det behövs mera, och det behövs fortare. Landsting och kommuner skulle till exempel kunna samverka för att skapa fler mellanvårdsformer, till exempel boende med direktanslutning till distriktssköterska, läkarmedverkan i hemmet på ett helt annat sätt med mera.

Vi vet var problemen ligger. Nu gäller det inte utredning. Nu gäller det handling, utveckling och ett faktiskt ledarskap, vilket den här regeringen saknar. Detta är av yttersta vikt för de sjukaste patienternas skull, för det mest utsatta patienternas skull och för alla Amandors skull.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 8 Det livslånga lärandet inom högre utbildning

Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:UbU9
Det livslånga lärandet inom högre utbildning (skr. 2016/17:67)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 13.)

§ 9 Sjöfartsfrågor

Trafikutskottets betänkande 2016/17:TU18
Sjöfartsfrågor (prop. 2016/17:134 och skr. 2016/17:164)
föredrogs.

Anf. 28 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Tio minuter är en alldeles för kort tid för att hinna prata om sjöfartens betydelse för Sverige, dess enorma potential och dessutom om hindren och utmaningarna för att transporter på sjövägar ska öka. Men jag ska göra ett försök.

Med sin långa kuststräcka och många välfungerade hamnar är Sverige ett idealiskt sjöfartsland – sett ur det geografiska perspektivet.

Men när det gäller villkoren för svensk sjöfart finns det en del kvar att önska. Därför är jag förvånad över att kollegorna på den rödgröna sidan inte stöder Alliansens yrkande om förstärkning av svensk sjöfarts konkurrenskraft. Sjöfarten är en internationell bransch med stenhård konkurrens, och det finns stora värden förknippade med att den svenskflaggade handelsflottan inte minskar. Helst ska den öka förstås.

Prot. 2016/17:126
15 juni

*Samverkan vid
utskrivning från slutet
hälso- och sjukvård*

Sjöfartsfrågor

För det första är de svenskflaggade fartygen mycket viktiga som praktikplatser för dem som utbildas till sjöbefäl och besättning i Kalmar och Göteborg.

För det andra bidrar de svenskflaggade fartygen till att upprätthålla sjöfartskompetensen inom landet. De utgör värdefulla testbäddar för innovationer i det maritima klustret.

När vi talar om innovationer och testbäddar kan jag inte låta bli att nämna företaget Northern Offshore Services som driver ambulansbåt i skärgården runt Göteborg. Patienterna får hjälp mycket mer effektivt, och det kostar betydligt mindre än om man skulle ha använt helikopter.

För det tredje riskerar Sverige med minskad sjöfart att mista reell makt inom IMO, som är FN:s internationella sjöfartsorgan, där reglerna för sjösäkerhet och miljöfrågor beslutas.

Sverige måste fortsätta att vara en stark röst i internationella sammanhang för att driva de andra länderna mot bättre säkerhets- och miljöregler.

Våra rederier gör redan stora investeringar för användning av miljövänligt bränsle som LNG och metanol, för minskat svavel- och koldioxidutsläpp och för mindre nedskräpning.

Internationella förpliktelser som tvingar de andra länderna att skärpa sina utsläppsregler gynnar både miljön och den svenska sjöfartens konkurrenskraft.

Regeringen måste tuffa till sig när den sitter vid bordet i internationella förhandlingar och inte bara sitta tyst och bli överkörd. Våra rederier är gärna med och leder utvecklingen, men spelreglerna måste vara lika för alla.

Fru talman! Det behövs en förstärkning av svensk sjöfarts konkurrenskraft. Nu krävs det handling. Det finns många utredningar som har landat i rätt slutsatser, men regeringen är alltför senfärdig. Jag ska ge två exempel.

I trafikutskottets rapport *Sjöfartsnäringen och dess konkurrenskraft*, som slutfördes i mars 2015, uppmärksammades att inflaggningsprocessen är både komplicerad och kostsam.

Till exempel kan den formella processen i samband med inflaggning av typfartyg ge avgifter på 300 000 kronor. Det är på tok för dyrt.

Transportstyrelsen, Skatteverket och Delegationen för sjöfartsstöd redovisade en utredning där det förordades en myndighetsgemensam, webbaserad inflaggningsportal, vilket torde sänka både kostnaderna och förkorta tiden. Branschen har sedan länge efterfrågat möjligheten att bara behöva vända sig till en myndighet, en så kallad one-stop shop. Frågan är när detta blir verklighet.

Det andra exemplet handlar om efterlevnaden av svaveldirektivet. Förra året gav trafikutskottet ett tillkännagivande till regeringen att se till att de som bryter mot svaveldirektivets bestämmelser ska få kännbara straff. När det saknas effektiva sanktionssystem är incitamentet att följa reglerna minimalt.

Redan under 2014 presenterade Transportstyrelsen förslag på ett nytt sanktionssystem där en sanktionsavgift skulle delas ut på plats i stället för att ta omvägen via domstol, vilket är helt verkningslöst då internationella fartyg inte stannar så länge i svenskt vatten. Jag undrar nu: När kommer det ett effektivt sanktionssystem för efterlevnad av svaveldirektivet? När blir Transportstyrelsens förslag verklighet?

Det behövs ett samlat grepp om insatserna för att stärka svensk sjöfarts konkurrenskraft. Organisationen Svensk Sjöfarts medlemsrederier har 50 nya fartyg i beställning på varv världen över. Vi borde förbättra villkoren så att dessa fartyg flaggas svenskt. Utvecklingen av inlandssjöfarten och kustsjöfarten, fru talman, är en förutsättning för att mer gods ska transporteras på vattenvägarna, vilket kommer att avlasta överbelastade vägar och järnvägar samt minska koldioxidutsläppen.

I slutet av 2016 presenterade Sjöfartsverket och Trafikverket rapporten *Analys av utvecklingspotentialen för inlands- och kustsjöfart i Sverige*. I uppdraget ingick att föreslå konkreta åtgärder för att stimulera och underlätta för gods- och persontransporter att använda sjövägen mellan svenska hamnar eller kajer. I korthet går rapportens slutsatser ut på att det behövs omfattande strukturella åtgärder för att göra inlands-, kust- och närsjöfart konkurrenskraftiga.

Föga förvånande konstateras att transportpriset är direkt avgörande för inköparens val av transport, men även flexibiliteten, frekvensen och transporttiden spelar stor roll. För att det ska ske ett avgörande skifte i speditörernas val av transporter och en överflyttning av gods till vattenvägar behövs samarbete mellan näringslivet, hamnarna och staten.

Rapporten föreslår bland annat att hamnarna ska se över sina prismodeller och att Sjöfartsverket ska se över sina avgifter för farleder, lotsning och isbrytning. Frågan är när regeringen och dess myndigheter kommer att föreslå skarpa förslag som främjar inlands-, när- och kustsjöfarten.

Fru talman! Alliansregeringen ändrade 2014 sjöfartsstödet inriktning till att omfatta även forskningsfartyg, bogserbåtar, kranfartyg, servicefartyg till offshoreverksamhet med mera. Syftet med ändringen var att förbättra konkurrensvillkoren för svensk sjöfartsnäring. Bättre villkor för svensk sjöfart innebär att den kan utvecklas, växa och ha en hög innovationstakt.

För de flesta rederier är sjöfartsstödet avgörande för att de ska kunna bedriva verksamheten under svensk flagg. Ett stort problem är att rederier inte på förhand kan få besked om huruvida de är berättigade till sjöfartsstöd. Detta leder till att de många gånger avstår från att registrera fartyg i Sverige. Som systemet är uppbyggt går det inte att lämna besked i förväg. Däremot har Delegationen för sjöfartsstöd lämnat förslag på hur detta kan ändras. En snabb ändring borde underlätta ökad inflaggning.

Fru talman! Jag står bakom alla våra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation 1.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson och Jessica Rosencrantz (båda M), Anders Åkesson (C), Lars Tysklind (L) samt Robert Halef (KD).

Anf. 29 PER KLARBERG (SD):

Fru talman! Svensk sjöfart – visst låter det bra! Men kommer det att finnas någon svensk sjöfart om 50 år? Det talas om underhållsskulder på vägar och järnvägar. Men vem talar om sjöfarten och infrastrukturen runt sjöfarten?

Sverige har ett unikt läge med en enormt lång kustremsa, likt en ö i norr med över 50 hamnar som är underutnyttjade och som har kapacitet att kunna öka volymerna i hamnarna. Vi vet om att svenskflaggade fartyg ger

arbete i land, och det sägs att ett jobb på sjön genererar fyra jobb i land. Sverige har inte råd att tappa fler fartyg till andra länders flagg.

I ett land som Sverige, med lång kust och många sjöar och älvar, borde sjöfarten vara det logiska, resurseffektiva och klimatsmarta alternativet för en större del av den inhemska godstrafiken än vad den är i dag. Att se över farleds- och lotsavgifter är en viktig del i att fartygen blir mer konkurrenskraftiga gentemot till exempel lastbilstrafiken. Isbrytningen är i dag en kostnad som tas från farledsavgifterna, vilket inte är bra.

När det gäller import och export går det mesta av godset på fartyg, men vid inhemska transporter går endast 3 procent på vatten. Jämför vi med Nederländerna är motsvarande siffra 47 procent. Potentialen för fler inhemska transporter på de svenska vattenvägarna är minst sagt stor, och en överflyttning från landtransporter till sjötransporter minskar både miljöbelastningen och trängselproblematiken.

Från den 16 december 2014 är det möjligt att i Sverige bygga och utrusta fartyg för så kallad inlandssjöfart. Frakten går då på Göta älv, Vänern och Mälaren. Så långt är allt bra. Men vad gör regeringen för att få igång trafiken på de inre vattenvägarna?

Vi vet att slussarna i Trollhättan har en absolut livslängd till 2030, och det brådskar att bygga nya slussar om det över huvud taget ska kunna gå fartyg från Vänern till Göteborg. Varje år transporteras 1,6 miljoner ton gods över Vänern genom slussarna i Trollhätte kanal och ned till Göteborg. Det motsvarar 50 000 lastbilar. Tvingas vi stänga Göta älv kommer godset i stället att transporteras på väg, för järnvägen har inte den kapaciteten i dag.

Inlandssjöfarten måste ses som ett nytt transportslag som konkurrerar med vägtransporter på ett annat sätt än den traditionella sjöfarten. Frakt av gods med kustsjöfart, exempelvis till eller från de stora hamnarna och genom landet längs med sjövägen, har stor potential att växa. Redan i år förväntas 2 miljoner ton gods transporteras på Vänern. Men en överflyttning av gods från väg till sjöfart sker inte enbart genom att man önskar att så sker; man måste agera politiskt.

Fru talman! Vi sverigedemokrater anser sammanfattningsvis att sjöfarten bör främjas genom stimulanser och lättnader i eller borttagande av farledsavgifterna för inlands- och kustsjöfart samt att isbrytning inte ska finansieras via farledsavgifterna. Vi menar även att regeringen bör utreda möjligheten att lotsbefria inlandssjöfarten.

Fru talman! Vi står bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 4.

I detta anförande instämde Tony Wiklander (SD).
(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.48 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

§ 10 Frågestund

Frågestund

Anf. 30 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av statsrådet Ibrahim Baylan, statsrådet Anna Johansson, statsrådet Per Bolund och statsrådet Peter Eriksson. Statsrådet Ibrahim Baylan besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Med tanke på anmälda frågeställare och att det har varit ett sent byte av statsråd vill jag uppmana ledamöterna att kanske också ställa någon fråga till statsrådet Per Bolund.

Regeringens energipolitik och elpriserna i södra Sverige

Anf. 31 CAMILLA MÅRTENSEN (L):

Herr talman! Min fråga är till statsrådet Baylan.

Regeringens energipolitik leder till stängning av reaktorer, vilket i sin tur till elbrist i södra Sverige. Jag kan konstatera att bland annat Skåne, som tillhör det så kallade energiområde 4, redan betalar ett högre pris än resten av landet för sin energi.

Min fråga till statsrådet är om statsrådet anser att det är rimligt att vi skåningar ska tvingas betala ett högre elpris på grund av regeringens förda politik.

Anf. 32 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Låt mig börja med en korrigerande och lite fakta. Sverige har ett stort elöverskott, som vi i dag exporterar framför allt till vår granne Finland. Även med de fyra aviserade nedläggningarna av kärnkraftsreaktorer både i Oskarshamn och i Ringhals är prognosen från våra expertmyndigheter att vi kommer att ha ett fortsatt elöverskott. Vi kommer fortsatt att vara elexportörer.

Camilla Mårtensens fråga är i allra högsta grad relevant när det gäller olika prisområden. Prisområdena infördes under den förra borgerliga regeringen med anledning av att Danmark klagade hos kommissionen. Är det rimligt? I grund och botten är min principiella hållning att vi ska ha ett elprisområde i Sverige. Men med tanke på de regler som finns i dag är vi inte framme där.

Jag skulle vilja att vi i längden har ett elprisområde. Det förutsätter att vi fortsätter att bygga ut kapaciteten så att det inte finns någon anledning för EU-kommissionen att ha synpunkter på hur många elprisområden vi har i vårt land. Ett elpris i landet är att föredra.

Anf. 33 CAMILLA MÅRTENSEN (L):

Herr talman! Elbristen i södra Sverige är på riktigt. Kalla vinterdagar blir det uppenbart att vi hade behövt fler reaktorer igång som skulle kunna förse oss med fossilbränslefri energi. I stället importerar vi fossil energi.

Alternativet är att vi får dra igång oljekraftverket i Karlshamn. Hur anser statsrådet att det går ihop med visionen om att minska användningen av fossil energi?

Anf. 34 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Liberalerna står utanför den energipolitiska överenskommelsen från förra sommaren, som nu undan för undan blir verkstad och verklighet. I dag kommer man att ha debatt om en del av den. Grunden för den är att vi ska kunna garantera alla våra medborgare el till konkurrenskraftiga priser. Det gör vi i dag, och det kommer vi också att göra i framtiden tack vare ett blocköverskridande samarbete här i riksdagen. Jag beklagar att Liberalerna inte är med i detta.

Hyresgästers situation efter renovering

Anf. 35 GUSTAF LANTZ (S):

Herr talman! Min fråga är till bostadsminister Peter Eriksson. Den gäller vad regeringen avser att göra för att förbättra situationen för de hyresgäster som riskerar att inte ha råd att bo kvar i sina lägenheter efter renovering.

Vi politiker talar ofta om att ta människors oro på allvar. Inte minst efter Trumps framgångar i USA har det blivit ett återkommande slagord. När jag jobbade som jurist på Hyresgästföreningen i Uppsala hade jag hand om dem som motsatte sig renovering. De gjorde det därför att de såg att de riskerade att inte ha råd att bo kvar, tvingas flytta och byta stadsdel. Det var en enorm oro, som jag tycker förtjänar att tas på allvar.

Jag skulle gärna vilja ha svar på frågan.

Anf. 36 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det här är ett reellt problem. Det är ibland så att man renoverar för rätt stora pengar, och hyrorna höjs i stor utsträckning. Det innebär att alla inte upplever att de kan bo kvar längre.

Det är ett av skälen till att vi har haft en utredning som behandlar just detta område. Den har nyligen lämnat fram sina förslag. Det är en rad olika förslag inom området. Jag tror att utredningen just nu är ute på remiss, och den kommer att beredas i Regeringskansliet. Först därefter kommer regeringen att ta ställning till om vi är beredda att göra förändringar på området.

Jag tycker att man ska titta på till exempel möjligheterna att nivåskilja renoveringarna och ge hyresgästerna större möjlighet att vara med och påverka. Det vore kanske bra.

Anf. 37 GUSTAF LANTZ (S):

Herr talman! Jag är lite nyfiken. Man talar om inflytande och att man kan ha olika nivåer. Men det fundamentala gäller ekonomin för hyresbostäder. Är regeringen beredd att också titta på hur marknaden fungerar i det stora hela? Små avvikelser i standard kan få oerhörd betydelse för hyressättningen. Är det rimligt?

Anf. 38 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! I grunden är det fastighetsägarna som äger fastigheterna som har rätt att göra investeringar i dem. Ibland blir det högre och ibland blir det lägre kostnader för det. Till syvende och sist kommer det att landa på hyresgästerna.

Vi har som sagt en utredning som ser om man kan stärka hyresgästernas ställning på marknaden och möjligheten att påverka utfallet. Vi ska ta ställning när den dagen kommer.

Företagsklimatet i Sverige

Anf. 39 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till Ibrahim Baylan, som i dag besvarar allmänpolitiska frågor.

Sedan regeringen tillträdde har Sverige och svenska företag fått se en rad skattehöjningar och nya skatter vid sidan av ett antal nya regleringar. I dagarna släpptes också en enkätundersökning där svenska företag svarade på frågan: Vilket sammanfattande omdöme vill du ge företagsklimatet i Sverige? Resultatet var tämligen nedslående. Det var det sämsta sedan mätningarna började göras. Det borde rimligen vara besvärande i ett läge när vi behöver många nya jobb för många arbetslösa som ska ut på arbetsmarknaden.

Därav min fråga. Vad avser regeringen att vidta för åtgärder för att vända trenden med det allt sämre företagsklimatet så att fler arbetslösa kan gå från bidrag till arbete?

Anf. 40 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Josef Fransson, för en väldigt adekvat och viktig fråga.

Verklighet och statistik kan ibland vara samma sak men inte alltid. Verkligheten, Josef Fransson, är att vi under de senaste två och ett halvt åren har 200 000 fler människor som går i arbete. Verkligheten är den att det går väldigt bra för de svenska företagen och det svenska näringslivet. Det speglas inte minst av att vi nu månad för månad har en allt högre värdering av det svenska näringslivet inte minst på börsen. Det är så till den milda grad att man kanske till och med har anledning att vara orolig.

Regeringen kommer att fortsätta fokusera på att bekämpa arbetslösheten. Vi kommer att göra det därför att det är vår grundläggande uppfattning att det är vägen till frihet, såväl för den enskilde som för vårt samhälle.

Visst, man kan alltid hänvisa till statistik av olika slag. Vi kommer naturligtvis att fortsätta jobba för att förbättra klimatet i vårt land. Men man måste också se att det går väldigt bra för det svenska näringslivet. Det måste man ta med sig – även om Sverigedemokraterna ogärna vill se positiva tendenser.

Anf. 41 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Ja, det är väl inte helt obekant att vi befinner oss i en högkonjunktur, och att fler har kommit i arbete är väl en ganska naturlig

följd av att vi har blivit väldigt många fler invånare i det här landet. Jag hoppas att det hänger med, annars vore det väldigt illa.

Men nu kommer det också, i alla fall om regeringen får bestämma, en ny kilometerskatt på skötsamma svenska åkare när de ska transportera ut varor på världsmarknaden. Det kommer en ny skatt på elektronik som gör att folk kommer att börja beställa från utlandet i stället för att handla i Sverige. Hur förbättrar det här Sveriges klimat?

Anf. 42 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Josef Fransson frågar om Sveriges arbete med klimatet. Sverige är på många sätt en förebild, och vi är det därför att vi har vidtagit åtgärder.

Åtgärderna tas inte alltid emot med öppna armar, men när de väl är genomförda och det svenska näringslivet jobbar för att bli effektivare har det ofta stark påverkan på vår konkurrenskraft och vår förmåga att hävda oss internationellt. Det kommer det att ha också med de här åtgärderna.

Åtgärder mot bostadsbristen

Anf. 43 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag ska ställa en fråga till bostadsministern.

Vi kan konstatera att vi har bostadsbrist i 255 av 290 kommuner. Det är en ökning med 14 sedan förra året.

Vi har utanförskapsområden där färre än hälften av de boende går till jobbet. Vi kommer att få ännu fler nyanlända som har fått uppehållstillstånd, en grupp där väldigt många inte går till jobbet. Vi har alltså väldigt många människor med låg betalningsförmåga.

Till det kommer att kommunerna har svårt att finna bra bostäder. Vi vet att EBO ökar och därmed även trångboddheten för många familjer.

Som lök på laxen har vi fått rapporten om att unga i Sverige bor kvar hemma allt längre tid.

Utifrån detta skulle jag vilja höra vad bostadsministern funderar på för lösningar, framför allt för dem med liten plånbok.

Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Tack för frågan!

Min bedömning är att vi har en stor bostadsbrist i Sverige – den har byggts upp under lång tid – och att det bästa man kan göra är att bygga nya bostäder. Man finner inte bostäder; man bygger bostäder.

Faktum är att i dag bygger vi som vi inte har byggt på många decennier. Inte sedan miljonprogrammets dagar har vi byggt så mycket.

Den här förändringen har skett på kort tid. Första kvartalet i år påbörjades byggandet av över 21 000 lägenheter. Första kvartalet 2014 var det en bara en tredjedel så många. Det är alltså det viktigaste vi kan göra i Sverige – att bygga fler bostäder.

Den andra stora saken är de stora investeringsstöd som regeringen satsar på för att få fram bostäder till rimliga kostnader. Det vore väldigt bra om vi fick stöd för det från oppositionen.

Anf. 45 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Tack för svaret, bostadsministern!

Jag kan konstatera att visst byggs det mycket. Men vi kan väl vara överens om att det som byggs i dag inte kan efterfrågas av dem med väldigt liten plånbok som inte har någon inkomst.

Kommunerna jobbar i dag med många temporära lösningar som både är dyra och som kanske inte är de bästa bostäderna.

Ministern har en tendens att lyfta fram subventionerna, som vi ju vet används i otroligt låg utsträckning – i Stockholm inte alls. Där finns inte lösningen, så vad är ministerns lösning?

Anf. 46 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Man kan också ställa frågan om oppositionen har någon lösning annat än att försöka ta bort de satsningar som regeringen gör.

Vi gör nu en stor satsning på såväl studentbostäder och äldreboende som hyresbostäder i övrigt. Det påbörjas i år 2 800 studentbostäder i Stockholm, och det är flera hundra procent mer än under den förra mandatperioden. Vi bygger äldreboende i stor utsträckning men också hyresbostäder över hela landet.

Det här går att göra också i Stockholm, men än så länge har man inte valt den politiken.

Nya instruktioner till Affärsverket svenska kraftnät

Anf. 47 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Jag har en fråga till energiminister Baylan.

I måndags kväll var det stormöte i min hembygd, i Folkets hus i Nybro, om byggandet av en 400 kilovolts kraftledning. Jag vet att statsrådet är väl insatt i problematiken kring denna.

I vinter har Riksrevisionen rapporterat om Svenska kraftnäts verksamhet, en rapport som regeringen har svarat på, med många kritiska synpunkter på hur verksamheten fungerar.

I näringsutskottet har man behandlat denna rapport, och man kommer att ge ett tillkännagivande till regeringen på punkten – eller kravet – oberoende samhällsekonomisk granskning av de objekt och projekt som Svenska kraftnät avser att genomföra.

Min fråga till statsrådet är: På vilket sätt kommer statsrådet mycket skyndsamt att se till att detta tillkännagivande omsätts i en instruktion till Svenska kraftnät? Jag tror att det är av utomordentlig betydelse för att vi ska få ökad förståelse för det behov av ett utökat nät som statsrådet tidigare talat om.

Anf. 48 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Anders Åkesson, för en relevant fråga! Den berör en viktig del av vår infrastruktur, nämligen den som för över den elektricitet som hela vårt samhälle är beroende av.

Det är mycket riktigt så som Anders Åkesson påpekar att Riksrevisionen har kommit med denna kritik och att regeringen har svarat med en skrivelse.

I detta har vi haft inställningen att det här bör göras. Därför kommer vi – inte minst då vi är överens i riksdagen om detta; vi är ganska eniga i betänkandet – att gå fram med det här förslaget, och vi kommer att göra det i närtid.

Det innebär att vi kommer att få ytterligare fokus på samhällsekonomiska bedömningar när det ska byggas ut. Det bör man vara medveten om. Det är en viktig aspekt.

Anf. 49 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Det är bra att vi är överens, statsrådet och jag, om behovet av fristående samhällsekonomisk analys av de projekt som Svenska kraftnät har att genomföra.

Men min fråga var: Kommer statsrådet skyndsamt att omsätta detta tillkännagivande i nya instruktioner till Affärsverket svenska kraftnät?

Anf. 50 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Då Miljö- och energidepartementet redan har jobbat med frågan under en längre tid är svaret absolut ja. Det kommer att komma snabbare än man skulle kunna misstänka, och det är av den enkla anledningen att vi har haft som plan att göra just detta.

Rullstolsburnas möjlighet att resa med nattåg till Norrland

Anf. 51 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Det är viktigt att alla kan resa i Sverige, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte.

Jag har ställt en skriftlig fråga till statsrådet Anna Johansson om hur man ska kunna resa med nattåg till Norrland om man använder rullstol och fått ett svar som tyvärr är fake news. Statsrådet har svarat mig att operatören ska ha rullstolslyft på nattågen. Det stämmer tyvärr inte.

Frågan är hur svaret till mig kan vara så fel. Jag vet att svaret är fel eftersom jag nyligen reste med nattåg med en medresenär som använder rullstol. Det var därför jag ställde den skriftliga frågan. Verkligheten stämmer alltså inte överens med svaret.

Då är frågan: Vem brister i kontrollen av att operatören följer avtalet? I svaret till mig från statsrådet står det att Trafikverket svarat att det finns ett avtal om att det ska finnas rullstolslyftar på tågen, men eftersom det inte finns är min fråga till statsrådet: Hur kontrollerar ni att avtalen följs, och har regeringen koll på verkligheten?

Anf. 52 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det här är en jätteviktig fråga, för den handlar ytterst om de transportpolitiska målen att tillgodose behovet av god tillgänglighet för alla människor och för svenskt näringsliv i hela landet. Det gäller naturligtvis också och i allra högsta grad människor med olika funktionsnedsättningar.

Det som stod i svaret till riksdagsledamoten var att det är operatörerna som i detta avtal tar på sig ansvaret för att säkerställa att det finns rullstolslyft. Därmed är svaret ganska givet: Det är operatören som har det fulla ansvaret.

Om det inte fungerar – det kan också finnas andra saker som man upplever inte fungerar – är det bra att anmäla det. Då får Trafikverket, som är den andra avtalsparten, säkerställa att operatörerna lever upp till det ansvar som de har tagit på sig.

Prot. 2016/17:126

15 juni

Frågestund

Anf. 53 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Verkligheten är att det inte finns rullstolslyft på alla natåg till Norrland; man bryter alltså mot avtalet. Enligt personal som jag pratade med på det tåg jag åkte med är detta ett återkommande problem. Hade statsrådet och hennes tjänstemän googlat hade man sett att detta är ett stort och återkommande problem.

Det är regeringen som styr Sverige och ger uppdrag till Trafikverket, och det är naturligtvis djupt olyckligt att Trafikverket inte granskar att avtalen följs.

Anf. 54 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Som sagt var: Finns det ett avtal som säger att man ska kunna resa med rullstol ska man självklart också kunna göra det. När detta har brutit behöver man se till att operatören, med hjälp av rullstolslyft eller på något annat sätt, ser till att även den som har en funktionsnedsättning kan medfölja de tåg där det framgår av avtalet att detta ska vara möjligt; det är ju det som är viktigt här. Det kan handla om att man installerar rullstolslyftar eller om andra åtgärder.

Men självklart är det viktigt att säkerställa att de avtal som finns också efterlevs av operatörerna. Detta ingår ju i deras åtagande.

Regeringens syn på renoveringen av hyresrätter

Anf. 55 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Min fråga är riktad till bostadsminister Peter Eriksson.

Vi hade tidigare en fråga om den utredning om renovering av hyresrätter som regeringen fick för några veckor sedan. Det som utredningen misar är den nya teknik som några av hyresvärdarna i dag använder, nämligen att man går in och renoverar när någon flyttar ut, det vill säga i tomställda lägenheter. På det sättet går man runt den dialog man ska ha med hyresgästerna.

Det stora problem som jag vill lyfta fram för bostadsministern är att det som händer när man bara renoverar lägenheter är att man inte byter ut stammarna. Den tekniska livslängden är alltså fortfarande lika kort som den var; det enda som händer är att man har ändrat vissa saker inuti lägenheten. Detta är ett enormt resursslöseri, för när du sedan måste byta stammarna måste du ändå riva ut kök och badrum.

Hur ser bostadsministern på det här sättet att renovera, som jag menar är ett enormt resursslöseri?

Anf. 56 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag tror inte att vi ska gå in och bestämma hur enskilda fastighetsägare ska renovera sina lägenheter. Däremot är det naturligtvis viktigt att vi ser till att man i allmännyttan, som är kommunalt ägd, sköter renoveringarna av fastigheterna. Ägarna av privata fastigheter har ju själva

ett ansvar för att sköta och underhålla dem så att de inte tappar i värde eller blir omöjliga att använda som bostäder på längre sikt.

Anf. 57 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag tror att bostadsministern underskattar det stora problem som uppstår. Ofta kommer det värddar som köper upp fastigheterna och vill ha ganska snabba pengar. De gör enskilda renoveringar i de tomställda lägenheterna och får den värdehöjning och det kassainflöde detta innebär. Sedan lämnar de fastigheten och säljer den till någon annan.

Vi håller på med ett samhällsbygge, så att bara säga att vi inte ska lägga oss i detta tror jag är en väldigt farlig väg att gå. Jag tror att det är viktigt att vi garanterar livslängden på dessa fastigheter.

Anf. 58 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag kan dela oron när det gäller snabba klipp på fastighetsmarknaden. Det kan finnas ett problem med att man blåser upp värdena och att detta leder till kraftigt ökade hyresnivåer, som fler inte klarar av. Detta förvärrar segregeringen och gör att många människor hamnar utanför bostadsmarknaden.

Men jag är tveksam till att vi ska gå in och reglera exakt vad man ska göra och när och på vilket sätt renoveringar ska göras.

Satsning på landstingen och sjukvården

Anf. 59 KRISTINA NILSSON (S):

Herr talman! Min fråga är riktad till statsrådet Ibrahim Baylan.

Regeringen har ju i veckan presenterat en sorsatsning för att stärka vården och omsorgen. Det handlar om totalt minst 5 nya miljarder som kommer att tillföras kommuner och landsting från och med nästa års budget. De tidigare välfärds miljarderna hade ju fokus på kommunsektorn, men den här gången är det, om jag förstått saken rätt, landstingen och sjukvården som står i centrum.

Av de 5 nya miljarderna ska 3 gå till sjukvård, och 2 miljarder ska speciellt gå till goda arbetsvillkor och utvecklade arbetssätt för vårdens personal. Det är jättegädjande att höra detta, men jag skulle vilja veta lite mer. Kan statsrådet utveckla hur det är tänkt att dessa 2 miljarder ska användas?

Anf. 60 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Kristina Nilsson, för frågan! Sjukvården är ju en väldigt central fråga för oss och en central del av vår välfärd. Jag tror att alla förstår hur viktig hälsan är för alla människor i vårt land.

Vi har en sjukvård som klarar av att bota allt fler sjukdomar, men det gör också att det kommer att finnas ett ständigt behov av att bygga ut den och stärka den med resurser. Nu när vi har kunnat vända underskott till överskott prioriterar vi därför investeringar i vår välfärd. Vi har sedan tidigare 10 välfärds miljarder till kommuner och landsting; vi följer nu upp med ytterligare 5.

De 3 miljarder som Kristina Nilsson talar om, som riktas till landstingen, går både till att korta ned vårdköerna och öka tillgängligheten och

till att se till att stärka sjukvården lokalt, beroende på vad man behöver. Är det att stärka personalsituationen och bemanningen och förbättra villkoren för personalen ska man kunna göra det med dessa resurser.

För denna regering är förstärkning av och investeringar i det gemensamma – vår välfärd och vår sjukvård – alltid att föredra framför skattesänkningar.

Anf. 61 KRISTINA NILSSON (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! En av mina hjärtefrågor har alltid varit detta med klyftor i samhället, och hälsoklyftan är en del. Det handlar om många saker, inte bara sjukvård. Det kan till exempel också vara vilka uppväxtvillkor man har, att det finns jobb och allt annat som hör ihop med detta.

Jag vet att statsrådet är djupt involverad i detta arbete, och jag skulle vilja att statsrådet berättar något mer om hur det går.

Anf. 62 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Blir man sjuk måste man självklart ha sjukvård så att man kommer på benen igen och får ett gott liv. Men dessförinnan är det såklart viktigt att vi fortsätter med förebyggande arbete. Det ska ske i skolan genom mer rörelse; regeringen har precis presenterat nya förslag om att få fart på skolungdomarna. I många av våra idrottsföreningar måste vi se till att man vänder sig brett. På det viset kan människor få ett hälsosamt liv och kanske undvika sjukvården. Även om den är bra måste man ju förhoppningsvis inte dit.

Hyresnivåerna för nyproducerade bostäder

Anf. 63 EMMA HULT (MP):

Herr talman! Min fråga går till bostadsminister Peter Eriksson.

Just nu byggs det fler bostäder än på väldigt länge. Under 2016 färdigställdes 42 000 nya bostäder, och hela 62 000 påbörjades. Prognosen från Boverket visar att siffran bara kommer att öka de kommande åren. Jag tycker att ett kraftigt ökat bostadsbyggande är bra; det betyder att fler kommer att få en bostad.

Däremot växer oron lite när det går så här fort. Min oro och den fråga jag skulle vilja ställa till Peter Eriksson handlar om hur vi ska se till att allt det som byggs också efterfrågas – att hyrorna blir rimliga så att människor faktiskt har råd att bo där vi bygger. Annars kan vi snart stå med ett bestånd som människor inte kan efterfråga.

Anf. 64 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Detta ligger väldigt nära den fråga vi diskuterade nyligen: Bygger vi rätt bostäder, och bygger vi till rimliga priser? Jag tycker att det är riktigt att ha den farhågan i dag. Jag tror att vi skulle behöva bygga fler bostäder till rimliga kostnader.

Det går att bygga till lägre kostnader. En rad kommuner har gjort det, och en rad företag satsar nu på att bygga lite mer industrialiserat men också på att använda de statliga investeringsstöden för att få ned hyresnivåerna. Detta pressar också kostnaderna; det är alldeles uppenbart. För dem som

har fått ta del av investeringsstöden under det första halvår då de funnits ser vi att de leder till lägre kostnader eftersom motprestationen är att hyran ska ned på en viss nivå.

Jag vill gärna uppmana kommuner och allmännyttiga och privata företag att utnyttja denna möjlighet ännu mer.

Anf. 65 EMMA HULT (MP):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag tror att detta är en problematik vi behöver tala mer om och lyfta. Vi kan inte stå med ett bestånd som människor inte har råd att bo i.

En annan sak som lätt får stryka på foten när det går så här fort är kvaliteten; det gäller hållbarhetsaspekten, människors boendemiljö och omgivningen. Därför skulle jag också vilja passa på att fråga Peter Eriksson hur han ser till att allt det som byggs blir bra och hållbart även i framtiden, både husen vi bygger och miljöerna runt omkring.

Anf. 66 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det är naturligtvis också en viktig fråga. Det finns en risk när man bygger snabbt. Vi ser också att det är stor kompetensbrist inom stora delar av byggindustrin. Man missar viktiga saker och slarvar eller bygger på ett sätt som gör att det blir problem senare.

Jag brukar försöka uppmärksamma industrin på detta. Men vi tittar också på möjligheten att skärpa lagstiftningen på det här området.

Effekterna av bostadssubventionerna

Anf. 67 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Jag vill fråga bostadsministern om de misslyckade bostadssubventionerna. Dagens industri rapporterar att byggsubventionerna har gett ett klenk tillskott av bostäder. De stora byggbolagen ratar alla byggsubventionerna. I princip är det bara kommunala bostadsbolag i sossestyrda kommuner som tar emot stödet. I Stockholm är det inte en enda lägenhet som ska byggas med detta stöd.

Förut menade Mehmet Kaplan och regeringen att byggsubventionerna skulle ge 15 000 fler bostäder. Det vågar ni inte ens hävda själva längre. Nu, när floppen är ett faktum, menar dock Peter Eriksson att det kommer att ge lägre hyror för lägenheter som ändå skulle byggas.

Detta kände Miljöpartiet till redan 2012, när man skrev en rapport om en långsiktigt hållbar politik för att hantera bostadsbristen. I den skriver Miljöpartiet att bostadssubventionerna är ”mycket kostsamma, efterfrågas inte av dem som bygger och riskerar att få kostnadsdrivande och snedvridande effekter på marknaden.”

Miljöpartiet hade rätt 2012 och fel i dag. Min fråga är därför: Varför subventionerar ni rika byggherrar i stället för högre bostadstillägg för pensionärer och ensamstående föräldrar?

Anf. 68 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag tycker att det är riktigt som står i rapporten, att det finns en risk för att den här typen av subventioner kan vara kostnadsdrivande. Just därför har vi konstruerat de investeringsstöd vi har i dag på ett

annat sätt än tidigare. Upplägget innebär att man får en press nedåt på kostnaderna i stället för uppåt. Det är en väldigt viktig skillnad.

Det är bra att Robert Hannah tar upp den här frågan, för jag skulle vilja att många fler allmännyttiga bolag och privata företag tittar på den här konstruktionen. Den medger att man kan bygga bra bostäder till rimliga hyror och få ned kostnaderna. Det är en motprestation – lägre hyra i 15 år – men det innebär också en fördel för alla de människor som inte har så stor plånbok och vill komma in på bostadsmarknaden.

Anf. 69 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Jag tror att bostadsministern var inne på rätt svar på den här frågan när han talade om serietillverkade hus förut. Det är genom att förändra lagstiftningen, så att vi får mer snabbproducerade hus, som vi får ned kostnaden – inte genom att kasta bort 6 miljarder kronor per år till rika byggherrar som inte ens vill ha pengarna.

Medan ni lägger 6 miljarder varje år till rika byggherrar som inte vill ha pengarna, lägger Liberalerna 3,6 miljarder till ökade bostadstillägg för fattigpensionärer och ensamstående föräldrar. Det är de som behöver pengarna, inte de rika byggherrarna.

Anf. 70 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Ärligt talat, Robert Hannah: Jag har inget som helst emot om rika byggherrar producerar bostäder som innebär att man får lägre hyror och bra bostäder. Det är bra, och det kan de gott få stöd av regeringen för att få fram.

Problemet i dag är att vi visserligen bygger rejält med bostäder, men de är lite för dyra. De är för oss som har gott om pengar. Vill rika byggherrar bygga bostäder med lägre hyror är de välkomna.

Orsakerna till det ökade antalet utsatta områden

Anf. 71 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Antalet bostadsområden som av polisen klassas som särskilt utsatta har, kanske inte helt oväntat, ökat från 15 till 23 från föregående mätning. För att ett område ska klassas som särskilt utsatt måste det uppfylla ett antal kriterier: parallella samhällsstrukturer, svårigheter för polisen att fullfölja sitt uppdrag, obenägenhet hos befolkningen att delta i rättsprocesser, närhet till andra utsatta områden och våldsbejakande religiös extremism.

För att hantera dessa områden krävs såklart en polissatsning i den storleksordning som Sverigedemokraterna har föreslagit. Där har regeringen misslyckats. Men för att se till att dessa områden inte blir fler till antalet måste man ha grundläggande förståelse för vilka faktorer som utgör grunden för att de över huvud taget uppstår.

Ibrahim Baylan, vilka förutsättningar anser du utgör grunden för att det i vissa områden har skapats parallella samhällsstrukturer och sympati för våldsbejakande religiös extremism?

Anf. 72 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Adam Marttinen, för frågan! Det är en viktig fråga. Brotten och orsakerna till brott ska bekämpas, oavsett var de finns, oavsett om det är i riksdagens korridorer eller i våra förorter. Det är en väldigt viktig princip. Rättsstatens principer gäller, och de gäller i hela vårt land. Det är därför denna regering har förstärkt rättsapparaten, förstärkt straffen och undan för undan fortsätter att förstärka polisväsendet, både genom fler poliser och mer resurser till polisen, liksom också fler polisanställda.

Om man som medborgare blir utsatt för brott eller ser ett brott och inte får någon respons när man ringer är det inte bra för legitimiteten i vårt samhälle. Det är inte heller bra för möjligheten att få någon att ställa upp och vittna mot de eventuella brottslingarna.

Därför kommer vi att fortsätta detta arbete. Vi kommer att göra det av det enkla skälet att det är centralt i hela vårt samhällsbygge.

Anf. 73 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Jag tror att de allra flesta instämmer med Sverigedemokraterna i att våldsbejakande religiös extremism till stora delar är ett importerat problem som beror på en ansvarslös invandringspolitik. Parallella samhällsstrukturer har kunnat växa fram genom en naiv tro på den mångkulturella samhällsutvecklingen. När varje punkt som har gått fel är så tydligt kopplad till ett socialdemokratiskt ansvar blir min något sportiga slutfråga till vår socialdemokratiska minister: Hur känns det?

Anf. 74 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag är väldigt stolt över vårt samhälle. Inte för att det är perfekt eller för att vi saknar problem och brister utan för att vi undan för undan har sett till att Sverige är ett bra land att leva i. Det innebär inte att vi saknar problem.

Adam Marttinen pekar på våldsbejakande extremism. Den ska vi bekämpa. Vi ska bekämpa brott. Men ska man göra det med trovärdighet måste man också sopa framför egen dörr. I dag kom ytterligare en rapport om en sverigedemokratisk riksdagsledamot som dömts till ett års fängelse. Sopa framför egen dörr! Då blir det också mer trovärdigt.
(Applåder)

Reglerna för cabotagetrafiken i Sverige

Anf. 75 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Sjysta villkor på arbetsmarknaden är en av Socialdemokraternas prioriterade frågor. Varje person som arbetar ska ha rätt till en rättvis lön och bra arbetsvillkor. Detta gäller självklart även de personer som tillfälligt arbetar i Sverige, till exempel lastbilschaufförer från andra EU-länder.

EU-kommissionen har nyligen presenterat sitt förslag till nytt vägpaket, där man bland annat föreslår hårdare tag mot så kallade brevlådeföretag och ändrade regler när det gäller hur länge ett utländskt företag får köra i ett annat EU-land, det som på branschspråk brukar kallas cabotageregler. Till detta får vi återkomma lite längre fram i år.

Men i början av juni fattade Sveriges regering ett beslut om att förtydliga reglerna om just cabotagetrafiken i Sverige. Min fråga till statsrådet Anna Johansson är om hon kan redogöra lite mer för vad detta beslut innebär för arbetet för mer ordning och reda på våra vägar.

Prot. 2016/17:126

15 juni

Frågestund

Anf. 76 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Detta är en jätteviktig fråga. Det handlar ytterst om förtroendet för hur arbetsmarknaden fungerar, hur den öppna marknaden fungerar och om vad vi ska ha för ordning på hela den svenska arbetsmarknaden. Just yrkeschaufförer är en utsatt grupp. Ofta är de också utsatta för väldigt hårdhänta offentliga upphandlingar. Därför är det väldigt viktigt att vi nu har en lagstiftning som gäller det.

Vi har genom arbetsmarknadsminister Ylva Johansson remitterat en DS som handlar om att utstationeringsdirektivet ska gälla också för yrkeschaufförer. Det är en jätteviktig del. Vi har fattat beslut om sanktionsavgifter. Vi har fattat beslut om klampningsmöjligheter, alltså att man inte får fortsätta köra bilen. När vi fattat beslut om regler har vi sett att de inte riktigt har använts som tanken var. Därför kommer det nu från den 17 juli i år att bli lättare att klampa bilar för olika typer av överträdelser.

Anf. 77 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Ja, regeringen har onekligen gjort en hel del för att motverka den osunda konkurrensen. Vilka ytterligare områden inom åkeribranschen anser statsrådet behöver ses över för att man ska uppnå ännu mer ordning och reda på våra vägar?

Anf. 78 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Detta är en fråga som vi med full kraft kommer att fortsätta att arbeta med. Vi ser att det är helt ohållbart när chaufförer bor i sina bilar utan tillgång till toalett och blir utnyttjade av mindre nogräknade arbetsgivare. Det är ett problem inte bara för dem utan för hela vårt samhälle. Därför kommer det att vara fortsatt fokus på detta.

Den som beställer en transport har ett ansvar. Vi vill se om vi kan stärka det ansvaret. Vi behöver se över regelverket på EU-nivå och arbeta för bättre regler där, men vi behöver också göra mer på hemmaplan och se till att efterlevnaden ökar.

Informationscentrum för byggande av energieffektiva hus

Anf. 79 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Det är mycket angeläget att fastighetsägare har reella möjligheter att hålla sina bostäder väl underhållna och funktionsdugliga över tid genom att kunna göra renoveringar. En sådan renovering är energieffektivisering. Jag oroas väldigt mycket över att de förslag som försvårar det hyllas så mycket här i kammaren.

I likhet med Centerpartiet har den regering där Peter Eriksson är bostadsminister avsatt pengar för att öka energieffektiviteten i bostäder och främja hållbarhet i bostadsbyggandet. I början gavs uppdraget att handla upp ett informationscentrum för hållbart byggande med det anslag som fanns i budget för 2017 och 2018. Ännu i dag har det inte gått ut någon

förfrågan. Det ser inte ut som att något informationscentrum kommer att finnas vid utgången av 2017.

Frågan till Peter Eriksson är: Varför tar det så lång tid? När kan byggbranschen och fastighetsägarna räkna med att ha någon att vända sig till för att få information om hur man renoverar och bygger bostäder och lokaler med hjälp av passivhusteknik?

Anf. 80 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det är riktigt att vi har avsatt särskilda pengar för att utveckla ett forum för hållbart byggande. Det ligger nu på Boverket. Enligt vad jag har erfarit kommer denna fråga att lösas inom kort, så att man väldigt snart ska kunna komma igång med detta projekt.

Anf. 81 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tack, Peter Eriksson, för svaret! Det betyder i klartext att något sådant informationscentrum inte kommer att starta under 2017. Och alla pengar, 10 miljoner, kommer att frysa inne.

Boverket fick också uppdraget att ta fram en svensk definition av näro-nollenergibyggnader. Förslaget har varit ute på remiss och har fått kritik för att det inte tillräckligt mycket fokuserar på att hus ska byggas så att så lite köpt energi som möjligt används. Byggbranschens aktörer hålls i ovisshet om vad som kommer att gälla. Är ministern nöjd med detta?

Anf. 82 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag är missnöjd med att det tog väldigt lång tid innan man fick ut det här nollenergidirektivet för beslut. Det innebar i praktiken att Sverige antagligen var det sista landet i Europa att anta det. Det skulle ha gjorts redan under den förra mandatperioden. Men det tog alldeles för lång tid. Det berodde väl både på politiska skäl och på att myndigheter inte prioriterat frågan. Men nu räknar jag med att det ska kunna gå fortare.

Regeringens företagspolitik

Anf. 83 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Nyligen har Näringslivets Regelnämnd frågat tusentals företagare i Sverige hur de ser på villkoren för att starta och driva företag. Två av tre säger att det har blivit mycket krångligare och svårare att starta och driva företag i Sverige de senaste två åren. Och 1 procent, alltså en av hundra, säger att det har blivit enklare. Det är ett klart underbetyg åt denna regering, och det är fullt rimligt om man ser till en del av de rätt dåliga förslag som regeringen har och har haft. Det handlar om att göra det dyrare att anställa och om försämringar i RUT och ROT. Det är en diskussion om flygskatt, kilometerskatt och andra områden.

Jag vill fråga samordningsminister Ibrahim Baylan: Vad tror Ibrahim Baylan är skälet till att landets företagare ger honom och regeringen ett så kraftigt underbetyg?

Anf. 84 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Lars Hjalmered, för en viktig fråga! Vi har diskuterat detta tidigare. Det är klart att jag är glad över att vi har företagare som

är ivriga. Jag förstår också att man naturligtvis vill kunna driva sin verksamhet så effektivt som möjligt.

Men också Lars Hjälmered och hans parti borde ha en viss ödmjukhet inför att det är en sak att säga att vi ska göra det enklare – det sa också den förra regeringen – och att det är en helt annan sak när man ska gå igenom reglerna. Vad är det som ska tas bort? Det finns nämligen väldigt få livsmedelskrav, olika effektiviseringskrav och annat som har tillkommit av en slump.

Jag har full förståelse för att man vill att det ska vara enklare att driva sin verksamhet. Vi ska naturligtvis göra vårt bästa för att hjälpa till.

Med det sagt måste man ändå kunna se: Hur går det i verkligheten? Ja, det går väldigt bra för svenskt näringsliv. Vi har fler och fler jobb i det svenska näringslivet. En av de kanske viktigaste uppgifterna för oss som politiker är att se till att det kommer fram mer kompetens. 100 000 tjänster är i dag inte tillsatta just därför att det saknas rätt kompetens.

Anf. 85 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Rätt är att konjunkturen tuffar på väldigt bra i Sverige. Det ger effekter på jobben och på företagen i Sverige. Rätt är också: När statsminister Löfven var oppositionsledare ställde han ut tydliga löften som han inte har kunnat leva upp till. Vi ser resultatet nu när två av tre företagare säger att det har blivit krångligare och svårare. Blott en av hundra säger att det har blivit enklare.

I en annan undersökning var det åtta av tio företagare som uttryckte att de hade litet eller inget förtroende för regeringens förbättringsarbete i fråga om näringslivet.

Då undrar jag: Är Ibrahim Baylan nöjd med det betyg som företagarna ger honom och regeringen?

Anf. 86 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Utvecklingen går åt rätt håll, Lars Hjälmered, men nöjd är jag inte. Jag är nöjd med att vi får fler och fler i arbete. Jag är nöjd med att det går bra för svenskt näringsliv. Men vi ska jobba vidare. Och betyg ska man alltid jobba för att förbättra. Det är definitivt så. Men man ska också komma ihåg en sak. Det var inte jubel och klang under den borgerliga tiden heller. Det ligger i sakens natur att företagarna hela tiden vill driva sin verksamhet framåt. Det är bra. Det är bra för dem, och det är bra för Sverige.

Matchningsproblem i byggbranschen

Anf. 87 FARADJ KOLIEV (S):

Herr talman! Min fråga går till bostadsminister Peter Eriksson. Regeringens aktiva bostadspolitik har möjliggjort att fler bostäder byggs i dag. Det är på en nivå som vi inte har sett på mycket länge. Det är bra. Bostadsbristen är nämligen ett stort samhällsproblem, och lösningen är att bygga fler bostäder.

Samtidigt ser vi att en majoritet av byggföretagen anger att det främsta hindret för tillväxt är brist på arbetskraft. Uppenbarligen har vi ett matchningsproblem, eftersom vi å ena sidan har människor som söker jobb och

å andra sidan har byggföretag som har behov av att anställa fler. Samtidigt behöver vi bygga fler bostäder. Här finns det stora samhällsvinster om rätt åtgärder introduceras.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga bostadsministern vad regeringen gör för att matcha den tillgängliga arbetskraften med de behov som finns i byggbranschen.

Anf. 88 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det är riktigt att det överlägset största hinder för ett ökat byggande som företagen i dag upplever är kompetensbristen. Det är inte underligt när vi ökar byggtakten med flera hundra procent på några få år. Kompetensbristen berör allt från ingenjörer till arkitekter, snickare och rörmokare – hela kedjan av aktörer inom byggbranschen.

Här har vi ett stort problem. Regeringen jobbar intensivt med det. I höstas tillsatte jag två utredare, som kom med sina förslag i december. I år har vi fått fram nya avtal inom Byggnads område och när det gäller dem som jobbar med träindustrin. Det handlar om att få fram system för att få in mer personal, ett enklare sätt att komma in i branschen utan att man behöver lång kompetens och lång utbildningstid.

Anf. 89 FARADJ KOLIEV (S):

Herr talman! Tack för svaret! Det gläder mig att regeringen prioriterar denna fråga. Om detta är det absolut största hindret i dag för bostadsföretagen – när det gäller att bygga fler bostäder – är det en fråga som måste prioriteras som nummer ett.

Men jag skulle ändå vilja höra bostadsministern förklara hur det går i praktiken. Finns det några sätt att påskynda processen så att fler kommer in i arbete och så att vi kan få fler bostäder?

Anf. 90 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag hann inte riktigt färdigt i mitt förra anförande. Vi jobbar väldigt mycket med denna fråga. Vi jobbar i budgetarbetet nu och tittar på: Kan vi göra ytterligare saker för att universiteten och högskolorna ska öka antalet utbildade lantmätare, arkitekter, ingenjörer och ett antal andra yrkeskategorier?

Men jag tycker kanske att det allra viktigaste är det som händer i industrin i dag. Där har vi fått system som innebär att det kommer att bli enklare att få in betydligt fler människor snabbare, utan lång utbildningstid.

Åtgärder mot kvinnlig könsstymning

Anf. 91 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Ibrahim Baylan. Vi har genom bland annat SVT de senaste dagarna fått veta att antalet könsstympade flickor och kvinnor har ökat kraftigt i Sverige. Med stor sannolikhet är det mångdubbelt fler än vad som uppskattats, enligt SVT.

Att bli könsstympad innebär att man får delar av sitt underliv bortskuret. Sedan sys man ihop så att urin och mens knappt kan komma igenom. Detta görs utan bedövning.

Här i Sverige förbjöds kvinnlig könsstympning 1982 – tack och lov! Men det fortgår ändå här. Detta är inget nytt för Sverige. Det är också en viktig fråga när det gäller brott mot mänskliga rättigheter.

Vad har regeringen tänkt göra för att inte flickor och kvinnor ska utsättas för detta i Sverige eller genom att föras ut från Sverige?

Anf. 92 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Sara-Lena Bjälkö, för en väldigt viktig och högaktuell fråga!

Det här beteendet, själva uppfattningen och värderingen att det här skulle vara någonting bra, är väldigt barbariskt och medeltida. Det ska vi naturligtvis bekämpa, både genom information och genom att se till att göra tydligt att detta är olagligt i vårt land.

Regeringen har ganska nyligen tagit beslut om och presenterat en strategi mot våld mot kvinnor och också hedersvåld och den här typen av beteenden.

Jag tror att det är viktigt att vi har den tydligheten, men det räcker inte. Jag tror också att vi via skolan måste ha ett väldigt tätt samarbete med elevhälsovården och komma tätt inpå de här familjerna. Det ska vara klart och tydligt och vi ska hjälpa de flickor som riskerar att hamna i detta elände. Annars riskerar vi att ha återkommande diskussioner om det här, och det är inte acceptabelt. Det är ett misslyckande från samhället.

Anf. 93 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Tack, för svaret, statsrådet! På två år har antalet könsstympade kvinnor i Sverige gått från uppskattningsvis 38 000 till 150 000.

Vi i Sverigedemokraterna har vår politik för att komma till rätta med det här. Vad tänker regeringen göra, på riktigt, för att detta verkligen efterlevs i vårt land nu?

Anf. 94 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag beskrev precis den strategi som regeringen har tagit beslut om och som vi naturligtvis också ska implementera. Jag tror att det är viktigt att vi gör det.

Jag tror också att vi behöver ha en större diskussion och debatt om detta, för jag är inte helt hundra på att de som betar sig på detta sätt är medvetna om att det är ett lagbrott i detta land och att det är någonting som hör historien till.

Jag är högst medveten om att det förekommer, och vi ska alla vara väldigt tydliga med att detta är oacceptabelt. Vi bör göra vårt yttersta för att bli av med detta, både för tjejernas skull och för de familjer som ägnar sig åt det.

Flygskatten

Anf. 95 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Jag hade tänkt ställa min fråga till it-minister Peter Eriksson, men en dag kan ta lite olika vändningar och därför går min fråga till infrastrukturminister Anna Johansson.

Riksdagen laddar i dag skarpt för att vara väldigt tydlig mot regeringen när det gäller de planerade skattehöjningar som har aviserats, bland annat flygskatten. Därför blir min fråga till statsrådet om regeringen nu är beredd att lyssna på riksdagens majoritet och därmed också skrota förslaget.

Anf. 96 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att regeringen ännu inte har lagt något sådant förslag. Det regeringen har gjort är att skicka ett förslag till Lagrådet. Det finns alltså inget förslag att dra tillbaka.

Jag kan också konstatera att vad Sverige minst av allt behöver är ett politiskt kaos, och jag skulle säga att vi har ett gemensamt ansvar för att se till att vi inte hamnar i ett sådant.

I övrigt tycker vi att det är rimligt att alla delar av transportsektorn bär ett ansvar för den klimatomställning som måste ske och att flygskatt är ett sätt att säkerställa att även flygbranschen tar sitt ansvar i den här frågan.

Anf. 97 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet! Att Anna Johansson tycker att allting som inte är en socialdemokratiskt ledd regering är ett politiskt kaos är retorik vi har hört många gånger tidigare.

Det man faktiskt har gjort är att avisera den här skatten och att den arbetas fram i vårbudgeten. Det är alltså inte bara en utredning eller en lagrådsremiss; det är faktiskt någonting som har aviserats gentemot den här kammaren. Så himla olagt kan förslaget därför inte anses vara.

Jag tolkar ändå statsrådets svar som att man ser till att ha ryggen fri för en förberedd reträtt.

Anf. 98 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Hur Erik Ottoson tolkar mitt svar får Erik Ottoson stå för alldeles själv.

Regeringen har en väldigt tydlig idé om att vi behöver ställa om samhället. Vi behöver säkerställa att våra barn och barnbarn har en planet som går att bo på, och det innebär att alla sektorer i samhället måste bidra till att vi inte längre använder fossila drivmedel på det sätt som vi hittills har gjort.

Flygbranschen behöver ställa om precis som alla branscher. Jag välkomnar förslag från allianspartierna som går i samma riktning och tar ansvar för klimatet.

(Applåder)

Överskuldssättning och den nya lagen om skuldsanering

Anf. 99 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Per Bolund.

Överskuldssättning är ett väldigt stort problem i samhället. Vi har över 400 000 människor som är registrerade hos Kronofogden. De lever på existensminimum, de kan inte ha lån och abonnemang och det är många barn som lider.

Många gånger är det en olycka som orsakar överskuldssättningen – en separation, dödsfall i familjen, konkurs, arbetslöshet, sjukdom. Överskuldssättningen leder dessutom till olycka. Våldigt många människor slås ut från arbetsmarknaden och blir sjuka, och de har väldigt svårt att komma tillbaka, vilket kostar samhället mångmiljardbelopp.

Det var drygt ett halvår sedan den nya lag som ska göra det lättare att få skuldsanering som gör en skuldfri trädde i kraft. Kan man se några effekter av lagen hittills, och hur jobbar regeringen allmänt med den här frågan?

Anf. 100 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Tack, Hillevi Larsson, för en väldigt viktig fråga och för att du ställer frågan till mig med kort varsel! Jag hoppade ju in ganska sent till den här frågestunden.

Det är ett otroligt viktigt område, och vi vet att överskuldssättning är en utmaning för de individer som drabbas. Vi vet att det skadar individerna själva, deras hushåll och kretsen runt omkring. Det skadar också hela vårt samhälle, inte minst ekonomiskt.

Här finns alltså starka skäl att gå in och försöka göra förbättringar och se till att vi minskar problemet med överskuldssättning. Regeringen har lagt fram en strategi för att minska överskuldssättningen med såväl förebyggande och stödjande som rehabiliterande åtgärder.

Just när det gäller det rehabiliterande är skuldsanering en sådan viktig åtgärd. Den nya lagen har fått stora effekter i form av att vi har sett ökningarna i storleksordningen 50 procent när det gäller antalet människor som nu söker skuldsanering och efter ett par år kan komma ut skuldfria, planera sin ekonomi långsiktigt och ta del i samhällsutvecklingen på samma villkor som vi andra. Detta är mycket glädjande.

Anf. 101 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag måste säga att jag är överraskad över de siffror som visar att det är så många som 50 procent fler. Lagen har ju bara varit i kraft ett halvår.

Detta visar också att politiken kan göra stor skillnad. Jag tror också att det är väldigt viktigt framöver inte bara att vi hjälper de här människorna ur skuldfällan utan att vi framför allt förebygger att fler hamnar i den här fällan. Då tror jag att det handlar mycket om kunskap men också om att snabbt fånga upp människor.

Hur jobbar regeringen med det förebyggande arbetet?

Anf. 102 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Det är sant att vi måste göra saker för att hjälpa dem som är i skuld. Det gör vi nu också aktivt, och det gör stor skillnad. Men vi måste också se till så att färre människor faktiskt hamnar i skuldsättningsproblematik.

Där är förebyggande arbete en nyckel, och vi gör nu stora satsningar på informationsinsatser och utbildning, inte minst genom nätverket Gilla din ekonomi som bland annat är ute på arbetsplatser, i skolor och i organisationer.

Vi stöder också kommunerna i deras budget- och skuldrådgivning genom rekommendationer och andra åtgärder. Vi har alltså ett aktivt arbete på detta område.

Eluppvärmningen av bostäder

Anf. 103 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Det svenska fjärrvärmesystemet är en mycket viktig förklaring till att uppvärmningen av bostäder och lokaler i tätort i Sverige präglas av energieffektivitet och en hög andel förnybar energi.

Som grön riksdagsledamot är jag mycket stolt över att tillhöra ett regeringsunderlag som uttalat att Sverige ska bli ett av världens första fossilbränslefria välfärdsländer och göra en energiomställning till 100 procent förnybar energi.

Men tidpunkten för när Sverige når dessa mål beror på hur stor andel el som finns i uppvärmningen. I januari och februari när det är kallt och fabrikererna är igång är det ett problem om man har mycket el i uppvärmningen och effektreserven måste tas i bruk. Den är i hög grad fossil och gör det svårt att nå klimatmål och samtidigt stänga kärnkraften.

Jag undrar vad energiministern har för avsikt att göra åt det.

Anf. 104 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Karin Svensson Smith, för en viktig fråga!

Även som socialdemokratisk ledamot av denna regering är jag väldigt stolt över att vi har som mål att göra vårt svenska välfärdssamhälle till ett fossilfritt och hållbart samhälle.

Fjärrvärmen har tjänat oss väl. Det är en av huvudorsakerna till varför vi har gått från ett uppvärmningssystem som har varit 100 procent beroende av olja till att i princip fasa ut det fossila.

Jag är också glad över att regeringen tillsammans med tre partier i riksdagen har kommit överens om att förändra reglerna inom ramen för de EU-direktiv som finns så att vi inte får ett regelverk, till exempel för byggregler och annat, som är till nackdel för fjärrvärmen. Det ska vara neutrala konkurrensförhållanden. Så är det inte riktigt i dag. Det är i den riktningen vi kommer att jobba.

Anf. 105 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! Det var ett trevligt svar.

Hur gör man med det befintliga bostadsbeståndet? Jag bor i Lund, och där finns det ett effektivt kommunalt bolag som har gjort stora investeringar i förnybar energi inom sitt fjärrvärmesystem. Nu finns konkurrens där man erbjuder elpumpar och annan eldriven energi som leder till tre problem. Möjligheterna att avveckla kärnkraften och att minska effektreserven skjuts framåt. Vidare utnyttjas inte gjorda investeringar. Vad ämnar ministern göra åt det befintliga bostadsbeståndet?

Anf. 106 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Inom ramen för det arbete som har bedrivits inom Energitransmissionskommissionen och för energiuppbyggnaden har det varit fråga om förändringar i regelverken för att få neutrala konkurrensförhållanden. Vidare har

det varit fråga om att sätta upp nya mål för effektivisering så att vi inte behöver använda så mycket el till uppvärmning.

Karin Svensson Smith har helt rätt i att den huvudsakliga utmaningen för det svenska elsystemet är att mycket el används för uppvärmning vintertid. Om det går att lösa det problemet skulle vi få ett helt annat energisystem.

Prot. 2016/17:126

15 juni

Frågestund

Ökad leveranssäkerhet i postgången

Anf. 107 NINA LUNDSTRÖM (L):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Peter Eriksson.

Kan man som medborgare lita på postgången? Får vi de brev vi förväntar oss få? Försvinner ett antal brev? Om jag som medborgare inte får mitt brev, hur ska jag kunna klaga när jag inte vet om jag borde ha fått ett brev? Det är många frågor som debatteras bland medborgare. Vi som jobbar med frågorna följer dessa debatter aktivt.

Tillsynen över postverksamheten sker av Post- och telestyrelsen, men regeringen har ansvaret för det verk som hanterar frågorna.

Det är uppenbarligen svårt att få fram relevanta underlag för att besvara frågan om hur leveranssäkerheten ser ut. Hur många brev kommer fram eller kommer bort? Det är en fråga som också ställs av många medborgare. Många av oss har sett exempel på när brev försvinner.

Är statsrådet beredd att vidta åtgärder för att leveranssäkerheten ska öka?

Anf. 108 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag är, precis som frågeställaren, oroad över att det under en relativt lång period har varit problem med postförsändelserna. Alltför många brev har kommit fram sent, och det tycks också vara en hel del brev som inte kommer fram alls.

Detta är oacceptabelt. Vi måste kunna lita på att breven kommer fram. Därför behövs det en bättre tillsyn. Det behövs också tuffare och tydligare krav på den som är ansvarig för att se till att den samhällsomfattande tjänsten sköts. Regeringen bereder därför en ny lagstiftning, det vill säga en förändring av postlagen i den riktningen. Den kommer relativt snart till riksdagen.

Anf. 109 NINA LUNDSTRÖM (L):

Herr talman! Det är också viktigt att utveckla modeller för hur man mäter dessa problem. Vi liberaler har till exempel tittat på hur Skatteverket jobbar med självdeklarationer, det vill säga en digital brevlåda och ett pappersutskick.

På något sätt måste vi få fram mer fakta i målet. Hur vet vi att en ändring i regelverket gör att breven kommer fram? Det är ett tydligt medskick från oss. Det handlar om att göra både regionala och nationella mätningar så att det går att se hur det ser ut över hela landet. Samma service ska ges över hela landet. Är statsrådet beredd att titta på en utveckling av leveranssäkerheten?

Anf. 110 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Post- och telestyrelsen jobbar med den frågan just nu. Det kommer säkerligen nya och bättre mätmetoder.

En bra förutsättning är en tydligare lagstiftning. I dag är den inte särskilt tydlig. Det behövs förutsättningar som klargör vad som är kraven från ett medborgarperspektiv, vad medborgaren kan begära från Postnord när det gäller breven, och vilka krav som ställs på Postnord.

Här behövs förändringar i Post- och telestyrelsens regi och från statens sida som lagstiftare.

Spelmissbruk

Anf. 111 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Per Bolund. Det är en konsumentfråga.

Min fråga handlar om spelmissbruk. Det lades fram en spellicensutredning den 30 mars, och det är naturligtvis inte läge att föregripa vad som kommer att hända där framöver.

Som kristdemokrat känner jag starkt för de personer som hamnar i spelmissbruk. Man räknar med att 172 000 personer spelar alldeles för mycket i Sverige, och 82 000 barn är drabbade. Man kan försöka sätta sig in i detta, men det är svårt.

Sex kommuner av 290 samverkar med organisationer som jobbar med frågor om spelmissbruk. Hur ser statsrådet på det som ibland kallas det nya heroinet, och vad kan man tänka sig att göra i sammanhanget?

Anf. 112 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Tack, Roland Utbult, för en mycket viktig fråga. Vi vet att spelmissbruk och okontrollerat spelande leder till svåra konsekvenser, inte minst socialt och ekonomiskt för drabbade individer. Vi vet att dessa frågor är kopplade till överskuldssättning och i många fall till kriminella aktiviteter.

Här finns ett stort ansvar att ta gemensamt för att minska problemen. Här tror jag att den nya spelregleringen kommer att göra stor skillnad.

Det skapas ett licenssystem som innebär att de aktörer som inte sköter sig blir av med sin licens och därmed stängs ute från den svenska marknaden. De regelverk som nu diskuteras innebär betydligt tuffare regler för marknadsföring så att man uppmärksammar kostnaderna. Kreditgivning som är till bara för speländamål kommer att stoppas. I dag finns exempel på att man kan spela på en hemsida, och när man får slut på pengarna är det bara att klicka på en länk och sedan kopplas man till en sida för kreditgivning.

Vi måste helt enkelt skydda de konsumenter som har problem med sitt spelande.

Anf. 113 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Vi är överens om att det behövs en licensiering för spelandet och spelbolagen.

En marknadsförare skrev: Säg upp dig på jobbet. Köp en lott!

Det finns en aggressiv och absurd marknadsföring. Som kristdemokrat reagerar jag starkt.

Jag hör att vi är överens, men kommer statsrådet att bevaka – även om det ligger på en annan minister – området framöver?

Prot. 2016/17:126

15 juni

Frågestund

Anf. 114 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Det här är ett område som spänner över flera ministrars och departements områden. Som konsumentminister ser jag att det här påverkar många konsumenter negativt. Därmed känner jag verkligen ett ansvar.

Ardalan Shekarabi, som ansvarar för spelregleringen, och jag arbetar tillsammans.

Jag konstaterar också att vi har ett stort ansvar som reglerare, men branschen har ett mycket stort ansvar att ta. Det är ett ansvar som man inte tar tillräckligt mycket i dag. Här måste vi se till att branschaktörerna hjälper och stöttar de konsumenter som får problem.

Anf. 115 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag får tacka statsråd och ledamöter för att ha deltagit i denna frågestund.

§ 11 (forts. från § 9) Sjöfartsfrågor (forts. TU18)

Sjöfartsfrågor

Anf. 116 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Jag vill i likhet med tidigare anföranden och, tror jag, med dem som kommer, framhålla att sjöfarten har en utomordentlig betydelse för svenskt näringsliv, svensk välfärd och det svenska transportsystemet.

Normalt sett fungerar sjöfarten alldeles förträffligt. Det blir att hälsan tiger still, och vi noterar knappt sjöfarten. Den smyger på.

Den tiden är förbi när skeppen låg i hamnarna dagar i följd och lossade och lassade exotiska varor. Det är numera fråga om ett ständigt, snabbt och mycket tidseffektivt flöde på världshaven som ibland angör Sveriges långa kust eller några av våra insjöhamnar. Det fungerar.

Det är klart att den just nu pågående situationen i Göteborgs hamn, med konflikt och störningar i verksamheten, illustrerar hur extremt känsligt helhetssystemet är.

Tack vare att det fungerar så väl reflekterar vi nog sällan över sjöfarten och dess stora betydelse för landets välfärd och handel. Huvuddelen av Sveriges utrikeshandel går sjövägen, och när det gäller passagerartrafik transporteras flera miljoner passagerare varje år med färja till och från Sverige och våra grannländer.

Sjöfarten som transportslag är i grunden mycket klimatsmart, och det har såklart betydelse för miljön och klimatet. Det finns mycket outnyttjad kapacitet i svensk sjöfart i dag, och den borde nyttjas mer och effektivare. Ska vi klara de parlamentariska mål som Sveriges riksdag har kommit överens om, att Sverige ska vara ett klimatneutralt land 2045, måste sjöfarten som transportslag få en ännu mer framskjuten roll. För att det ska bli möjligt krävs ytterligare politiska insatser.

Vi är alla överens om att utsläppen av växthusgaser måste minska. Det kräver givetvis många och olika åtgärder inom alla samhällssektorer, men minskade utsläpp från transportsystemet är kanske en av de största. Ett sätt att uppnå detta är givetvis att flytta över transporter av i synnerhet gods från andra transportslag till sjöfart eftersom sjöfart relativt sett är ett mycket energieffektivt sätt att flytta saker.

För att allt detta, som vi egentligen är överens om, ska bli möjligt måste den svenska sjöfartens konkurrenskraft förbättras. Sjöfarten är ingenting annat än en rad stora och små företag som bedriver transportarbete till sjöss, och de är i behov av god konkurrenskraft och god lönsamhet, precis som alla andra transportföretag.

För att sjöfartens konkurrenskraft ska öka måste hela näringens kostnader minska. Centerpartiet och Alliansen menar att sjöfarten måste ges bättre villkor och konkurrenskraftiga skatter för att det ska gå att behålla, och helst öka, antalet svenske registrerade fartyg.

När vi diskuterar taxor här i riksdagen eller när regeringen beslutar om taxor för den statliga tillsynen eller utformar andra uppgifter måste man ha ett effektivitetsperspektiv med utgångspunkt i brukaren. Hur drabbar detta brukaren? Ytterst är det brukarens, transportföretaget till sjöss, konkurrenskraft som görs avhängig detta.

Herr talman! Sjöfarten är också en global näring som sysselsätter miljontals människor världen över. Det finns en internationell sjöfartsorganisation, IMO, med över 170 medlemsstater världen runt. Sverige är en av dessa.

I IMO bedrivs arbete med sjösäkerhet, skyddet av marina miljöer och sjöfartsskydd. IMO bedriver också ett arbete för att öka kvalitetskraven på flaggstaternas sjöadministration, det vill säga medlemsstaternas sätt att klara sin inhemska flotta på ett effektivt sätt.

Sverige är ett litet handels- och exportberoende land i en grupp av 170 länder som ägnar sig åt detta. Det finns skäl att påminna om att vi är mycket beroende av de internationella konkurrensvillkoren. Oavsett var ett fartyg är flaggat, vad det har för hemmland, berörs det av alla länders olika administrationer.

Av detta skäl måste vi hela tiden, både nationellt och internationellt, arbeta för att undvika nationella särlösningar, alltså svenska påhitt och tilläggslösningar, och i stället uppmuntra mer av internationellt samarbete. Det, herr talman, är säkert ett sätt att stärka den svenska handelsflottan.

Det är bara genom en stark svenskflaggad handelsflotta i ett internationellt samarbete som vi, som en av 170, kan påverka utformningen av de internationella reglerna för sjöfarten och dess anställda. Utflaggningen av svenska fartyg riskerar att utarma kompetensen och tyngden i Sveriges röst i internationella sammanhang och därmed självklart också möjligheten att påverka villkoren inom sjöfartsnäringen.

Därför bör regeringen verka för att regler som rör sjöfarten framför allt ska tas på global nivå, till exempel inom IMO, och att de gemensamma globala systemen för sjötrafikledning uppmuntras och understöds.

Herr talman! Jag skulle kunna skoja till det – men det ska jag inte – och tala om vattnets betydelse för sjöfarten. Det finns givetvis ett stort allvar i detta. Vattenvägarna längs våra kuster och i de stora sjöarna och deras kanalsystem är en helt avgörande resurs för att bättre kunna nyttja sjöfarten

som ett verktyg i arbetet med att öka andelen hållbara transporter i vårt land. Det gäller kustsjöfarten och inlandssjöfarten.

Det finns flera vattenvägar och ett stort antal hamnar i Sverige, vilket innebär att det finns goda möjligheter att avlasta vägnätet och järnvägsnätet och på så vis minska belastningen på trafiksystemet till lands och även klimatbelastningen.

Det är därför angeläget att svensk sjöfart ges goda villkor och att även den inhemska inlands- och kustsjöfarten ges förutsättningar att bli mer konkurrenskraftig i förhållande till övriga transportslag och kan utvecklas.

Ökad inlandssjöfart leder till att transportinfrastrukturen på land avlastas och att det finns kapacitet för den samlade svenska godsvolymen att öka. En ökad svensk godsvolymer är bra, för det skapar välstånd i vårt land.

Centerpartiet och Alliansen menar att införandet av EU:s regelverk för de inre vattenvägarna kan få positiva effekter på godstransporter med fartyg. Men vi vill också betona att det är angeläget att det inte samtidigt införs svenska särregler som krånglar till det och fördyrar användningen av de svenska inre vattenvägarna.

Mycket av sjöfartens infrastruktur finns på plats, men ytterligare investeringar i inlandssjöfartens infrastruktur behövs. En ökad andel transporter till sjöss innebär ett effektivt sätt att optimera användningen av hela transportapparaten. Därför fordras det ett helhetsgrepp för att möjliggöra inlandssjöfart på i första hand Väneren, Mälaren, Göta älv och längs våra kuster.

Herr talman! Regeringens vilja och förmåga att gå från ord till handling avseende detta kommer inom kort att bli ordentligt synad, då först Trafikverket och senare regeringen själv har att ta ställning till och presentera den nationella transportplan som riksdagen har givit dem mandat att ta fram. Finns Trollhättesslussarna med? Finns en upprustning av Göta älv med? Finns det några konkreta förslag för att möjliggöra ökad kustsjöfart längs landets kuster?

Herr talman! Det kommer att visa sig om regeringsföreträdarna i denna kammare är beredda att liksom jag och alla andra hylla sjöfarten och om de är beredda att gå från ord till handling. Nu är det en S-MP-regering med stöd av Vänsterpartiet som styr vårt land. Är ni beredda att omsätta hyllningstalen till konkret politik? Det ser vi i augusti, och det kommer vi att se i april nästa år när den nationella transportplanen presenteras.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson, Jessica Rosencrantz och Borian Åberg (alla M), Lars Tysklind (L) samt Robert Halef (KD).

Anf. 117 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 3, som handlar om inlandssjöfart och kustsjöfart, men jag står givetvis bakom de två andra motioner där Liberalerna är med. Den ena handlar om svensk sjöfarts konkurrenskraft, och den har vi tillsammans med Alliansen. Den andra är reservation nr 7, som handlar om vissa miljöfrågor.

Jag tänkte börja i en annan ände. Betänkandet innehåller en proposition om ändrad lagstiftning när det gäller barlastvatten. Det handlar om att man ska kunna säkra möjligheten att inspektera utländska fartyg i våra hamnar, så kallad hamnstatskontroll, och att kunna avgiftsbelägga detta.

Man kan tycka att detta känns som en marginell företeelse, men nu när barlastkonventionen träder i kraft i september 2017 är det viktigt att svensk lagstiftning går i takt med den. Vi får säga: Äntligen, i september träder FN:s barlastkonvention i kraft! Sverige skrev ju under den redan under alliansregeringens tid, 2009, så vi var tidigt ute. IMO har väddat till medlemsstaterna att skriva på så att den kan börja gälla.

Jag hade förmånen att vara med på FN:s havskonferens i New York. I slutdokumentet, den mellanstatliga deklARATIONEN *Our Ocean, Our Future: Call for Action*, finns en tydlig uppmaning till medlemsländerna att jobba för att kontrollera spridningen av invasiva arter. Det är hela grunden för barlastlagstiftningen och barlastkonventionen. Det är bara att med tillfredsställelse konstatera att detta kommer på plats.

Herr talman! Jag har sagt det förut, men jag dristar mig att säga det igen. När vi diskuterar sjöfart märker vi ganska snabbt att det handlar om två saker. Den första handlar om hur vi ska kunna utnyttja sjöfartens fulla potential i transportsystemet. Där kanske inte flaggan är den viktiga detaljen. Den andra delen när vi pratar om svenskflaggade fartyg handlar om svensk näringspolitik och innovationskraft, jobb i Sverige och hela den biten. Diskussionen är tudelad.

Jag instämmer i mina allianskollegor Borian Åbergs och Anders Åkessons tal om hur viktigt det är med svensk konkurrenskraft ur den synpunkten, inte minst det som jag tror att Anders Åkesson nämnde: att vi får inflytande i de internationella organisationerna, som IMO, med tanke på att Sverige är ledande när det gäller både sjösäkerhet och miljötänk. Om inte annat har vi stora ekonomiska fördelar där som vi kan dra nytta av, om det sedan blir regelverk i hela världen.

När det gäller frågan om hur vi ska kunna göra sjöfarten till en viktig del i ett samordnat transportsystem tror jag att vi är eniga om att vi måste tänka transportslagsövergripande. Egentligen har inget transportslag något självändamål, utan man måste kunna utnyttja varje transportslag så mycket att man optimerar systemet som helhet.

Herr talman! Vi debatterade propositionen *Infrastruktur för framtiden* här i december. Om man läser propositionen och gör en enkel sökning ser man att överflyttning till järnväg och sjöfart dyker upp mer än tio gånger. Det är inte en så himla tjock skrift, så detta visar vilken tydlig inriktning som regeringen har uttalat i denna fråga. Det är en inriktning som vi i Liberalerna verkligen ställer oss bakom, inte minst av miljö- och klimatskäl.

Det finns en annan sak. Miljö- och klimatskäl är *ett* argument för att utnyttja sjöfarten och få den effektiv. Ett annat argument är att vi ska frigöra kapacitet på våra vägar och järnvägar för att kunna utnyttja dem till andra transporter där sjöfarten inte är ett bra alternativ. Det här går inte alldeles av sig självt. För att inre sjöfart ska kunna utvecklas måste den ha konkurrenskraftiga villkor jämfört med övriga trafikslag. Som någon sa här tidigare är det ändå kostnaden som avgör frågan i slutänden.

Det är lätt att säga att vi inte ska ha några svenska särregler, men vissa måste vi kanske ha. Det har med sjösäkerhet och sådant att göra, och det får man aldrig tumma på. Om vi har några speciella förhållanden som kräver särregler kan vi tänka oss det, men vi ska inte ha särregler bara för säkerhets skull. Vi har hamnat i den diskussionen i många stycken.

Jag tycker att den utveckling som nu sker i Transportstyrelsens tänk, där man börjar ha funktionsbaserade krav i stället, verkligen är ett steg i rätt riktning. Man detaljstyr inte exakt hur det ska vara, utan man säger: Vi vill att ni ska kunna visa att denna funktion finns och fungerar.

En annan del i att systemet kan fungera är att inte behandla sjöfarten som något speciellt i transportsystemet. Järnvägarna och vägarna till hamnarna måste fungera. Det är inget självändamål att lasta i land något någonstans om man inte kan ta det därifrån sedan. Hur viktigt det är att detta fungerar visar diskussionen om Göteborg och utbyggnaden av järnvägen och att vi ska ha två järnvägsbroar över Göta älv. Om godset blir kvar i hamnarna dör dessa. Det måste fungera, och detta brukar man med ett fint ord kalla intermodalitet.

Herr talman! Jag lyfte fram att sjöfarten kan få en viktig roll när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser, kanske främst koldioxid. Det blir mindre utsläpp när man transporterar gods på sjön på grund av att det är mindre energiåtgång per tonkilometer, men det finns andra saker som pågår och som är oerhört positiva.

Redarna själva säger: Varje fartyg vi bygger blir 20 procent mer energieffektivt. Detta beror på att man forskar mycket om fartygsskroven och motorer. Nu sker en utveckling, och nya fartyg som beställs och som förhoppningsvis kan bli svenskflaggade är enormt mycket mer energieffektiva.

Sedan handlar det om att vi måste utveckla bränslena. Där pågår också många positiva saker; vi har hela LNG-diskussionen. Det finns dock en liten baksida, som ibland slår en: Vi pratar fortfarande om fossila bränslen. I Stenas stora metanolsatsning i Göteborg kör man dock med biobränslen. En LNG-båt måste ju inte gå på LNG, utan den kan också gå på flytande biogas. Denna koppling finns trots allt, och det är verkligen en utveckling i rätt riktning.

När det gäller bränslen har vi de senaste åren livligt diskuterat svaveldirektivet, kostnader och hur det slår. Nu har svaveldirektivet varit på plats i snart ett och ett halvt år. Det är bara att konstatera att om man jämför åren 2014 och 2015 har svavelutsläppen från fartyg i Östersjön minskat med 88 procent, och då är det klart att vi får bättre luft och bättre hälsa hos människor.

Även partikelutsläppen har minskat med mellan 35 och 40 procent, och det är också ett bra resultat. Det här är utveckling. Nu ska hela världen gå över till 0,5 procent svavel, och det är klart att det också kommer att ha positiva effekter.

Herr talman! Jag måste hålla med om det som står i betänkandet. Det händer och har hänt mycket inom sjöfartens område, men frågan är om det händer rätt saker så att vi får rätt resultat. Till slut är det bara resultatet som räknas. Vi kan räkna upp hur många åtgärder som helst, men så länge den inre sjöfarten inte ökar, vilket vi vill, är det inte rätt åtgärder eller tillräckliga åtgärder.

Det är i detta perspektiv som vi med en viss otålighet har reservationer i detta ärende. Det startade under alliansregeringens tid, i januari 2013, med handlingsplanen för förbättrad svensk konkurrenskraft inom svensk sjöfartsnäring. Våldigt mycket har hänt sedan dess. Vi har fått ett grund-

läggande regelverk för inre sjöfart på plats. Vi har också fått tonnageskatten på plats. Nu får vi verkligen följa upp detta för att se var hakarna finns, så att det inte händer saker och ting.

Bara för att vi införde en tonnageskatt var det inte så att alla plötsligt stod i kö för att flagga in till Sverige. Det finns även andra regelverk som vi måste titta på. Det får inte bli för krångligt och för dyrt för att flagga tillbaka. Då gör man inte det. Man genomgår inte den processen av något slags idealitet. Det måste också finnas ekonomiska drivkrafter.

Det är detta som vi måste lösa för att vi ska kunna utnyttja sjöfartens fulla potential, inte minst den inre sjöfarten.

Anders Åkesson avslutade sitt anförande med en mycket intressant fråga kring Göta älv och Trollhätte kanal. Det görs samhällsekonomiska kalkyler på sådant. Men jag skulle vilja se den regering som säger: Den var inte samhällsekonomiskt lönsam, åtminstone inte på kort sikt. Därför stängde vi Vänersjöfarten.

Jag tror inte att någon regering är beredd att fatta ett sådant beslut. Men det skulle vara ganska intressant att få höra om någon annan över huvud taget kan tänka den tanken. Jag tror inte det.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson, Jessica Rosencrantz och Borian Åberg (alla M), Anders Åkesson (C), Nina Lundström (L) samt Robert Halef (KD).

Anf. 118 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 5 från Kristdemokraterna och till reservation 1 från allianspartierna.

Herr talman! Den svenska sjöfarten agerar på en global marknad, där internationella regler sätter spelreglerna för de svenska och internationella rederierna. Därför är det viktigt att vi har en plan för att kunna se till att våra rederier får komma till tals och får vara med och påverka den internationella utvecklingen inom branschen.

Sjöfarten är en mycket viktig näring för Sveriges utveckling och konkurrenskraft och har stor betydelse för det svenska transportsystemet.

En stark handelsflotta behövs av flera skäl, inte minst för att möjliggöra goda förutsättningar för import, export och persontrafik och också för att stärka miljöhänsynen och sjösäkerheten.

Genom en stor svenskflaggad handelsflotta kan Sverige, som sagt, påverka utformningen av de internationella reglerna för sjöfarten och därigenom bidra till att göra sjöfarten mer miljövänlig och säker.

Målet för Kristdemokraternas transportpolitik är att alla trafikslag och transportmedel är säkra, samhällsekonomiskt effektiva, hållbara och klimatneutrala.

Enligt Transportstyrelsen transporterar sjöfarten ungefär 80 procent av Sveriges utrikeshandel och 90 procent av världshandeln mätt i volym. Detta innebär att ca 180 miljoner ton svenskt gods transporteras sjövägen. Utöver det transporteras ungefär 30 miljoner passagerare per år med färja mellan Sverige och våra grannländer.

Den svenska sjöfartssektorn och alla dess omgivningsföretag är tillväxtskapande och sysselsätter ungefär 100 000 personer och bidrar till tillväxten i landet.

Herr talman! Kristdemokraterna vill se mer satsning på att bygga ut de inre vattenvägarna för att få mer godstransporter sjövägen.

De svenska inre vattenvägarna är underutnyttjade i dag, samtidigt som järnvägen pressas av ett allt hårdare kapacitetstryck och kapacitetsbrist och inte räcker till. Dessutom innebär transporter på inre vattenvägar en större miljövinst jämfört med lastbilstransporter som står för en stor del av koldioxidutsläppen i landet. En ökad inlandssjöfart leder till att transportinfrastrukturen på land avlastas.

Genom att flytta över mer godstransporter till sjöfarten kommer utsläppen av växthusgaser från transportsektorn att minska, och de uppsatta målen om en fossiloberoende transportsektor år 2030 kommer att uppnås. Om detta ska ske måste vi rusta upp infrastrukturen runt våra inre vattenvägar och underlätta transporter sjövägen.

Herr talman! Det är mycket viktigt att svenska särregler, som fördyrar eller försvårar användandet av de inre vattenvägarna, inte införs.

I dag betalar sjöfarten för underhållet av sina transportleder, exempelvis isbrytning, genom farledsavgifter och lotsavgifter.

Kristdemokraterna anser att man ständigt bör se över hur finansieringen av framför allt isbrytning men även farledsunderhåll ska utformas för att främja konkurrensneutralitet mellan olika transportslag.

Herr talman! Den svenska sjöfarten agerar på en global marknad, där internationella regler sätter spelreglerna för de svenska och internationella rederierna.

Den snabba tekniska utvecklingen och ökad globalisering av ekonomi och handel har en betydande påverkan på sjöfarten som näring, och därför bör internationell samverkan och harmonisering av gemensamma globala system för sjöfartstrafiken uppmuntras och stödjas.

Herr talman! På senare år har allt fler svenskegistrerade rederier utflaggats. Det har ett flertal talare sagt under debatten. Fram till och med 2009 låg antalet svenskflaggade fartyg stabilt på omkring 250. I dag uppgår antalet svenskflaggade fartyg till ca 100.

Utmaningarna för svensk sjöfart är stora. Främst handlar det om att näringens kostnader och regelkrångel minskas. Vi måste ge svensk sjöfart goda villkor och konkurrenskraftiga skatter.

Herr talman! För att stärka den svenska handelsflottans möjligheter har Kristdemokraterna länge drivit frågan om tonnageskatt, som under en längre tid har efterfrågats av handelsflottan.

Efter en del förseningar kommer tonnageskatten äntligen att införas i Sverige den 1 januari 2018. Förhoppningsvis kommer denna reform att bidra till fler svenskflaggade fartyg.

Herr talman! Kristdemokraterna vill förenkla regelverket för rederierna. I dag kan de vara tvungna att vända sig till en rad olika myndigheter för att få hjälp med sina frågor. Myndighetskontakten är alltför ofta byråkratisk.

Kristdemokraterna tillsammans med övriga allianspartier vill därför införa en garanti som går ut på att företag bara behöver lämna en uppgift en gång till en myndighet, så kallad one stop shop.

Uppgifterna slussas sedan vidare till aktuell myndighet för behandling. Detta skulle påtagligt minska den tid som rederierna behöver lägga på administration och minska deras kostnader.

Herr talman! Sjöfarten är en mycket viktig näring för Sveriges utveckling och konkurrenskraft och har stor betydelse för det svenska transportsystemet. Därför vill vi kristdemokrater öka den svenska sjöfartens konkurrenskraft, bland annat genom att minska på regelkrångel när det gäller registrering, certifiering, inflaggning med mera och avskaffa onödiga avgifter som fördyrar verksamheten för svenskflaggade båtar.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson, Jessica Rosencrantz och Boriana Åberg (alla M) samt Anders Åkesson (C).

Anf. 119 KARIN SVENSSON SMITH (MP):

Herr talman! I dag kommer riksdagen att klubba klimatramlagen. Det är en historisk dag, och jag ser verkligen fram emot detta. En del av klimatramlagen är att man överför den överenskommelse som finns i Miljömålsberedningen om att minska klimatpåverkan från inrikes transporter, fränsett flyget, med minst 70 procent till 2030. Det är i ljuset av detta jag betraktar sjöfarten och sjöfartens potential att vara en del i att lösa problem.

Vägtransporterna är nämligen ett stort problem. Det krävs minst två byten för att vi ska gå i mål med det som det finns en överväldigande majoritet för här i kammaren. Det handlar om ett bränslebyte, så att det bränsle som säljs i bensin- och dieselpumparna successivt har mindre och mindre fossilt ursprung och mer och mer förnybart. Men det krävs också att vi byter transportslag, för vi behöver använda mycket mindre energi. Den förnybara energin kommer inte att räcka till för att förse transporterna med den energi de använder i dag. Vi behöver använda sjöfarten och järnvägen mer och vägtransporterna mindre.

Sjöfarten har en potential som är lätt att se om man tittar på hur Sverige organiserar sina inrikestransporter jämfört med andra länder. Trots att vi har en av Europas längsta kuster och 52 hamnar är det bara 3 procent av de inrikes transporterna som går med sjöfart. Det skiljer oss från många andra länder, som trots att de kanske har sämre geografiska förhållanden använder sina vattenvägar och sin kust bättre för att transportera varor och gods.

Vad beror detta på? Om man tittar på den analys från Sjöfartsverket om kust- och insjöfart som det hänvisades till här i talarstolen tidigare ser man ett antal regelförändringar som måste göras. Precis som underströks tidigare handlar det dock framför allt om kostnadsskillnader – den som transporterar varor och gods bedriver i regel inte ideell verksamhet, utan plus och minus ska gå ihop. Är det mycket billigare att köra lastbil hela vägen än att kombinera lastbil med sjöfart blir det lastbil som gäller.

Därför tycker jag att det vore klädsamt om de allianspolitiker som stått i talarstolen före mig också anslöt sig till det förslag om vägslitageskatt i någon form som har utretts. Det handlar om att varje transportslag ska belastas med de kostnader som är rimliga för att täcka externa kostnader och för att vi ska nå de klimatmål vi tillsammans kommer att enas om när vi trycker på knappen kl. 16 i dag.

Det behövs också ändrade farledsavgifter, och det är två förändringar som är viktiga. En är att man premierar de rederier som beställer tonnage

som påverkar klimatet mindre. Alla i utskottet som var med på Viking Lines resa med Grace till Åland för ett tag sedan har fått erfara att den investeringen inte bara leder till mindre klimatpåverkan utan också väsentligt bättre arbetsmiljö. Detta borde självklart premieras i form av lägre farledsavgifter jämfört med dem som beställer äldre tonnage.

Det handlar även om andra tekniska lösningar. HH Ferries har varit här i riksdagen och visat hur de har för avsikt att använda el, vilket ska invigas inom kort på en av färjorna som går mellan Helsingborg och Helsingör. Det är också någonting vi ska bejaka och underlätta genom att differentiera farledsavgifterna så att de som belastar klimatet mindre får lägre avgifter och de som vidhåller äldre teknik får betala mer.

Också en annan differentiering av farledsavgifterna är rationell, och det handlar om att vi behöver ha en lägre tröskel för mindre fartyg och mindre rederier som har för avsikt att trafikera de mindre vattenvägarna och kustsjöfarten. Det kan rimligen fortsätta att betalas genom att de får en rabatt som finansieras genom att oljetankrar och kryssningsfartyg får betala mer.

I Sjöfartsverkets rapport finns det även andra saker som framhålls som väsentliga om vi ska ta sjöfartens potential i anspråk. Det jag framför allt fäste min uppmärksamhet vid är regelverket. Några av oss i trafikutskottet gjorde i höstas en resa till Rotterdam, där vi kunde se hur man använder pråmtrafik. Rotterdam, som är en av de största hamnarna, tar emot tonnage utifrån men har också som regel att minst hälften av det som angör den nya hamnen ska gå vidare med antingen järnväg eller pråmtrafik, för att få ned belastningen på klimatet.

Detta är rationellt, men det förutsätter ju att man har affärsmodeller som håller för det. Då är det problematiskt när man klassar de inre vattenvägarna på ett sådant sätt att man inte får hela stråk där man kan bygga upp en affärsmässig lösning för att rederierna, antingen det handlar om Väneren eller Mälaren, ska kunna nyttja andra bemanningsregler och regler som gör att det är effektivt att investera i pråmtrafik.

Jag tror att vi kan dra nytta av att se hur man gör i London, Paris, Rotterdam med flera städer där man vill avlasta vägnätet från lastbilar, som ju i regel drivs med diesel, genom att använda pråm för gods och varutransporter. I London tror jag även att man använder det för avfallstransporter. Jag tror att det finns väldigt många vinster med en sådan växling: Vägnätet blir mer framkomligt för den som cyklar eller åker kollektivt, luften blir renare och staden får större ytor att använda antingen till att göra staden grönare eller till att bygga bostäder.

Det finns dock andra regler som framkommer i rapporten från Sjöfartsverket. Jag tycker att det är rätt tråkigt att man inte har kommit till skott med ett mer modernt regelverk för lotsplikten, som vi från och till har haft uppe i trafikutskottet och har utrett sedan 2006. Tekniken har ju utvecklats, vilket flera besök i riksdagen från bland annat Avatar har visat. Man har modern navigationsutrustning som gör att vi borde övergå från ett generellt godspliktssystem till ett säkerhetsbaserat krav på lots när antingen tonnaget eller farleden gör det motiverat att ha hjälp av lots när man förflyttar sig.

I regeringens godstransportproposition aviseras att man har för avsikt att utveckla en godsstrategi. Som ett led i den godsstrategin har man låtit utreda möjligheten att använda sig av eco-bonus. Det är ett nytt stödssystem

som bland annat Italien har fått notifierat i EU-systemet. Detta stödsystem innebär en möjlighet att betala delar av mellanskillnaden för den gods-transportör som övergår från lastbil till sjöfart för sina godstransporter.

Jag ser fram emot att vi använder oss av såväl detta system som andra system för att Sveriges långa kust, 52 hamnar och goda möjligheter till inre sjöfart blir en del av den omställning till ett fossilbränslefritt transportsystem vi är överens om behöver genomföras.

Jag tror också att vi ska ta i anspråk de utredningar vi själva har gjort och den analys av sjöfartens konkurrenskraft vi har låtit ta fram. Den tittar närmare på hur vi skapar rättvisa och effektiva villkor för godstransporter och hur vi ser till att göra de investeringar som behövs. Det har tidigare talats om Trollhätte kanal, och jag har inget att tillföra utöver att vi självklart måste förnya slussarna, inte bara för sjöfartens skull utan även för att kunna reglera Vänerens vattenstånd på ett mer effektivt sätt.

Det handlar också om Malmporten utanför Luleå – 90 procent av den järnmalm som används i Europa kommer från LKAB, och de behöver bättre möjligheter att använda Luleå hamn för sina transporter. Det handlar även om Hjulstabron och att Mälaren verkligen kan använda sjöfarten bättre. 51 procent av allt gods som körs runt på vägarna i Mälaramrådet är sten, sand och grus. Det är ganska ineffektivt att köra det på lastbil när pråmar borde vara ett lämpligt alternativ.

Möjligheterna är många, och jag tror att sjöfarten har en förnyad vår att se fram emot. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

(forts. § 14)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.49 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 juni

MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige

Punkt 1 (Klimatlag)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

254 för utskottet

41 för res. 1

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 68 M, 21 MP, 19 C, 16 V, 15 L, 15 KD

För res. 1: 39 SD, 2 -

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 2 (Mål för den svenska klimatpolitiken)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

255 för utskottet

40 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 68 M, 1 SD, 21 MP, 19 C, 16 V, 15 L, 15 KD

För res. 2: 38 SD, 2 -

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 6 (Konsumtionsbaserat mål)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

278 för utskottet

16 för res. 4

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 68 M, 39 SD, 20 MP, 19 C, 15 L, 15 KD, 2 -

För res. 4: 16 V

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 5 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 9 (Påverkan i de internationella klimatförhandlingarna)

1. utskottet

2. res. 7 (M, C, L, KD)

Votering:

177 för utskottet

118 för res. 7

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 39 SD, 21 MP, 15 V, 2 -

För res. 7: 68 M, 19 C, 1 V, 15 L, 15 KD

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 10 (Sverige som klimatpolitiskt föredöme)

1. utskottet

2. res. 8 (KD)

Votering:

280 för utskottet

15 för res. 8

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 68 M, 39 SD, 21 MP, 19 C, 16 V, 15 L, 2 -

För res. 8: 15 KD

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 20 (Nationellt klimatarbete)

1. utskottet

2. res. 17 (S, MP, V)

Votering:

159 för utskottet

135 för res. 17

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 68 M, 39 SD, 19 C, 15 L, 15 KD, 2 -

För res. 17: 99 S, 20 MP, 16 V

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 5 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Jörgen Hellman (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 22 (Nollvisionsstrategi för basindustrin)

1. utskottet

2. res. 19 (M)

Votering:

226 för utskottet

68 för res. 19

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 38 SD, 21 MP, 19 C, 16 V, 15 L, 15 KD, 2 -

För res. 19: 68 M

Frånvarande: 13 S, 15 M, 9 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 26 (Reduktionsplikt m.m.)

1. utskottet

2. res. 24 (C)

Votering:

208 för utskottet

19 för res. 24

68 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 39 SD, 21 MP, 16 V, 15 L, 15 KD, 2 -

För res. 24: 19 C

Avstod: 68 M

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 27 (Långsiktiga villkor för biodrivmedel)

1. utskottet

2. res. 25 (M, C, L, KD)

Votering:

178 för utskottet

117 för res. 25

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 39 SD, 21 MP, 16 V, 2 -

För res. 25: 68 M, 19 C, 15 L, 15 KD

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 29 (Styrmedel för biodrivmedel m.m.)

1. utskottet

2. res. 27 (M, C, L, KD)

Votering:

178 för utskottet

117 för res. 27

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 39 SD, 21 MP, 16 V, 2 -

För res. 27: 68 M, 19 C, 15 L, 15 KD

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU15 Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program

Punkt 2 (Bättre statistiskt underlag och utökad kameraövervakning)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

254 för utskottet

41 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 68 M, 21 MP, 19 C, 16 V, 15 L, 15 KD

För res. 2: 39 SD, 2 -

Frånvarande: 13 S, 15 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 3 (Feministisk stadsplanering och bostadsbyggande)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

279 för utskottet

15 för res. 3

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 67 M, 39 SD, 21 MP, 19 C, 1 V, 15 L, 15 KD, 2 -

För res. 3: 15 V

Frånvarande: 13 S, 16 M, 8 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Ulf Kristersson (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Familjens och civilsamhällets roll i det brottsförebyggande arbetet m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (M, KD)

Votering:

210 för utskottet

83 för res. 4

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 38 SD, 21 MP, 19 C, 16 V, 15 L, 2 -

För res. 4: 68 M, 15 KD

Frånvarande: 14 S, 15 M, 9 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 5 (En nationell samordnare m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

157 för utskottet

136 för res. 5

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 68 M, 37 SD, 19 C, 15 L, 15 KD, 2 -

För res. 5: 99 S, 21 MP, 16 V

Frånvarande: 13 S, 15 M, 10 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Johan Büser (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU25 Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns

Prot. 2016/17:126
15 juni

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

278 för utskottet

16 för res.

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 68 M, 38 SD, 21 MP, 19 C, 15 L, 15 KD, 2 -

För res.: 16 V

Frånvarande: 13 S, 15 M, 9 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

SoU21 Driftsformer för universitetssjukhus

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

158 för utskottet

136 för res.

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 68 M, 38 SD, 19 C, 15 L, 15 KD, 2 -

För res.: 99 S, 21 MP, 16 V

Frånvarande: 13 S, 15 M, 9 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Kent Härstedt (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

FiU40 Ett starkare skydd mot orättvisa betalningsanmärkningar

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU33 Explosiva varor – Tullverkets befogenheter vid inre gräns

Punkt 1 (Explosiva varor – Tullverkets befogenheter vid inre gräns)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

254 för utskottet

40 för res. 1

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 68 M, 21 MP, 19 C, 16 V, 15 L, 15 KD

För res. 1: 38 SD, 2 -

Frånvarande: 13 S, 15 M, 9 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU18 Samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Samlat omhändertagande av de mest sjuka äldre och kroniskt multisjuka patienterna)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

158 för utskottet

136 för res.

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 68 M, 38 SD, 1 MP, 19 C, 15 L, 15 KD, 2 -

För res.: 100 S, 20 MP, 16 V

Frånvarande: 13 S, 15 M, 9 SD, 4 MP, 3 C, 5 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Stefan Nilsson (MP) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

UbU9 Det livslånga lärandet inom högre utbildning

Kammaren biföll utskottets förslag.

Sjöfartsfrågor

§ 14 (forts. från § 11) **Sjöfartsfrågor** (forts. TU18)

Anf. 120 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 1 och 3 eftersom jag missade det i mitt huvudanförande.

Jag begärde replik i anledning av att trafikutskottets ordförande Karin Svensson Smith, Miljöpartiet, ett av regeringspartierna, sa: Det vore klädsamt om fler partier anslöt sig till förslaget om att införa en vägslitageavgift. Det är alltså det som i folkdjupet kallas kilometerskatt.

Då måste jag be att få fråga den mycket initierade regeringspartiföreträdaren Karin Svensson Smith: Vilket förslag är det Karin Svensson Smith anser att vi borde ha anslutit oss till?

Det pågick en utredning, herr talman, under Vilhelm Anderssons ledning. Den skulle ha presenterats per den 1 mars i år, om jag minns rätt. Den 26 februari, på självaste fastlagssöndagen, gick landets finansminister ut och sa: Det blir ingenting av den där utredningen. Vi stoppar den. Den är inaktuell.

Förvåningen var stor. Vilket förslag från Sveriges regering, Karin Svensson Smith, är det vi skulle kunna förhålla oss till avseende införande av en vägslitageavgift eller, som jag brukar kalla det, en skatt på avstånd – en kilometerskatt?

Anf. 121 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Ni kan ansluta er till precis vilket förslag ni vill. Det jag är ute efter är att om man menar allvar i klimatfrågorna och med att varje transportslag ska utnyttjas till det som det är bäst på måste det vara likartade förutsättningar. Sjöfarten och järnvägen betalar avståndsbaserade avgifter i form av banavgifter och farledsavgifter. Det transportslag som saknar den sortens avgifter är just vägtransporterna och lastbiltransporterna.

I dag har vi i utskottet fått ta del av ett vägtrafikpaket från EU. Där förutsätts det att man slutar med de tidsbaserade avgifter som Eurovinjett-systemen innebär och går över till det som är rationellt för alla länder i EU, det vill säga avståndsbaserade avgifter. Det gör att i förhållande till klimatpåverkan, risken för olyckor och luftföroreningar ska man ha avgifter där kostnaderna som uppstår inkluderas i priset. På det viset kan sjöfarten och järnvägen ta ett större ansvar för de transporter som behöver komma fram.

Anders Åkesson frågar om det gäller precis det förslag som har utretts nu eller något annat. Det var inte det som var min poäng. Poängen är att ni säger ja till målet men nej till det som leder till att målet kan uppnås.

Anf. 122 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Herr talman! Det huvudsakliga skälet till att jag, allianspartierna och väldigt många andra, och uppenbart slutligen även landets finansminister Magdalena Andersson, dödade det förslag till kilometerskatt som höll på att utredas var att det helt uppenbart bestraffar avstånd. Det bestraffar klimateffektivitet och omställning av i synnerhet de gröna och ytberoende näringarna i vårt land. Det är de, herr talman, som ska göra det möjligt att ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta i vårt land. Just de straffas med precision i och med det förslag till kilometerskatt som Karin Svensson Smith här förfäktar.

Ordföranden i riksdagens trafikutskott säger sedan: Ni kan ansluta er till vilket förslag ni vill. Är det en ny regeringsform vi ser uttryckas av Miljöpartiet? På vilket sätt och i vilken form kommer den svenska regeringen att presentera ett förslag till vägslitageavgift? Det vore intressant för kammaren att få en insikt i detta.

I samband med att finansministern dödade den pågående utredningen sa hon att man skulle ta detta för intern beredning på Regeringskansliet. Helt uppenbart finns snart något som vi kan förhålla oss till. När kommer i så fall detta att presenteras, Karin Svensson Smith? När kommer samarbetsregeringen att presentera ett förslag till kilometerskatt, och i vilka former har vi i så fall att förhålla oss till detta? Det tror jag att vi är jättemånga som är nyfikna på.

Anf. 123 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Jag är inte alldeles tvärsäker på att Anders Åkesson är den som är bäst på att tolka vad finansministern tänker när hon säger saker.

Vi försöker fånga ett system med klimatmässig, regional och arbetsmarknadspolitisk nytta. Det borde inte vara en hemlighet för Anders Åkesson att det förekommer ganska osjyst och illegal konkurrens på vägen, och vi har försökt hitta ett system där man kommer åt klimatnyttan, hittar rätt fördelning mellan väg, järnväg och sjöfart och också ser till att beivra de brott som begås i dag.

Tyskland, Schweiz och de andra länder som har kilometerskatt har också en registrering som gör det möjligt att på ett mycket bättre och effektivare sätt beivra det som görs av dem som inte följer de regler som vi har i Sverige för hur man ska sköta transporter med avseende på personal, lastning och andra regelverk. Det är anledningen till att frågan bereds i Regeringskansliet.

Det är oppositionens roll att angripa majoriteten i kammaren, men det jag menade med att det vore klädsamt är att om ni någonsin ska kunna axla ansvaret igen måste ni ju ha några egna förslag och inte bara ägna er åt att försöka säga att regeringens förslag borde vara så eller så. Vilket förslag har Centerpartiet lagt fram för att hitta en effektiv fördelning så att sjöfarten kan axla sitt ansvar, så att järnvägsgodset har en framtid att skönja och så att man når klimatmålen?

Anf. 124 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! I sitt anförande talade Karin Svensson Smith varmt om det så kallade eco-bonussystemet där man har tagit inspiration från Italien, Norge, Storbritannien och så vidare och som man tänker införa på försök i Sverige. Det är säkert bra, men jag undrar om Karin Svensson Smith och regeringen, som hon representerar, har missat att branschen har haft mycket starka synpunkter på farledsavgifterna och lotsavgifterna. Om man verkligen vill underlätta för inlands- och kustsjöfart, varför gör man inte det som efterfrågas av branschen i stället för att hämta inspiration från när och fjärran?

Eftersom det har öronmärkts 30 miljoner för eco-bonussystemet medan en eventuell ändring av farledsavgifterna kostar mycket mer – vi kan minnas alliansregeringens sjöfartsmiljard på tre år – skulle jag gärna höra hur Karin Svensson Smith resonerar kring det här.

Anf. 125 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Tack så mycket för frågan, Boriana Åberg! Den ger mig tillfälle att redogöra för att det är en samling av åtgärder och inte bara *en* åtgärd som behövs för att sjöfarten ska ta sin potential i anspråk.

Det jag är ute efter är att man inte behöver ha en nettoökad kostnad för staten om man låter farledsavgifterna differentieras på samma sätt som att vi nu har ett bonus–malus-system för bilar, vilket premierar dem som köper miljösmygga bilar jämfört med dem som inte gör det. Tanken är att man kan göra likadant med sjöfarten så att de som skaffar nytt tonnage har någon ekonomisk nytta av den större investeringskostnad de drar på sig.

Jag tycker självklart att man ska se över hela regelverket också. Om lastbilstransporterna bara vore tillåtna i vissa sammanhang och man förbjöd dem när det är för isigt eller blåser för mycket skulle det knappast vara någon bra affär för åkerierna. Jag tycker att man ska behandla alla transportslag lika och förvänta sig att den som sköter ett rederi och den sjökaptan som är ansvarig för ett fartyg också ska ansvara för att låta väder, vind, klimat och andra fysiska omständigheter avgöra när och var man använder sin farkost. Jag är alldeles tvärsäker på att sjöfarten skulle kunna axla ett större ansvar.

Jag skulle vilja rikta frågan tillbaka till Boriana Åberg. Den största skillnaden är ju att man har ett farledssystem över huvud taget för sjöfarten medan lastbilstransporterna inte har ett motsvarande system. Det gör att vi

står och stampar. 3 procent av inrikestransporterna är sjöfart. Jag var i Luleå, och de jag talade där med var ledsna över att man kör färdigfabricerade hus med vägtransporter från norr till söder i stället för att använda Piteå hamn och vattenvägen. Det vore mycket mer rationellt för precis alla, men avgiftssystemet i dag gör att det inte lönar sig.

Anf. 126 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! Jag vill snabbt säga att åkerierna betalar så många avgifter som det bara går. Det är skatt på bränsle och bilskatter och så vidare.

Vi återgår till sjöfarten. Karin Svensson Smith skrev tillsammans med Daniel Helldén en artikel där Italien gavs som exempel på ett land där staten betalar merkostnaderna för transportköpare som flyttar sina transporter till sjöfart.

Jag undrar först om Karin Svensson Smith tänker att det är något som kan implementeras i Sverige. På vilket sätt ska det i så fall finansieras? Jag vill också återgå till Karin Svensson Smiths anförande där hon uttryckte att hon tycker att regelverket för inlands- och kustsjöfart måste förnyas. Det krävs smidigare bemanningsregler, behörighetsregler, utökade zoner för inre vattenvägar, ett reformerat krav för lotsplikt och så vidare. Med andra ord är det ett närmande till reglerna i EU:s regelverk för inre vattenvägar och en minskning av antalet särregler. Sverige har drabbats av många sådana när det gäller inlandssjöfart.

Det här är något som Alliansen länge har krävt. Jag undrar om Karin Svensson Smith kan tänka sig att stödja Alliansen nästa gång vi lägger fram ett förslag om att förbättra för inlandssjöfart och kustsjöfart just genom att skipa alla särregler som inte har någon betydelse för sjöfartssäkerheten.

Anf. 127 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Herr talman! Just regelförenkling är någonting som allianspolitikerna gärna talar om när de är i opposition men har förtvivlat svårt att leverera när de är i majoritet. Under åtta år hade ni möjlighet att göra alla de här regelförenklingarna. Lotsplikten har utretts sedan 2006. EU har sedan lång tid tillbaka ett regelverk som gör att man kör pråmar i de flesta av de större vattendragen i EU.

Det Catharina Elmsäter-Svärd gjorde som minister var att hon i princip sa att man skulle införa EU:s regler, men om man tittar på vilka avstånd som finns mellan de områden man får använda pråmar i ser man att det hittills inte är ett enda svenskt rederi som har lyckats få en affärsidé godkänd.

Det är därför vi från den rödgröna regeringen tittar på de här sakerna i den godsstrategi vi har lagt fram och överväger olika styrmedel just med avsikten att använda sjöfarten som ett bärkraftigt godstransportslag. Det har vi gjort på betydligt mindre tid än de åtta år som ni hade möjlighet att göra det här på.

Anf. 128 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Karin Svensson Smith talade här senast om det funktionsbaserade regelsystemet och godsplikten. Godsplikten fungerar bra på många ställen, men det är klart att den kan utvecklas till ett mycket enklare system.

Jag skulle egentligen ta upp en annan sak som Karin Svensson Smith nämnde i sitt anförande. Det gäller den inre sjöfarten. Vi kan tala om kostnader och sådant. Men det finns många delar i investeringarna när det gäller sjöfarten. Det är ett komplext system som man måste få på plats.

För Trollhätte kanal är det egentligen bara av eller på som gäller. Antingen beslutar man att rusta upp och anpassa slussarna för nya fartyg eller avstår man beslut eller säger nej. De två senare leder till precis samma resultat. Ett icke-beslut blir ett nedläggningsbeslut.

Trollhätteslussarna har alltid haft ett bästföredatum på något sätt, men nu har det blivit sista förbrukningsdag. Då börjar det bli lite mer dramatiskt.

När det gäller transportköpare handlar det till syvende och sist om kostnader. Men det handlar också om långsiktighet, tillgänglighet och att bygga upp nya transportsystem. Nu sitter man på många ställen runt Vänern och väntar på besked: Är det någonting som man ska utveckla? Det är ett standbyläge nu.

Ska jag tolka Karin Svensson Smiths uttalande om investeringsvilja som att det är förmedlat från regeringen, eller är det en from förhoppning från Karin Svensson Smith?

Anf. 129 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Fru talman! Framtiden får utvisa vilken mix av investeringar som kommer att finnas med i den nationella transportplan som regeringen kommer att ta ställning till våren 2018. Men jag håller med om uppfattningen att man inte kan vänta längre med att besluta om huruvida Vänern och Göta älv ska användas som farled eller inte. Om man ska fortsätta göra det krävs det en investering i slussarna på Trollhätte kanal. Det går inte att diskutera.

Däremot är det inte fråga om bara av eller på. Man kan nämligen göra olika sorters investeringar. Frånsett att använda Göta älv som farled finns det ett starkt behov av att kunna reglera vattennivån i Vänern för att kunna förhindra att städerna runt Vänern översvämmas om det regnar länge.

Skogsbruket runt Vänern har lett till att man är ganska sårbar för långvariga regn. Det fick Arvika erfara i början av 2000-talet då det blev en kraftig översvämning. För att förhindra att städerna runt Vänern drabbas av detta igen behöver slussarna i Trollhättan alltså byggas om av två skäl – både för sjöfartens skull och för att klimatsäkra städerna runt Vänern. Och det är inte riktigt samma sorts investering.

Jag ser fram emot att regeringen tar itu med det. Man har alldeles nyligen tagit emot Klimatanpassningsutredningen. Jag tror att den inte ens är utskickad på remiss. Men jag är säker på att när den väl har kommit in kommer regeringen att ta de båda sakerna i beaktande när man gör investeringsmixen.

Man behöver investera i fler saker. Personligen tycker jag att vi borde satsa mer på kustsjöfart och inre sjöfart. Men jag tror inte alltid att det är klokt att fortsätta med den sortens handel där man fiskar i en världsdela, kör i väg fångsten till en annan världsdela och filear, gör i ordning och fryser den där och sedan kör den till en tredje världsdela. Den sortens sjöfart tror jag har begränsningar.

Anf. 130 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Det senaste är väl också en del i det som man återkommer till vid havskonferensen i New York. Det är otroligt svårt att kontrollera IUU-fiske, det vill säga olagligt, orapporterat och oreglerat fiske. Men det är en annan fråga, som vi kan diskutera länge.

Jag håller med om att det finns många områden. Karin Svensson Smith lyfter fram Malmporten. Det är en sak. Men vi har också Göteborgs hamn. Om man ska köra containrarna med kustsjöfart till Norge i stället för på lastbil måste fartygen bli större. Det låter märkligt. Men det måste komma in större fartyg till Göteborg så att containermängden till Norge blir tillräckligt stor. Annars kommer det att fortsätta gå på lastbil.

Vad man ska satsa på är alltså otroligt komplext. Det kommer säkert att bli en stor diskussion när förslaget om nationell plan kommer, även om det inte är en riksdagsfråga.

När det gäller Göta älv och klimatanpassning skulle man inte minst kunna kombinera uppbyggnad av slussar och förstärkning mot skredrisk i Göta älv. Det är en faktor som gör att man kan börja tappa vatten med en helt annan hastighet. Det skulle kunna kombineras. Jag håller helt med om att båda sakerna måste lösas.

Jag fick väl inte riktigt svar på om det var en from förhoppning eller om det var ett besked från regeringen. Men jag antar att det inte blir mer svar än så i dag.

Anf. 131 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Fru talman! Nej, det blir det inte.

Man måste välja. Jag tror inte att det finns obegränsat med budgetmedel i Liberalernas värld heller.

Med tanke på vad vi precis har tryckt på knapparna för här i kammaren gäller det att ha det som första prioritet. Jag tror att det är rimligt att utgå från att det viktigaste är att minska klimatpåverkan. Då borde man kunna se att hur bra man än tycker om järnvägen tar det tid att bygga ut den. Som lågt hängande frukt kan man då använda de hamnar och farleder vi redan har på ett mycket bättre sätt än i dag.

Jag är övertygad om att om vi implementerar det regelverk som till exempel tillämpas i Nederländerna skulle en mycket större andel av de inre godstransporterna kunna ske med sjöfart. Vi skulle kunna hitta bra kombinationer. Det handlar inte om det ena eller det andra transportslaget. Det handlar om bra kombinationer av väg, järnväg och sjöfart.

Som jag påpekade tidigare har regeringen lämnat en godstransportproposition där man säger att man förbereder en godsstrategi. Merparten av förändringarna för sjöfarten bereds i Regeringskansliet, för att kunna vara en del av den godsstrategin.

Anf. 132 ROBERT HALEF (KD) replik:

Fru talman! Vi diskuterar egentligen sjöfartsfrågor i dag. Men utskottsordföranden, Karin, nämnde också kilometerskatt. Hon vill ha med alla oss andra på att en kilometerskatt ska införas och att man ska bestraffa åkerinäringen.

Precis som Karin sa är vi överens om att mer gods ska transporteras sjövägen. Därför vill vi att de inre vattenvägarna ska rustas för att mer gods ska kunna transporteras inrikes via inre vattenvägar. Det kan handla om

att rusta vägar och hamnar och att dra dit både väg och järnväg och så vidare. Det är som sagt mer miljövänligt att transportera gods sjövägen än på väg.

När det gäller den så kallade kilometerskatten, som Karin slår sig för bröstet för att kunna införa, har regeringen inte presenterat något sådant förslag ännu. Enligt tidigare diskussioner, som läckt ut från regeringen, skulle det komma ett förslag om en kilometerskatt, en avståndsskatt på den här näringen.

Det skulle fördyra verksamheten med ca 5 miljarder kronor. Lastbilsbranschen och transportsektorn skulle få högre kostnader. Skogsnäringen skulle få högre kostnader. Transportörerna och även konsumenterna kommer i slutändan att betala denna skatt som ni vill införa och på så sätt bestraffa dem, Karin Svensson Smith.

Vi har föreslagit längre och tyngre lastbilar för att man ska komma till rätta med växthusgasutsläppen från lastbilsbranschen.

Men min fråga till utskottsordföranden och representanten för Miljöpartiet är: Finns det något konkret förslag från regeringen om att införa kilometerskatt? När kommer det i så fall att presenteras?

Anf. 133 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Fru talman! När saker och ting är färdiga i Regeringskansliet kan jag inte svara på, och det vore dumt av mig att försöka att göra det.

Som jag tidigare har sagt har vi mer än en avsikt. Frånsett klimatet handlar det om att hitta ett system som gör att alla lastbilar i Sverige betalar en avgift, oavsett om det är en svensk eller en utländsk registreringsplåt. Det är ett krav som såväl Transportarbetareförbundet som Sveriges Åkeriföretag har haft länge. Man vill ha värdiga villkor för åkeriverksamheten och sjyst konkurrens.

Det första landet i Europa som införde kilometerskatt var Schweiz. Schweiz har inte gjort sig känt för att vara ett särskilt radikalt land, men man såg att glaciärerna höll på att smälta och att snön inte var som den skulle. Alperna anses som mycket viktiga för alla som bor i Schweiz. Man kopplade ihop det med alla de avgaser som lastbilstrafiken ger upphov till.

Därför införde man en kilometerskatt som är vida högre än vad jag tror att utredningen någonsin har tittat på. Man använder intäkterna för att bygga ut järnvägstunnlar så att godset kan transporteras på järnväg genom Schweiz. Jag tror inte att det finns så många i Schweiz som funderar på att avskaffa kilometerskatten och återgå till att transportera godset på väg i stället för på järnväg. Man är rädd om sin natur.

Det förvånar mig att Kristdemokraterna, som såvitt jag förstår vill förvalta skapelsen på ett bra sätt, inte är mer rädda om de naturvärden som Sverige har. Då kan man använda sjöfart och järnväg mer och vägen mindre för att minska de klimatförändringar som åstadkoms av vägtrafiken.

Anf. 134 ROBERT HALEF (KD) replik:

Fru talman! Ursäkta att jag säger det, men jag tror att utskottets ordförande lyssnar dåligt. Jag tror att du från talarstolen vill säga det som du tycker, och sedan försöker du att lägga ordet i munnen på andra som inte instämmer i det som du säger och påstår.

Precis för en minut sedan sa jag att vi vill att mer gods ska transporteras via sjövägen och järnvägen i stället för via väg, som är mer, så att säga, miljövänligt. Men som situationen ser ut är vi inte där ännu. Vi är beroende av lastbilstransporter. Skogsnäringen och andra exportnäringar är beroende av att godset ska transporteras vidare till sjöfarten, till järnvägen, till grossisthandeln och till konsumenterna. I det fallet är lastbil ett bra alternativ när det inte finns andra alternativ.

Att bara straffbeskatta lastbilsbranschen löser inte problemet. Vi vill stimulera till mer användande av mindre koldioxidbaserade bränslen och till att införa tyngre och längre lastbilar för att mer gods ska transporteras åt gången. Sedan finns det många andra förslag som vi har diskuterat tidigare om hur man ska kunna komma till rätta med transportsektorns utsläpp – detta för att vi ska uppnå målen om en fossilt oberoende transportsektor år 2030.

Miljöpartiet och Karin Svensson Smith vill införa en straffskatt på kilometer och avstånd med upp till 5 miljarder kronor. Ditt förslag leder till mycket högre kostnader, och det kommer att strypa lastbilsbranschen, transportsektorn och även de näringar som är beroende av transporter.

Anf. 135 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik:

Fru talman! Jag tog tidigare upp exemplet om hustillverkningen i Piteå för att illustrera vad jag försöker att säga. Huset blir inte mindre värt för att det transporteras på vatten från Piteå till Mälardalen jämfört med om det transporteras på lastbil. Det är mer rationellt att öka användandet av järnväg och sjöfart. Vill man att det ska bli så måste man faktiskt beakta ekonomiska fakta.

Den som säljer eller köper saker behöver tjäna pengar på det, och nu är det i flera fall dyrare att använda järnväg och sjöfart. Det är förklaringen till att vägtrafiken står för all ökning av godstransporter.

Jag har sedan min första utredning, Kommunikationskommittén, 1995, suttit i minst fyra utredningar som har kommit fram till att det inte finns någon möjlighet att hitta en rationell fördelning mellan väg, järnväg och sjöfart med mindre än att man inför kilometerskatt eller vägslitage-skatt. Klimatkommittén, Vägtrafikbeskattningskommittén, Miljömålsberedningen – alla har föreslagit det.

Det räcker inte med morötter. Klimatfrågan är alldeles för allvarlig. Det behövs både morot och piska. Det behövs en fungerande järnväg och sjöfart, men vi behöver också låta dem som bränner olja betala mer för den. Det är en förutsättning för att man ska ta klimatmålen på allvar.

Anf. 136 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! I dag behandlar vi trafikutskottets betänkande 2016/17:TU18, vilket behandlar regeringens proposition 2016/17:134 *Komplettering av barlastvattenlagen* och regeringens skrivelse 2016/17:164 *Riksrevisionens rapport om statliga investeringar i allmänna farleder* samt motioner från den allmänna motionstiden.

Lagen syftar till att säkerställa inspektioner av utländska fartyg i enlighet med internationella bestämmelser. Samtliga åtgärder som enligt lagen bör kunna avgiftsbeläggas täcks av ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter.

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Först vill jag betona att man måste se de olika transportsystemen som en helhet. Vi klarar oss inte utan järnväg, åkerier, sjöfart eller flyg, vare sig det gäller gods- eller persontransporter. Jag håller med Lars Tysklind om att det är lätt att falla in i stuprörstänkande. Vi måste se helheten, och det gör vi nog i vanliga fall, men det är lätt att falla in i stuprörstänkandet även när vi träffar branscher, och de har faktiskt börjat att protestera lite grann.

Vi behöver en bra infrastruktur för industrin, inte minst för exportindustrin, vilken ger oss möjlighet att behålla, utveckla och nyetablera kvalificerad industriproduktion i Sverige. Möjligheter till snabba och leveranssäkra godstransporter betyder mycket när ett företag väljer var man ska etablera sig. Detta skapar också fler arbetstillfällen, och det är bra för Sverige.

Vi ser sjöfarten som strategiskt viktig och som en basnäring som verkar i en global miljö. Då behövs det ett konkurrensneutralt regelverk som gör att man inte väljer bort att angöra hamnar i Sverige för att i stället angöra europeiska hamnar och därigenom transportera mer gods på gummihjul som belastar våra vägar ytterligare.

Tonnageskatten har länge varit en symbolfråga för sjöfartsnäringen. Nu är den lagstiftningen på plats, och den trädde i kraft den 1 januari 2017. Syftet var att man skulle ha lika villkor som andra europeiska länder, och tonnageskatten är en del av flera åtgärder för att stärka svensk sjöfartsnäringens konkurrenskraft.

På grund av ökningen av transporter inom Sverige vill vi i både trafikutskottet och regeringen föra över mer gods till järnväg och sjöfart. Samtidigt vet vi att delar av vårt järnvägsnät redan nu är hårt belastade och att det knappast är möjligt att utan åtgärder öka belastningen ytterligare. Därför kommer sjöfarten att ha en allt viktigare roll framöver. Det är inom sjöfarten som det finns goda möjligheter för kapacitetsökningar.

Regeringen har under året lagt fram olika propositioner, bland annat om regelverk för inlandssjöfarten. Man har också påbörjat arbetet med regelförenklingar inom sjöfarten. Senast i går låg det en ny proposition om regelförenklingar i våra postfack. Denna proposition ansåg man också från fritidsbåtsnätverket som positiv, eftersom regelförenklingarna kommer att gälla även det.

Den 31 december 2016 överlämnades till regeringen en analys av utvecklingspotentialen för inlandssjöfarten och kustsjöfarten i Sverige. Som en följd av denna utredning har regeringen nu gett Transportanalys i uppdrag att utvärdera vilka konsekvenser de nya farledsavgifterna och den miljödifferentering som Sjöfartsverket föreslår får för näringen. Vi ser positivt på att använda farledsavgifterna som styrmedel för att minska sjöfartens miljöpåverkan, men då måste avgifterna vara på sådana nivåer att de faktiskt ger effekt.

Vidare tittar regeringen på lotsplikten, som också varit ett av de områden som näringen har riktat mycket kritik mot.

För att stimulera godsägare att använda sjöfart utreder nu regeringen, precis som Karin sa, det som kallas eco-bonus. Detta innebär att man ger en rabatt till godsägarna för att de ska använda sjöfarten som alternativ till

att frakta godset. Italien, bland andra, använder sig av systemet, och Norge har tidigare i år fattat beslut om att införa eco-bonus.

Regeringen har gett Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, ett fortsatt uppdrag att ta fram och uppdatera kunskapsunderlag om sjö- och luftfartens samhällsekonomiska kostnader. VTI ska slutredovisa detta den 1 november 2018.

Fru talman! Alla partier i trafikutskottet säger sig vilja ha en förflyttning från gummihjul till järnväg och sjöfart. Jag skulle gärna vilja veta hur ni inom Alliansen har tänkt er att få till en sådan förflyttning av delar av godset till järnväg och sjöfart utan att jämna ut villkoren.

Regeringen fattade beslut om *En svensk maritim strategi – för människor, jobb och miljö* under 2015, och många frågor om det fortsatta arbetet. Regeringen arbetar vidare med sin del inom strategin. Dessutom har Havs- och vattenmyndigheten fått ett fortsatt uppdrag att utföra en fördjupad uppföljning av den nationella maritima strategin och utveckla ett begränsat antal indikationer för årlig uppföljning inom de olika åtgärdsområdena tillsammans med andra berörda myndigheter och aktörer. Detta ska slutredovisas senast den 15 februari 2018.

Regeringen har för övrigt genomfört ett antal dialogmöten med branschen, myndigheter och transportköpare inom sjöfarten. Ni vet också att det har kommit ett antal regelförenklningar, och en sådan har vi nu på vårt bord. Regeringen gör alltså en hel del för att det ska bli enklare för sjöfarten.

Fru talman! Betänkandet innehåller en del objekt på åtgärder för Vänersjöfarten, Trollhätte kanal och Mälaren. Dessa förslag kommer att behandlas i den kommande åtgärdsplanering som Trafikverket lämnar över till regeringen tidig höst 2018.

Under förra årets debatt lyfte utskottet fram kontrollerna på svaveldioxidområdet, Seka, och glädjande nog kan jag konstatera att det under hösten kommer att presenteras ett förslag från Miljödepartementet.

IMO arbetar med ett förslag på reduktion av kväveoxidutsläppen – kallat Neca – vilket det ska fattas beslut om i sommar. Det förväntas träda i kraft 2021.

Fru talman! Riksrevisionens granskningsrapport om Sjöfartsverket fick åtminstone mig att höja på ögonbrynen. I rapporten finns ett antal påpekanden som verkligen måste rättas till. Det finns brister i rutiner för att anmäla och pröva bisysslor. Riksrevisionen gjorde där antaganden att flera personer kunde vara konkurrerande mot den syssla de har i sitt arbete.

Inom en viss grupp anställda fanns ett högt övertidsuttag. Totalt har 83 personer arbetat 42 700 timmar i övertid till en kostnad av 30 miljoner kronor, utan sociala avgifter. Om man endast utgår från de timmar och det antal personer som är angivna kan man konstatera att verket bryter rejält mot arbetstidslagen. Där har Sjöfartsverkets ledning en hemläxa att göra.

Fru talman! Slutligen vill jag säga några ord om fritidsbåtsnätverket, som Edward Riedl från Moderaterna och jag leder tillsammans. Vi har nu haft två sittningar med representanter från båtbranschen och Svenska Båtunionen, som är en organisation som samlar båtklubbarna. Vi har även träffat representanter från försäkringsbolag, polis och tull. De har uppmärksammat oss på det ökande antalet stulna utombordsmotorer och i viss mån båtar, vilket har blivit en industri för organiserad brottslighet.

Under de två senaste åren har beloppet av det gods som förts ut från Sverige ökat från ett värde på uppskattningsvis 85 miljoner till 200 miljoner. Man har bedrivit ett bra förebyggande arbete på västkusten, men statistiken därifrån tror man ska rasa i år då tjuvarna har börjat gå in i sjöbodar och hos företag som ansvarar för vinterförvaring av privata båtar.

Det handlar om beställningsjobb, och enligt branschfolk är Sverige värst drabbat på grund av det höga värdet, bra transportvägar och låg uppläringsnivå. Godset plockas ut via ett fåtal hamnar som har färjeförbindelser över Östersjön. Det är inte enbart båtmotorer som försvinner ut utan även jordbruksmaskiner, entreprenadmaskiner, robotgräsklippare, hemelektronik, cyklar och mycket annat till ett uppskattat värde på sammanlagt drygt 1 miljard bara i år.

Branschen ser inte att problemet kommer att minska utan att åtgärder sätts in. Det senaste mötet hade vi i tisdags, men jag tyckte ändå att frågan var viktig att lyfta fram. Vi kommer att återkomma om detta.

Regeringen gör alltså en hel del, trots att tidigare talare har sagt att den inte gör det. En tonnageskatt och regelverket för inlandssjöfarten har kommit på plats, och vi har nu ett andra förslag med regelförenklingar för sjöfarten på vårt bord. Det finns en utredning om farledsavgifterna och om lotsplikten, vilket diskuteras på departementet.

Många av de synpunkter som har framkommit i regeringens utredningar bereds i Regeringskansliet, och förslagen kommer att hamna på riksdagens bord efterhand som de blir klara. Det var ju lite olika saker som tidigare efterfrågades här.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lars Mejern Larsson, Rikard Larsson, Pia Nilsson, Jasenko Omanovic och Krister Örnfjäder (alla S).

Anf. 137 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Det är viktigt att regeringen är pådrivande i IMO för att skapa internationella lösningar, vilket vi också har hört från allianspartierna. Självklart är det viktigt att Sverige är en stark röst i sådana sammanhang. Samtidigt bör vi gå före. Se bara på vad som har skett sedan svaveldirektivet infördes! Vi har fått en enorm och fin teknikutveckling. De svenska redarna blir världsledande med ny teknik.

Jag satt själv med i Miljömålsberedningen när den beredde svaveldirektivet. Det är väldigt spännande att nu se hur mycket nytta det gör när man slår fast miljöregler som ger gemensamma förutsättningar för en region men som också gör att denna region kan få en teknikutveckling och därmed gå före.

Ute i världen ser nu Kina till viss del det som något positivt att USA backar från Parisavtalet. Jag tror dock att det finns viss sorg i hjärtat och att man är orolig för vår klimatframtid. Samtidigt ses detta dock som en möjlighet för affärsutveckling, för att ligga före med ny teknik, och därmed kunna expandera först och komma först på banan.

Samma sak gäller här. När vi antog svaveldirektivet ledde det till att många redare gick före och utvecklade miljöteknik. Detta ska vi stödja och hjälpa till med på alla sätt vi kan. Det ska bli gynnsamt att segla under svensk flagg. Där har vi mycket kvar att göra.

Tonnageregelverket var väldigt viktigt att få på plats. Det hjälper till med att behålla flagg i Sverige. Men som utredningen påvisar kommer det kanske inte att göra att man tar hem flagg eller bygger nya fartyg här i Sverige som får gå under svensk flagg om vi inte vidtar ytterligare åtgärder. Detta måste vi verkligen arbeta med.

Eco-bonus, som nu utreds, är Vänsterpartiet väldigt positivt till. Detta är bra, och vi behöver det. Vi skulle behöva en även för järnvägen.

Problemet är bara att den förslagsvis ska gälla under tre år. När man pratar med redare säger de att det kan vara så att man som redare ändå inte vågar satsa riktigt, eftersom man har längre framförhållning och behöver en bättre situation långsiktigt för att verkligen våga satsa. Jag tycker att det är viktigt att det här kommer in i utredningen om eco-bonus – att man också tittar på långsiktigheten och hur redarna ska våga gå in i det här. Kanske kan det också leda till svensk flagg och att man vill göra satsningar.

Då bör man titta på infrastruktursatsningar, till exempel vad gäller LNG, hamninfrastruktur och infrastruktur för intermodalitet, det vill säga att vi får bättre omlastningsmöjligheter i hamnarna gentemot järnväg och andra transportmedel, och framför allt att vi kan få kedjan med hållbara transportmedel effektiv. Här behöver vi hela tiden ha en dialog med alla aktörer för att komma framåt. Det är oerhört viktigt för vårt klimat att vi gör det här genomgripande och framför allt lyhört för de verkliga problemen och de viktigaste praktiska lösningar som måste till för att det ska vara effektivare att transportera via sjöfart och järnväg än via väg. Vi kan inte fortsätta att ha runt 85 procent av godstransporterna på väg. Det är ohållbart ur klimatperspektiv, men också ur trafiksäkerhetsynpunkt. Det sker väldigt många olyckor på våra vägar med de här lastbilskepparen, inte minst beroende på dumpningen inom åkerinäringen.

Här tycker jag att det är väldigt intressant att diskutera den kilometerskatt som vi har skrivit in i budgeten för i år att vi vill utreda. Det är den regionalt baserade kilometerskatten. Det har glömts bort lite grann här i debatten under dagen, men det är faktiskt så att det är ostkusthamnar som har drivit hårt att man vill ha en regionalt baserad kilometerskatt. Då kan man skapa zoner som är så pass stora att man till exempel skyddar skogsnäringen i Norrland och andra näringar. Man kan då fortfarande köra ganska billigt med lastbil mot omlastning till järnväg och sjöfart om man vill frakta längre transporter.

Det här är en väldigt bra balans för att skydda de inhemska näringarna och inte behöva göra undantag för varenda näring, så att man till slut inte har någon kilometerskatt. Med en sjyst zonindelning i Sverige blir det inte så dyrt att köra inom sin egen zon. Det kostar då kanske knappt någonting extra eller inget alls. När man sedan kör in i en ny zon kostar det, och kör man in i en tredje zon kostar det ännu mer.

Det här sättet att lösa frågan skulle göra att vi dels fick bort de långväga transporterna, dels kunde gynna både sjöfart och järnväg. Det här är ett väldigt klokt förslag ur klimatperspektiv. Jag har talat med flera aktörer på motståndarsidan mot kilometerskatt som har tyckt att det här har varit väldigt intressant. Jag tror att vi kan komma framåt här. Om inte den borgerliga sidan vill vara med kommer vi i alla fall att kunna få med oss näringarna om vi har en klok och balanserad diskussion. Det är mycket viktigt

att vi försöker göra det, för vi måste få till klimatstyrmedel som styr bort från den mängd med lastbilar vi har på våra vägar.

Vi ser tidiga tecken på att vårt klimat är på väg att kunna skena om vi inte aktar oss. Vi ser uppvärmningen av världshaven, isavsmältningen i Arktis och ett ökat antal skogsbränder. Alla de här sakerna är sådana mekanismer som kan göra att vi tappar kontrollen om de går igång för mycket, så att vi inte längre lever under antropocen, som vetenskapen säger, den geologiska tidsålder vi har där människan är den starkaste drivkraften. Vi är så att säga planetskötare, trädgårdsmästare över planeten. I det här läget kan vi påverka utvecklingen, men om detta fortsätter kommer vi inte att kunna göra det. Det är väldigt skrämmande hur fort vi ser de här mekanismerna komma igång. Jag läste om det här på min biologiutbildning för ungefär 12–15 år sedan och trodde aldrig att jag skulle få uppleva det under min livstid. Men jag får se det med egna ögon, och det är väldigt skrämmande. Därför är det viktigt att vi har klimatåtgärder och följer med den globala utvecklingen. Det är mycket omställning som sker nu globalt, och vi måste hänga på.

Jag vill också lyfta fram det särskilda yttrande vi har i betänkandet. Där berör vi tungoljan, som man har diskuterat i Nordiska rådet att förbjuda i Arktis. Vi tycker att det är väldigt viktigt att regeringen driver på för ett förbud, eftersom tungoljan bildar partiklar på isen och gör att isen blir mörkare och att albedot förändras, så att värme suges in i stället för att reflekteras till jordskorpan. Det gör också att isen smälter fortare. Det är alltså oerhört viktigt att få detta på plats. Det är viktigt att regeringen fångar upp den här frågan och stöder de andra i att driva på för ett förbud inom IMO mot tungolja. Det skulle inte vara negativt om man även införde det på fler områden. Det finns också en reservation i betänkandet när det gäller Östersjön med avseende på tungolja.

Vi behöver stärka arbetet med att få en fungerande infrastruktur i hela Sverige när det gäller hållbara transportmedel. Man har gjort studier av transporter mellan Stockholm och Västerås samt Örebro för att titta på hur man kan få intermodalitet och en samordnad sträcka med sjöfart och järnväg, och man lyckades minska energiförbrukningen med nästan 80 procent. För bara sjöfartsalternativet uppgick minskningen av koldioxidutsläpp till mellan 15 och 60 procent beroende på hur fort man framförde fartygen. Det är oerhört viktigt att vi stärker en sådan utveckling och får den här infrastrukturen på plats samt att vi pratar och är lyhörda, vilket jag tycker att riksdagen kanske ibland missar. Vi måste prata väldigt marknära med dem som är beroende av våra beslut, följa upp och försöka hitta de knäckfrågor som behöver lösas.

Anf. 138 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Jag vill kommentera det här med svaveldirektivet lite grann. Vi får väl ha brickorna på rätt ställe. Svavelfrågan är egentligen ett otroligt gott exempel på internationellt arbete och internationella överenskommelser. Det är inte så att Sverige införde något svaveldirektiv ensidigt. Men Sverige var naturligtvis med och röstade ja i IMO. Sedan gick det till EU. EU som organisation gick delvis före, men vi hade samma krav på oss.

Sedan håller jag helt med Emma Wallrup om att den som fångar upp det här och inser att det är en affärsmöjlighet har alla möjligheter i världen. Det finns nu många svenska idéer som har fångat upp detta på ett väldigt bra sätt, egentligen efter vissa konvulsioner gällande konsekvenserna. Det som jag tror att de stora kraven kommer att gälla är kontroll av systemet. Vi var nere i Göteborgs hamn för inte så länge sedan och fick se hur man på Älvsborgs fästning hade satt upp en så kallad ”sniffer” för att titta på avgaserna. Det hade varit en hel del båtar som kommit med svavelhaltig olja. Men man hade bara ringt upp dem och sagt: Vi ser att ni har för mycket svavel. Sedan hade det sjunkit dramatiskt. Det var nästan noll. Det var ingen som körde in i Göteborgs hamn med svavelhaltig olja längre. Det här med kontroll kommer att bli den stora frågan.

Det var egentligen bara en kommentar. Jag har inga frågor i övrigt.

Anf. 139 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! Lars Tysklind och jag satt i Miljömålsberedningen tillsammans när det här beslutet var framme. Vi beredde det i Miljömålsberedningen, och alla partier som satt där stod bakom Sveriges position. Det var då det här arbetet sattes igång.

Som jag sa i mitt huvudanförande var det vi i Östersjöländerna som gick före. Det är en region som är större än Sverige.

Jag håller absolut med Lars Tysklind om att vi behöver bättre kontroll av systemet för att det inte ska vara orättvist fartygen emellan på så sätt att de som verkligen ställer om och sköter sig får betala och blir utkonkurrerade av de företag som inte sköter sig. Jag är helt med på detta. Vänsterpartiet har också tidigare reserverat sig på den punkten här i utskottet – vi vill ha ett bra sanktionssystem.

Anf. 140 ROBERT HALEF (KD) replik:

Fru talman! Emma från Vänsterpartiet tog upp frågan om kilometerskatt. Hon vill fördyra godstransporter och försämra konkurrenskraften för lastbilsbranschen.

Det är en skatt på avstånd, som ökar transportkostnaderna för näringslivet. Dessutom talade du lite mer detaljerat om hur införandet ska ske i olika zoner och så vidare. Det är en utredning och ett förslag som vi inte har tagit del av och som inte riktigt har presenterats.

Eftersom det var en så detaljerad beskrivning av dig, Emma, undrar jag: Var finns detta förslag om införande av kilometerskatt som i detaljer har beskrivits av dig i talarstolen? Har regeringspartierna och Vänsterpartiet en dold överenskommelse som ännu inte är offentlig när det gäller att införa kilometerskatt?

Anf. 141 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! Det är ingen hemlighet. Det står i budgeten. I den senaste budgeten står skrivningen ”regionalt baserad kilometerskatt”. Om man inte känner till bakgrunden till skrivningen kan jag förstå att det är en ny företeelse som man kanske blir förvånad över. Men det är inte något märkligt utan någonting som regeringen nu utreder efter vårt budgetsamarbete. Vi har tyckt att det är en väldigt bra idé att titta på.

Det är en regionalt baserad kilometerskatt. Läs gärna mer om den. Det är framför allt bland annat Ostkusthamnar i samverkan som har varit pådrivande i detta. Det finns i Österrike, tror jag det var. Det handlar om att man zonindelar landet. Det är en väldigt bra modell som gör att man inte behöver göra alla undantagen för olika näringar men ändå kan skydda den lokala industrin så att den är stark och kan bygga en robust ekonomi.

Jag tror att vi kommer att behöva ha en diskussion. Det gäller särskilt uppe i Norrland där vi funderar på olika kompensationsåtgärder. Även om vi lägger en bra zon i Norrland vet jag att de redan från början känner sig väldigt klämda, och de har varit på undantag så otroligt länge historiskt.

För att kunna få många med oss på detta tror jag att vi även kommer att behöva diskutera flera åtgärder. Även om man lägger en liten pålaga på Norrland blir de väldigt upprörda. Jag har precis varit uppe och debatterat frågan där. Det var ändå många som var positiva och många inom branschen som själva kan se fördelarna med det.

Ska vi rädda klimatet måste vi hitta en balans mellan näringarna, medborgarna och att nå klimatmålen effektivt. Det är ett väldigt smart förslag ur den aspekten.

Anf. 142 ROBERT HALEF (KD) replik:

Fru talman! Jag blev inte klokare av svaret. Jag förstår att ni har en agenda inom Vänsterpartiet att beskatta allt som går att beskatta utan att ta hänsyn till näringslivets konkurrenskraft, tillväxten i landet och så vidare. Men jag ska hålla mig till frågan.

Det är ett väldigt märkligt svar från din sida. Vi hörde för en liten stund sedan företrädare från regeringspartierna. Ingen av dem har nämnt att det finns ett förslag som är färdigt om att införa kilometerskatt.

Du står här och säger först att det är under utredning. Sedan säger du att det finns med i något budgetförslag. I vilket budgetförslag finns den så kallade kilometerskatten?

Anf. 143 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! Jag kan ta fram det och visa det för dig sedan i utskottet. Det är i den senast framlagda budgeten. Det står en tydlig skrivning om att regionalt baserad kilometerskatt ska utredas. Det är väldigt tydligt och klart. Sedan är det ett nytt begrepp. Jag kan förstå att man kanske inte tänker på det om man inte har fördjupat sig i begreppet. Men det står tydligt och klart. Det kan vem som helst gå in och läsa i senaste budgeten.

Det är inte så att Vänsterpartiet är näringsfientligt. Däremot vill vi ha en robust ekonomi. Vi vill inte ha en ekonomibubbla som spricker. Vi vill inte ha ett globaliserat system som gör att vi bygger allt bara för de allra största företagen. Vi vill skydda småföretag, lokal produktion, lokala jobb och miljön.

Vi behöver bygga vårt näringsliv på ett genomtänkt sätt där vi sätter regleringarna precis där de behövs. Det ska inte vara för mycket regleringar utan exakt de som behövs för att rädda planeten, skydda ekonomin och skydda medborgaren, arbetstagaren, våra barns framtid och även våra barn här och nu.

Vi behöver ha alla de perspektiven när vi bygger företagspolitik. Därför tror vi inte på marknadens fria hand. Det har under de senaste åren visat

sig vilka otroligt stora olyckor det har blivit när vi släppte loss marknaden på klimatområdet, det sociala området och vad gäller ekonomin.

OECD och väldigt många andra aktörer påtalar att de ökade klyftorna och den kapitalkoncentration som skett efter att man avreglerade så här mycket är skadliga såväl för ekonomi som för människa och miljö. Vi behöver hitta en ny balans. Det står Vänsterpartiet för.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 juni.)

§ 15 Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatsystemet 2017 och Avtal om ändring av avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad

Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU20
Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatsystemet 2017 (prop. 2016/17:179) och
Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU25
Avtal om ändring av avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad (prop. 2016/17:187)
föredrogs.

Anf. 144 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Vi debatterar i dag näringsutskottets betänkande nr 20 som behandlar nytt mål för förnybar el i elcertifikatsystemet och näringsutskottets betänkande nr 25 om avtal med Norge om detsamma med en justering i elcertifikatsystemet. Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservationerna 1 och 2 i näringsutskottets betänkande 20 och till reservation 1 i betänkande 25.

Elcertifikatsystemet är ett stödsystem som är tänkt att stimulera så kallade förnybara energislag. Systemet har sedan införandet 2003 bidragit med ett flertal positiva effekter. Det är speciellt kopplat till nyetablerad baskraft i kraftsystemet. Där kunde man inledningsvis uppgradera vattenkraftstationer och även uppföra kraftvärmeanläggningar eller komplettera fjärrvärmesystem med en turbin för att få kraftproduktion.

Men på senare år har det övergått mer till att uteslutande handla om subventioner till väderberoende kraftslag och då främst vindkraft. Av de elcertifikat som utfärdades under år 2004, i början av systemets tillkomst, gick 92 procent till kraftproduktion som var planerbar och därmed inte beroende av väderförutsättningarna. Det är en nivå som successivt har sjunkit och som under förra året uppgick till enbart drygt en tredjedel. I stället är det vindkraften som nu erhåller drygt två av tre utfärdade elcertifikat i systemet.

Fru talman! Sverigedemokraterna har sedan inträdet i denna kammare kritiserat elcertifikatsystemet med de subventioner som främst nu riktas mot väderberoende kraftslag. Argumenten som anförts är lika aktuella i dag som vid alla tidigare tillfällen.

Såväl under alliansåren som under rödgrönt styre har den politiska klåfingrigheten lett till att man har pumpat in otaliga subventionsmiljarder i det man på ideologisk grund tycker är fint och gott. Det är något som är

Prot. 2016/17:126
15 juni

Sjöfartsfrågor

Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatsystemet 2017 och Avtal om ändring av avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad

drivkraften bakom den energimarknadskris som har uppstått och som tillskapat det överutbud som marknaden inte har efterfrågat.

Detta leder kanske inte alltid till det som man har tänkt sig initialt. De klimatpolitiska konsekvenserna i termer av utsläpp av växthusgaser riskerar att bli besvärande, om ambitionen skulle vara att just minska dem. Den svenska elproduktionen är redan så gott som fri från koldioxidutsläpp då den huvudsakligen består av kärn- och vattenkraft som är fossilfria.

Konsekvensen av de politiska styrmedlen kan paradoxalt nog leda till ökade utsläpp som en följd av större anspråk på naturresurser, där exempelvis tillskott av solkraft ger betydligt större utsläpp av koldioxid per energienhet ur ett livscykelperspektiv än den nivå som redan råder i det svenska kraftsystemet.

Det finns ett ökande behov av att bygga ut det svenska kraftnätet. Det är en följd av att man ska kunna ta till vara den alltmer utspridda sol- och vindkraftsproduktion som partierna bakom energiöverenskommelsen vill ska växa fram än mer.

Till detta ska även läggas risken för ökade driftstider på våra oljekondenskraftverk i effektreserven samt import av kolkraft för att klara effektbehovet under kalla vinterdagar.

Fru talman! Sverige nettoexporterade el även under 2016. Det innebär att Sverige för sjätte året på raken är nettoexportör av el. Det är något som partierna bakom energiöverenskommelsen har tagit fasta på och uppenbarligen anser är bra.

I regeringens proposition föreslås även att kvotplikten framöver ska följa med utvecklingen för vår elanvändning. Det kan finnas vissa fördelar med det, kan även vi tillstå, men det säkras även att vi oavsett utvecklingen av elanvändningen ska säkerställa att vi har ett produktionsöverskott i Sverige som kommer att exporteras till andra länder. Det är något som oundvikligen kommer att pressa de produktionsanläggningar som befinner sig utanför elcertifikatssystemet och som under det kommande decenniet troligen kommer att försätta oss i en allvarlig effektkris.

Sverigedemokraterna har även här varit det enda parti som återkommande har kritiserat den svenska elexporten, som uteslutande är subventionerad och som för svenskt vidkommande helt och hållet saknar ekonomiska incitament. Det har helt saknats någon form av kritisk ingång eller problematiserande från något annat parti här i kammaren.

I ett remissvar från Konjunkturinstitutet på Energikommissionens betänkande lyfter man fram sina tankar kring den ökade ambitionsnivån i elcertifikatssystemet. Man skriver: ”En ambitionshöjning leder troligen till ökad elexport, lägre spotpris och högre elpris för kvotpliktiga konsumenter i Sverige. På marginalen kommer troligen elpriset inom EU att falla. De svenska konsumenterna kommer därmed att subventionera elanvändningen hos hushåll och företag inom EU utan att det leder till några utsläppsminskningar.”

I klartext: Svenska elkonsumenters surt förvärvade slantar kommer nu i större omfattning att subventionera elanvändningen hos hushåll och företag i länder som Danmark, Finland och Tyskland, som vi nettoexporterar el till. Utöver det kommer de att få vara med och betala utökningar av överföringskapaciteten för att man ska kunna bli av med den kraft som har

subventionerats in från första början. Det leder inte till några utsläppsminskningar över huvud taget, och det leder absolut inte till att leveranssäkerheten i vårt kraftsystem långsiktigt stärks.

Fru talman! Trots detta väljer nu regeringen med de partier som stödjer energiöverenskommelsen att förlänga och höja ambitionsnivån i elcertifikatssystemet. Problemen till trots förordar man mer av den medicin som skapade problemen från första början.

Tiden borde vara kommen för att i stället påbörja avvecklingen av elcertifikatssystemet innan konsekvenserna blir alltför stora.

Anf. 145 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Jag vill börja med att göra en reflektion som kommer att ha påverkan på längden på mina debattinlägg i dagens debatter. Jag har ju tre stycken som ska avhandlas nu i kväll.

Jag var här i går och lyssnade på samtliga partiledare och konstaterade att om de nu fixar att göra en samhällsanalys på sju minuter ska väl jag kunna göra en beskrivning av mina ställningstaganden gällande elcertifikat eller något annat begränsat på mindre tid än så.

Här har vi i näringsutskottet varit kreativa och slagit ihop debatterna om NU25 och NU20, som handlar om elcertifikatssystem och marknaden för dessa.

Först till avtalet med Norge och ändringarna i detta. Här vill jag bara kort yrka bifall till propositionen. Det är alltså NU25 jag syftar på.

Sedan till betänkande NU20, som handlar om nya mål för förnybar el och kontrollstationen för elcertifikatssystemet. Här behöver man åtminstone inte tvivla på att det finns politiska skillnader i vad de olika partierna vill med elcertifikatssystemet.

Regeringen vill enligt överenskommelsen som man gjort med tre borgerliga partier höja ambitionsnivån inom elcertifikatssystemet. Det är bra och välkommet.

Dock är det ju så att världens energianvändning ständigt ökar och det fortfarande är kol, olja och gas som dominerar energiproduktionen. Mot bakgrund av bland annat att klimatfrågan är vår tids ödesfråga är denna utveckling inte hållbar, utan den måste brytas.

Jag och Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara en föregångare i omställningen till ett förnybart energisystem som tar ansvar för kommande generationer.

Investeringar i det svenska energisystemet är en viktig och nödvändig del i miljö- och klimatomställningen i Sverige. Att fokus ligger på de förnybara naturresurserna sol, vind, vatten och skog är helt nödvändigt för att målet om det ekologiskt hållbara samhället ska nås.

Därför, fru talman, tycker jag och Vänsterpartiet att det hade varit ännu bättre om man hade spämt bågen ytterligare, börjat tidigare än 2020 och föreslagit en högre ambitionsnivå än den som föreslås i propositionen.

Vi tar även upp frågan om torven fortfarande ska finnas med i elcertifikatssystemet. Det blir ju lite knepigt om man helt sonika kan kalla torv förnybar och använda den till elproduktion. Jag kan hålla med om att öppnade torvtäkter ska kunna utvinnas när det redan är avvattnat och så vidare, och jag är medveten om torvens goda egenskaper vid inblandning i sämre bränslen i kraftverk. Men att man inte ger besked om dess utfasning känns lite svagt.

Prot. 2016/17:126
15 juni

Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatssystemet 2017 och Avtal om ändring av avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad

Bara lite om industrins del. Industrin drar fördel av ett lågt elpris som kan bero på elcertifikatssystemet men behöver själv inte bidra alls till detta. Lite tycker man att industrin kanske kunde bidra med.

För tids vinnande, fru talman, yrkar jag bifall endast till reservation 3 i betänkandet, som handlar om högre ambitionsnivå.

Anf. 146 SAID ABDU (L):

Fru talman! Uppvärmningen av jorden genom ökade koldioxidutsläpp är den främsta framtidsutmaningen för vår generation.

Tack vare vattenkraften, kärnkraften och investeringar i förnybar el har Sverige en säker och effektiv elproduktion till konkurrenskraftiga priser med små utsläpp av växthusgaser. Liberalerna vill värna Sveriges klimatsmarta energisystem.

Förlängningen av elcertifikatssystemet och stödet till havsbaserad vindkraft innebär nya pengar från skattebetalarna till elproduktion trots att elmarknaden redan är så mättad att inga nya investeringar lönar sig. Liberalerna välkomnar alla former av utsläppsfri elproduktion – men den ska byggas när den behövs och på marknadsmässiga grunder.

Elcertifikatssystemet innebär att mogen teknologi kommer att subventioneras i ytterligare 30 år fram till 2045. Enligt riksdagens utredningstjänst kan förlängningen av elcertifikatssystemet kosta upp till 100 miljarder kronor beroende på antaganden om elprisutvecklingen framgent. Utöver detta tillkommer subventioner till havsbaserad vindkraft på upp till tiotals miljarder kronor.

Kostnaderna för dessa subventioner kommer i första hand att bäras av de elproducenter, framför allt vatten- och kärnkraftsägarna, som inte får del av subventionerna. På sikt måste dock kostnaderna på ett eller annat sätt bäras av slutkonsumenten.

Förslagen i propositionen innebär bland annat att elcertifikatssystemet förlängs till 2045 och utökas med 18 terawattimmar till 2030. Det finns olika principiella modeller för hur den så kallade kvotkurvan i elcertifikatssystemet kan utformas, vilket i sin tur styr när den eftersträlvade förnybara elproduktionen byggs ut.

Propositionen föreslår en linjär kvotkurva för elcertifikaten, detta trots att Energimyndigheten gjorde bedömningen att en baktung kvotkurva ger den lägsta kostnaden för elkunden. Liberalerna beklagar att regeringen väljer att inte gå på expertmyndighetens bedömning.

Fru talman! Eftersom all elproduktion i EU ingår i det gemensamma handelssystemet EU ETS med en förutbestämd utsläppsbanan finns det ingen klimatnytta i att förlänga just detta elcertifikatssystem. Ökade subventioner av den förnybara elen leder tvärtom till att priset på utsläppsätter sjunker och att lönsamheten för kolkraft ökar. Ökade subventioner i Sverige kan således, precis som föregående talare har varit inne på, få konsekvensen att omställningen bort från fossil elproduktion i övriga Europa försvåras eller åtminstone försenas.

Även om man bortser från EU ETS och räknar på elcertifikatssystemets klimatnytta som en enskild åtgärd blir utsläppsminskningarna små medan kostnaderna blir höga jämfört med investeringar eller åtgärder i andra sektorer.

Fru talman! Visionen för energipolitiken bör vara långsiktig och hållbar och syfta till en klimatneutral energiförsörjning, med högsta möjliga försörjningstrygghet och energisäkerhet.

Energittillförsel skapar nästan alltid någon form av miljöpåverkan. Fossila bränslen skadar klimatet och förorenar luften. Kärnkraft skapar farligt avfall som måste hanteras. Och även den förnybara energin, som inte är en ändlig resurs, kan påverka naturen och tära på den biologiska mångfalden.

Energisystemets miljö- och klimateffekter ska minskas genom smarta energieffektiviseringsåtgärder och en successiv introduktion av klimatneutrala energikällor. För att driva på miljöanpassningen behövs generella regelverk som innebär att förorenaren betalar; vi har föreslagit detta i Liberalernas budgetmotion. Samhällsekonomiskt är det betydligt billigare att bestraffa det som ska bort än att subventionera det som ska in.

Jag vill avslutningsvis säga att jag beklagar att man har valt att lägga fram förslaget om en förlängning av elcertifikatssystemet och vill därför yrka bifall till reservation 1 under punkt 1 och reservation 4 under punkt 2. (Applåder)

Anf. 147 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandena NU20 och NU25, som berörs av denna debatt, och avslag på samtliga reservationer.

I dag debatterar vi den största utbyggnaden av förnybar el i Sveriges historia, och det är oerhört roligt att få vara med om detta. Konkret handlar det om att riksdagen nu ska ta ställning till en proposition där elcertifikatssystemet förlängs till 2045 och byggs ut med 18 terawattimmar förnybar el till 2030. Det kan vara svårt att greppa hur mycket 18 terawattimmar är, men det motsvarar ungefär den totala elanvändningen i Stockholms län under ett år.

Det här förslaget grundar sig på energiöverenskommelsen mellan regeringspartierna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet, där vi kom överens just om att elcertifikatssystemet ska förlängas och utökas med nya elcertifikat motsvarande 18 terawattimmar till 2030.

Sveriges energipolitik ska enligt energiöverenskommelsen vila på samma tre grundpelare som EU:s energipolitik: ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Sverige ska ha ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser.

För oss socialdemokrater utgör den historiska utbyggnad av den förnybara elproduktionen som vi debatterar här i dag förstås en viktig del av den brygga som behövs för att nå målet om 100 procent förnybar elproduktion. Vi vill se en ordnad övergång till 100 procent förnybart, där kärnkraften successivt ersätts med förnybar energi och energieffektivisering. Vi ska ha ett väl fungerande elsystem med hög leveranssäkerhet och konkurrenskraftiga priser även när kärnkraften är borta.

Fru talman! Jobben och välfärden i Sverige är beroende av att det finns en god och tillförlitlig tillgång till el till konkurrenskraftiga priser. Vår gemensamma möjlighet att klara klimatet och miljön är beroende av att vi ställer om till ett mer hållbart energisystem. Den omställningen är i sin tur också en förutsättning för vår konkurrenskraft och vår möjlighet att utveckla och behålla välfärd och jobb i Sverige.

Ett tydligt exempel på att tillgången till leveranssäker och förnybar el är en viktig konkurrensfördel ser vi i att allt fler företag efterfrågar förnybar el, eftersom de ser att deras kunder uppskattar att de tar klimatansvar. Vi har till exempel redan sett företag som har behov av stora serverhallar förlägga dessa i Sverige. En allt större andel förnybar el stärker därmed Sveriges attraktionskraft för företag som vill visa att de tar ansvar i omställningen till mer förnybart.

Sverige har bättre förutsättningar än de allra flesta för att bygga ut förnybar energi och förnybar elproduktion genom vår goda tillgång till vatten, vind och skog. Sverige ska vara ett föregångsland och visa att tydliga klimat- och energipolitiska mål, tillsammans med konkreta styrmedel som detta, ger långsiktigt stabila förutsättningar för en snabb väg ut ur fossil-samhället. Detta är viktigt för vår egen konkurrenskraft och för att vi ska ta vårt eget ansvar för kommande generationer.

Men det spelar också roll för vår förmåga att påverka andra länder att ta klimatansvar och bygga ut det förnybara. Sverige är ett viktigt land i det internationella klimatarbetet. Om vi kan fortsätta visa på att utbyggnaden av förnybart kan gå hand i hand med konkurrenskraft och välfärd kan det få fler länder att också våga investera i förnybart.

Fru talman! Den utbyggnad av den förnybara elproduktionen som vi debatterar i dag är också historisk genom att den samlar ett så stort stöd i Sveriges riksdag eftersom den är en del av energiöverenskommelsen. I detta ligger en väldig styrka eftersom det leder till att marknadens aktörer kan lita på att systemet kommer att bevaras och vara stabilt över tid.

Systemet med elcertifikat är inte perfekt. Men i jämförelse med många andra stödsystem för förnybar energi i vår omvärld finns klara fördelar i att elcertifikatssystemet är marknadsbaserat och teknikneutralt och styr konkurrensen mellan kraftslag i anläggningens hela livscykel. Dessutom har det varit väldigt kostnadseffektivt.

Fru talman! Förslaget innebär en linjär upptrappning med 18 terawatt-timmar med start år 2022, som är det år då möjligheten för nya norska anläggningar att få elcertifikat upphör. Detta är ett viktigt besked till investerare. Samtidigt ska inga ambitionshöjningar göras fram till 2020, utan den utbyggnad som överstiger målet till 2020 bör bidra till det nya målet på 18 terawattimmar.

Det är viktigt att öka utbyggnaden av den förnybara elproduktionen redan nu så att Sverige är bättre rustat inför en eventuell situation med försämrad kraftbalans. Förhoppningsvis kommer elektrifieringen av inte minst transportsektorn att ta fart, och då kan det bli så att elbehovet inte sjunker även om vi lyckas med energieffektiviseringen.

En annan viktig aspekt av att fortsätta utbyggnaden nu är att elproduktionssystemet ytterligare diversifieras och därmed bidrar till ökad försörjningstrygghet. Elproduktionen i Sverige i dag är starkt beroende av kärnkraft och vattenkraft. Detta innebär att det, när tillgången i kärnkraftsanläggningarna är låg eller när det är torrår, finns behov av annan elproduktion. Där kan den förnybara elproduktion som drivs fram inom elcertifikatssystemet spela en viktig roll.

En jämn utbyggnadstakt underlättar också för branschen eftersom det skulle kunna leda till kompetensförsörjningsproblem om utbyggnaden ska stå stilla i flera år och sedan snabbt komma igång igen.

Fru talman! Med det här förslaget genomförs också åtgärder för att snabbare kunna rätta till de obalanser vi ser på marknaden. Vi tidigarelägger efterfrågan på elcertifikat motsvarande tre terawattimmar av den reserv av elcertifikat som funnits sedan vi gick samman med Norge och lägger ut dem 2018 och 2019 för att ge en bättre balans mellan utbud och efterfrågan på elcertifikat.

Vi bedömer också att en förlängning av systemet gör att risken för en eventuell priskollaps omhändertas, om målet till 2020 medför ett överutbud. Med den här utbyggnaden av systemet finns det också möjlighet att i god tid besluta om hur elcertifikatssystemet ska avslutas.

En fråga som diskuterats livligt är nämligen behovet av en stoppregel i någon form. Avsaknaden av en stoppregel kan leda till ett överutbud av elcertifikat och därmed en priskollaps. Risken för en sådan kan påverka nya investeringar och även måluppfyllelsen.

Norge har redan en stoppregel som innebär att inga nya anläggningar som tas i drift efter den 31 december 2021 kan godkännas för tilldelning av elcertifikat. I det här förslaget föreslås att en stoppmekanism för det nya målet 2030 bör beslutas senast vid utgången av 2020.

Innan dess ska Energimyndigheten på regeringens uppdrag analysera och ge förslag till hur en sådan mekanism ska utformas. För- och nackdelar med två möjliga utformningar bör särskilt analyseras, nämligen införandet av en volymrelaterad stoppmekanism jämfört med införandet av en tidsgräns.

Fru talman! Propositionen innehåller också förslag som underlättar för en elektrifiering av fordonsflottan. Dessa förslag på förenklingar innebär att till exempel en fastighetsägare som levererar el till en laddstation inte längre blir kvotpliktig utan att kvotplikten i stället flyttas till ett tidigare försäljningsled – en viktig förenkling som förhoppningsvis kan bidra till att det blir mer attraktivt att köra elbil.

Elcertifikatssystemet är gemensamt med Norge, och vi är överens med dem om hur systemet ska utvecklas. Denna överenskommelse finns också med i det avtal med Norge som vi också behandlar i denna debatt.

Sammantaget innebär förslaget om förlängning och nytt mål om 18 terawattimmar för elcertifikatsystemet och avtalet med Norge att elmarknadens aktörer nu får tydlig information om vad som kommer att gälla framöver.

Fru talman! Jag är stolt över att Sverige fortsätter att bygga ut det förnybara, både för att jag gillar förnybart och för att jag gillar produktionsutveckling och innovationer. För Sverige som land är det oerhört viktigt att ligga i framkant i allt som rör grön teknik och grön omställning. Är det något som vi vet om framtiden så är det att behovet av och efterfrågan på grön teknik världen över kommer att öka. För att klara Sveriges konkurrenskraft, och därmed jobben och välfärden, måste vi som land fortsätta att investera i ny grön teknik.

(Applåder)

I detta anförande instämde Mattias Jonsson och Anna-Caren Säterberg (båda S).

Anf. 148 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik:

Fru talman! Åsa Westlund tog upp att detta är den största utbyggnaden. Hon talade bara om hur mycket elenergi som denna ambitionshöjning innebär. Det är väldigt länge sedan Sverige hade problem att försörja sig självt på energi. Nu är det sjätte året i rad som Sverige är nettoexportör av el. Det kommer att förstärkas ännu mer.

Jag har tidigare ställt frågor just om de ekonomiska incitamenten. De är kanske sekundära för vissa, som menar att man kan hantera andras pengar på ett mindre ansvarsfullt sätt. Men om man ser på vårt lands behov handlar det inte om att kunna försörja oss energimässigt, utan den stora utmaningen är effektsituationen vintertid, när det är mörkt och kallt och vi har ett stort effektbehov.

Man kan fundera på vad denna förändring kommer att innebära effektmässigt för Sverige. På vilket sätt kommer elcertifikatsystemet att styra mot en bibehållen eller ökad leveranssäkerhet? Det skulle vara intressant att få svar på detta.

Utöver detta kommer de anläggningar som ligger utanför elcertifikatsystemet att ha det mer besvärligt ekonomiskt. Där har vi anläggningar som uteslutande har en hög kapacitetsfaktor. De anläggningar som förs in i elcertifikatssystemet har en väldigt låg kapacitetsfaktor. Då är en fråga till Åsa Westlund: Hur tror man att den genomsnittliga kapacitetsfaktorn kommer att utvecklas under den här tiden?

Anf. 149 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Fru talman! Tack, Mattias Bäckström Johansson, för frågorna! Jag tror att jag talade mycket om leveranssäkerhet i mitt anförande och om hur utbyggnaden av förnybart bidrar till det genom att diversifiera vårt energisystem och också stå för en annan typ av elproduktion än vatten och kärnkraft. Det är inte alltid som kärnkraften finns tillgänglig, och det är inte alltid som vi har mycket vatten i varmagasinen. Då behöver vi också annan kraft.

De kärnkraftverk som vi har i dag kommer inte att finnas för evigt. Jag konstaterar att Sverigedemokraterna inte har några svar på hur den svenska energiförsörjningen ska tryggas på sikt. I stället sätter ni allt ert hopp till ny kärnkraft – att elen ska bli så dyr för konsumenterna att det kan byggas ny kärnkraft. Detta gör ni samtidigt som kärnkraftsägarna själva menar att nya reaktorer i Sverige är en icke-fråga som är överspelad av såväl teknologiutvecklingen som ekonomiska realiteter.

Med dagens regler byggs det ju ingen ny kärnkraft, knappast ens om elcertifikatsystemet tas bort. Min fråga till dig, Mattias Bäckström Johansson, är därför: Vad är egentligen er lösning? Fäster ni allt ert hopp vid att de små forskningsinsatser som vi gör ska lösa problemet? Vad gör ni om den forskningen inte löser problemet?

Anf. 150 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik:

Fru talman! Det var väl inte mycket till svar om hur man ser på att den genomsnittliga kapacitetsfaktorn sjunker. Kommer det att påverka leveranssäkerheten? Man sätter sitt hopp till anläggningar som har extremt låg kapacitetsfaktor, som man inte heller kan kontrollera. Det är skillnaden. Om man ska upprätthålla en hög leveranssäkerhet måste vi ha en bibehållen nivå på kapacitetsfaktorn, så att vi kan styra och veta att den kan ligga

på den nivån. Styr vi enbart mot väderberoende kraftproduktion kommer vi inte att kunna kontrollera detta. Då får vi en försämrad leveranssäkerhet.

Det finns ingen mekanism i förslaget som säkerställer att vi i framtiden kan ha en hög leveranssäkerhet. Tvärtom kommer vi här att attackera de anläggningar som har en hög kapacitetsfaktor och försätta oss i en beklaglig situation, där vi riskerar att få stora effektbrister och tvingas hantera knapphetssituationer genom att koppla bort delar av elnätet. Detta är inte den framtid som vi i Sverigedemokraterna vill se när det gäller hur vi ska hantera detta.

Det byggs i dag inga anläggningar som inte får subventioner. Detta har man sett till på politisk väg genom att ha ett lågt marknadspris. Då tvingas man ha någon form av extra ersättning för att kunna bygga. Problemet nu är att det inte finns någon styrning i riktning mot vad man vill. Ska man få detta på rätt köl framöver måste man styra i riktning mot att ha en fortsatt hög leveranssäkerhet och lösa vårt lands bekymmer när det gäller kraftsystemet. Då handlar det om att kunna lösa situationen vintertid när det är kallt och vi har högt effektbehov. Det måste också finnas en koppling mellan pris och kostnad.

Återigen ställer jag frågan: På vilket sätt tror man att elcertifikatssystemet kommer att kunna bidra till en bibehållen leveranssäkerhet eller en högre leveranssäkerhet? Man kan ju inte sätta sitt hopp till anläggningar som är väderberoende. Man kan ju inte se till att de producerar när behovet finns.

Anf. 151 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Fru talman! Tack, Mattias Bäckström Johansson, för en ytterligare fråga! Jag konstaterar att du inte svarade på min.

Det är också uppenbart att Sverigedemokraterna inte ser några risker med kärnkraft. Inte ens nu, när säkerhetsläget i världen ser ut som det gör, ser ni några risker med kärnkraften.

För mig är kärnkraften något som vi bör ersätta med bättre lösningar om vi har möjlighet, och nu har vi den möjligheten. Då ska vi utnyttja den.

I Sverigedemokraternas värld finns kärnkraften alltid där. Den bara tickar och går. Den ställs aldrig inför nya utmaningar. Detta är ju inte riktigt den erfarenhet vi har. Ibland står reaktorerna stilla. Vi har också successivt upptäckt att det behövs nya säkerhetskrav. Det är också detta som har gjort att en del reaktorägare i Sverige har sagt att de inte är beredda att investera de pengarna.

Sådant kan ju hända igen, Mattias Bäckström Johansson. Då står du där med din tillit till att kärnkraften ska lösa problemet.

I vilket fall som helst kommer de reaktorer som vi har i dag inte att finnas för evigt. Det byggs ingen ny kärnkraft i världen i dag utan stora statliga stöd, och jag har inte sett Sverigedemokraterna satsa något i sin budget på att bygga ny kärnkraft i Sverige.

(Applåder)

Anf. 152 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! För lite drygt ett år sedan var den stora energipolitiska frågan kärnkraftens framtid. Vi kunde då i medierna läsa oroande beskrivningar om att risken var att all kärnkraft i Sverige skulle stängas inom loppet av de kommande tre till fyra åren, alltså närmare 40 procent av den

svenska elproduktionen. Det var en kombination av låga elpriser, höga kostnader och framför allt en hög beskattning. Framför sig hade man stora investeringsbehov. Det gjorde det utmanande för kärnkraften. Det väcktes också med rätta frågor: Kommer vi att kunna ha ett tryggt och välfungerande elsystem i Sverige i framtiden?

Regeringen hade inte förmåga att riktigt hantera den här utmaningen själva och valde i stället att bjuda in till förhandlingar. Efter ett antal månaders diskussion och förhandling enades vi om en viktig och klok energiöverenskommelse.

Den innehåller ett antal olika delar. Låt mig peka på ett par. Vattenkraften ska stärkas genom att juridiken ändras och vattenkraftsbeskattningen sänks ganska radikalt. Kärnkraftsskatten ska tas bort. Reglerna för kärnavfall ska ändras, så att vi kan ha kärnkraft under överskådlig tid. Vi ska ta vara på möjligheten att bygga ut mer ny förnybar energi. Ett mål för energieffektivisering tas fram. Vi ska bygga ut elnät och ta vara på teknikmöjligheter.

Med energiöverenskommelsen har fem partier löst ett antal viktiga och lite mer akuta utmaningar för Sverige och det svenska elsystemet, som handlar om kärnkraftens framtid, situationen för vattenkraft och kopplingen till dagens diskussion. Hur ska villkoren se ut för enskilda människor eller företagare som funderar på att investera i viktig ny förnybar energi i Sverige?

Fru talman! Det är i ljuset av detta man ska se dagens debatt om elcertifikat och ett avtal mellan Sverige och Norge. Med de beslut vi kommer att ta i nästa vecka fullföljer vi en viktig och avgörande del av energiöverenskommelsen. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i betänkandena NU20 och NU25.

Med detta sagt vill jag också peka på några kommande utmaningar. Även om vi har löst ett par saker nu tror jag att vi har att fortsätta den energipolitiska diskussionen. Jag vill passa på att peka på åtminstone tre områden som jag tror är viktiga för oss framåt.

Det första handlar om att få avsättning för el som produceras i Sverige. Med mer produktion och med en pågående effektivisering kommer det behovet att finnas. Det kan handla om en utökad industriell produktion i Sverige av saker som bilar eller batterier. Det kan handla om en tilltagande elektrifiering, till exempel av transportsektorn. Men det handlar naturligtvis också om en ökad överföringskapacitet för att kunna sälja el som produceras i Sverige till andra länder.

Det andra är att jag tror att vi kommer att behöva resonera mer kring frågor om elkvalitet och försörjningstrygghet. Människor och företag ska kunna förvänta sig att vi har ett välfungerande system, att elen finns där och att systemet fungerar – och det med rätta. Energi kommer inte att vara något problem. Men vi ska vara ärliga och säga att det är en framtida diskussion vi har när det gäller effekt, frekvens och spänningshållning. Det är också kopplat till affärsmodeller och hur man tar betalt.

Fru talman! Det tredje jag vill lyfta fram handlar om teknikutveckling. Vi kan se exempel i energibranschen. Men vi kan också blicka utanför detta och titta på fordon, mobiltelefoner eller annat. Då kan vi se just vad duktiga ingenjörer kan göra genom innovation och utveckling. Det är rimligt att anta att vi kommer att se mer av den typen av utveckling också i energibranschen framgent. Däremot kanske vi inte alltid ska räkna med

det politiskt. Politiker kanske inte heller ska peka ut exakta lösningar. Men jag menar att vi har en avgörande roll att stå redo för det som kommer. Teknik och sådant som kan skaka om branscher och sammanhang och som rimligen kommer i energibranschen kommer sannolikt att få effekter på till exempel ett svenskt skattesystem och andra lagar och regler. Det blir en viktig uppgift och diskussion som vi har framför oss.

Efter att vi enades om energiöverenskommelsen har vi ändrat villkoren för att Sverige ska kunna ha kärnkraft under en överskådlig tid. Vi beslutar nu om en kraftfull utbyggnad av ny förnybar energi. En stor sak vi har framför oss, skulle jag säga, under resten av året handlar om vattenkraften. Skattefrågan är i praktiken löst. Kvar är juridiken, regleringen. Moderaternas tydliga ingång i detta är att stärka vattenkraften. Det är det mest ansvarsfulla och det vi behöver i kombination med det andra för att just håll och företag ska få det trygga elförsörjningssystem som de ska kunna räkna med.

(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (M).

Anf. 153 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag lyfte i mitt anförande just de bristande ekonomiska incitamenten kring den elexport som Sverige har haft under sex år i följd. Under senare år har det inneburit att vi säljer el till ungefär hälften av dess produktionskostnad. Denna förlustsnurra vill nu Moderaterna och övriga partier i energiöverenskommelsen utifrån rådande förutsättningar nästan fördubbla. De vill växla upp den och skala upp den ännu mer.

Det hade varit lite intressant att höra hur Moderaterna och Lars Hjälmered tänker och resonerar kring Sveriges subventionerade elexport.

Enbart de direkta kostnaderna för ambitionshöjningen beräknas till ungefär 60 miljarder kronor, som då alltså till stor del slumpas bort genom en subventionerad export. Till de 60 miljarder kronorna kommer också tillkommande investeringar i omfattande nätutbyggnader för att kunna få upp överföringskapaciteten, då kapacitetsfaktorn är väldigt låg i den kraft som man kommer att leverera in.

Att vissa partier inte ser några problem med att hantera andras pengar undermåligt må kanske vara fullt förståeligt. Men det finns en fråga man kan ställa sig gällande de planekonomiska inslagen: Finns det någon bortre gräns för Moderaterna och Lars Hjälmered för vad man kan gå med på? Har man tangerat den nu, eller är man beredd att ta detta ytterligare ett steg längre?

Anf. 154 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är rimligt att använda Mattias Bäckström Johanssons och andra skattebetalares pengar till exempel till forskning och till demonstration av teknik. Det är rimligt i en hel del fall att använda dem till att få in ny teknik på marknaden.

Fru talman! Jag vill komma tillbaka till det läge vi hade i Sverige för lite drygt ett år sedan, när det var en diskussion om detta: Kommer vi att ha kärnkraft kvar över huvud taget? Det var någonstans där som hela diskussionen mellan partierna började. Och vi landade i en samlad uppgörelse om detta. Det handlar – om jag ska vara ärlig – också om att man ger och

tar. Politik – låt oss vara ärliga – handlar just om pragmatik och vision. Man ska stå stadigt i sitt parti och i sin egen uppfattning. Sedan gäller det att kunna kompromissa för att nå resultat. Ett exempel på detta är att vi tydligt gör förändringar vad gäller den svenska kärnkraften.

Jag kan notera att den avveckling av kärnkraftsskatten som nu kommer är långt mycket snabbare än vad Sverigedemokraterna har föreslagit. Vi ser till att förändra förutsättningarna på riktigt. Min ambition är att vi gemensamt, dessa fem partier, ska kunna göra någonting bra för vattenkraften för att stegvis stärka den. Som en viktig del har vi att ta vara på ny förnybar energi. Då handlar det om att ge och ta. Jag står bakom detta, för jag tror att det långsiktigt är rätt för Sverige.

Vi ser att aktörer i energibranschen med rätta väcker en del frågor: Hur ser framtida marknadsmodeller ut? Man kan ha synpunkter på detaljer i den här uppgörelsen. Men det visas också en erkänsla till mig och andra som har varit med i detta arbete. Det ger en politisk långsiktighet och stadga. Det tror jag är bra för Sverige.

Anf. 155 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik:

Fru talman! Det rör väl inte riktigt det som kanske är intressant i sådana fall. Hur hållbart är det att skala upp en sådan här verksamhet?

Sverigedemokraterna har absolut inget emot att vi exporterar el. Det ska ändå finnas ekonomiska incitament. Lars Hjalmered har lite varit inne på att det mest naturliga är att kraftigt kunna öka elanvändningen i Sverige, hitta avsättning för det och kanske exportera el i form av andra produkter än just som en råvara.

Men utöver att det är dåliga ekonomiska incitament för subventionerna riskerar planerbar kraftproduktion att slås ut. Frågan är vad man har vunnit om man har lagt vissa kostnader som har funnits för vattenkraft och kärnkraft på elkonsumenterna. Sedan driver man upp subventionerna, som får betalas av elkonsumenterna. Och sedan kanske man slår ut de anläggningar som behövs. Då kommer man ju att få vara med och betala i alla dessa led utan att det blir någon högre leveranssäkerhet eller förbättrad driftssäkerhet. Det har tvärtom funnits enorma samhällskostnader för att se till att sammantaget försäkra leveranssäkerheten i det svenska kraftsystemet.

Det är denna styrning som saknas. Det ska inte vara något enskilt kraftslag eller energislag som är extra viktigt eller som man ska lyfta ut eller som man vill bygga av rent ideologiska principer eller på grund av dogmatiska ingångar. Det är en god leveranssäkerhet vi vill ha. Men det finns det ingen styrning mot här. Den saknas helt och hållet.

Det blir intressant att se vad som kommer att hända under det närmaste decenniet, om det kommer att tryckas ut ytterligare anläggningar. Där tycker jag att en intressant fråga till Lars Hjalmered och Moderaterna är: Är man beredd att ompröva elcertifikatssystemet i dess helhet eller just ambitionsnivån om man till exempel kan se att detta leder till ytterligare nedläggningar som kommer att hota leveranssäkerheten i Sverige?

Anf. 156 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! En ingången uppgörelse gäller. Den ska vi naturligtvis hedra och fullfölja. Låt oss blicka tillbaka åtta tio år i tiden! Då såg läget

på svensk och europeisk el- och energimarknad helt annorlunda ut. Energitillagningen skär närmast guld med täljkniv. Det har skett ett totalt omkast. Jag tror att det måste sjunka in hos oss beslutsfattare. Det kan komma kast och ändringar som vi måste ha beredskap för.

Den uppgörelse som vi har gjort och som ligger till grund för dagens beslut handlar också om att titta på dagens situation. Det är utmaningar i kärnkraften. Det är strategiskt rätt att stärka vattenkraften och att bygga ut den förnybara energin. Då löser vi ett antal utmaningar och ger gemensamma besked om vad som kommer att gälla framåt.

Betyder det att vi har löst alla utmaningar? Nej, jag tror faktiskt inte det. Jag var i mitt anförande inne på detta med teknik och sådant som kommer framöver och avsättningen av el. Jag tror att vi behöver ha en diskussion kring elnät och elnätutbyggnad och framför allt en diskussion om näringspolitiska villkor. Om vi menar allvar med att industrin är viktig måste vi kanske ha mer diskussion. Hur kan vi få en ökad industriproduktion i Sverige? Det handlar om att kunna använda möjligheterna mer. Det gäller också diskussionen om elektrifiering av transportsektorn.

Vår ingång i Moderaterna är att det är rätt att kunna använda olika typer av stöd och subventioner. Långsiktigt ska man klara sig på egna meriter. Vi tycker att man behöver olika produktionslag, som vattenkraft, kärnkraft och olika typer av ny förnybar energi.

Jag tycker ibland att det hos Mattias Bäckström Johansson andas att man gärna värnar kärnkraften men närmast har en fientlighet kring nya tekniska framsteg. Det är per definition dåligt med solenergi, vindkraft eller andra tekniska framsteg som sker på detta område. Jag värjer mig mot det. Med den teknikoptimism som jag har tycker jag att vi ska främja all typ av teknisk utveckling. Sedan har vi ett ansvar att se på skattesystem och annat. Hur kan vi få ett system att funka? Det är vår inriktning.

Anf. 157 LISE NORDIN (MP):

Fru talman! Jag är väldigt glad att riksdagen nu står bakom att förlänga elcertifikatssystemet till 2030 och höja ambitionsnivån. Elcertifikatssystemet låter väldigt tekniskt, men det som det här handlar om är att vi nu säkerställer förutsättningarna för utbyggnaden av förnybar energi under lång tid framöver.

Elcertifikatssystemet är ett teknikneutralt stöd som går till förnybar elproduktion såsom vindkraft, vattenkraft, bioenergi och solenergi. Man kan säga att det här systemet har varit ryggraden i utbyggnaden av förnybar el i Sverige sedan införandet 2003.

Miljöpartiet har alltid varit positivt till elcertifikatssystemet, men vi har återkommande i riksdagen sedan införandet föreslagit högre ambitionsnivåer. Det är väldigt positivt att partierna nu har enats om en förlängning efter år 2020.

Det här innebär ytterligare 18 terawattimmar under perioden 2020–2030. För att ge en jämförelse så ger vindkraften i dag ungefär 16 terawattimmar totalt sett, så detta är alltså ytterligare en satsning på förnybar energi som kommer att leverera mer än den existerande vindkraftsproduktionen. Det här beslutet är därmed en viktig pusselbit i omställningen till 100 procent förnybar energi.

Målet i elcertifikatssystemet är inte ett mål likt en vision utan ett finansieringsmål. Det mål som nu sätts om 18 terawattimmar ytterligare

innebär att elcertifikatmarknaden säkerställer att så mycket kommer att byggas. Är det många som bygger blir det lägre ersättning, och är det få som bygger blir det en högre ersättning. Det är alltså ett marknadsbaserat system som styrs av utbud och efterfrågan på förnybar el.

Sedan införandet av elcertifikatssystemet 2003 till det befintliga slutmålet 2020 har det i systemet byggts 30 terawattimmar. Slår man ut det per år blir det alltså en utbyggnadstakt på 1,2 terawattimmar. Att vi nu förlänger systemet med 18 terawattimmar på tio år innebär en utbyggnadstakt på 1,8 terawattimmar per år. Det innebär alltså att vi höjer utbyggnadstakten av förnybar elproduktion i Sverige, och det innebär också att det beslut vi nu diskuterar är den enskilt största satsningen på förnybar elproduktion i Sveriges historia.

En viktig detalj som diskuterats är den så kallade kvotkurvan för den nya utbyggnaden, alltså takten. Ska den förnybara elproduktionen byggas tidigt, 2020, eller i slutet, 2030?

Energimyndigheten föreslog en så kallad baktung kurva som innebär att utbyggnaden skulle vänta till närmare 2030. Det skulle innebära att framför allt vindkraftsbranschen fick svåra förutsättningar: först stoppa utbyggnaden ett antal år och sedan bygga upp kompetensen igen.

Detta skulle riskera den svenska kompetensen på området, och även uppfyllandet av målet om förnybar energi skulle riskeras. Dessutom behövs den förnybara elproduktionen i närtid. Hur snabbt vi bygger ut den förnybara energin avgör förstas takten i hur snabbt vi når målet om 100 procent förnybar energi.

Miljöpartiet har varit tydliga med att vi inte vill senarelägga utbyggnaden av förnybart. Tvärtom måste vi ha utbyggnad av förnybart i närtid. Jag är därför glad att partierna i det här förslaget har enats om en så kallad linjär kvotkurva. Det innebär alltså en tidigareläggning av utbyggnaden jämfört med det förslag som vi diskuterade inledningsvis.

De människor och företag som äger vindkraften har haft en tuff period ett tag på grund av låg lönsamhet på marknaden. De som gjort tidiga investeringar när tekniken var dyrare har hamnat i kläm i takt med teknikutvecklingen. Självklart är de tidiga investeringarna viktiga i varje ny bransch för att utveckla tekniken. Priserna på elcertifikat har varit väldigt låga, och därför finns det ett stort elöverskott i systemet. Det är helt enkelt fler som byggt än vad man räknat med.

I den proposition som nu debatteras hanteras den så kallade ingående reserven. En stor del av det befintliga överskottet tas bort, vilket ger en bättre lönsamhet för dem som gjort tidiga investeringar. Därmed säkras vi goda förutsättningar för både existerande och kommande investeringar i förnybar elproduktion.

Herr talman! Fyra av tio kärnkraftsreaktorer stänger nu ned för att de inte längre är lönsamma med nya säkerhetskrav. Den elproduktion som därmed fasas ut kompenseras med råge av det elöverskott som finns tack vare utbyggnaden av förnybar elproduktion.

Exakt när de kvarvarande reaktorerna stänger ned vet vi i dag inte. För att säkerställa att Sverige fortsatt har ett robust elsystem behövs en buffert med förnybar elproduktion. Därför är det bra att vi nu ger förutsättningar för en kraftig utbyggnad så att vi har den kompetens och den buffert som behövs när kärnkraften faller ifrån.

Som sagt är elcertifikatssystemet ett stöd till förnybar energi. Därför är det ologiskt att torv för elproduktion får del av detta stöd. Torv är inte förnybart. Tyvärr väljer Centerpartiet att värna förbränning av torv och har inte velat utesluta torven ur elcertifikatssystemet.

Torv har en klimatpåverkan både vid utvinningen ur våtmarker och vid förbränning. Det finns en inkonsekvens i att energitorv ges stöd som förnybart i Sverige men i EU klassas som fossilt och därmed betalar för sina klimatutsläpp i EU:s utsläppshandelssystem.

Jag kan konstatera att torven i dag är en liten del av elcertifikatssystemet och förhoppningsvis fortsatt minskande. Vad de fem partierna enats om i förslaget är att fortsatt bevaka frågan om torvens roll i elcertifikatssystemet.

Det finns två partier som här föreslår att avveckla stödsystemet till förnybar energi – Liberalerna och Sverigedemokraterna. Det är till och med så att Liberalerna hoppade av energiförhandlingarna för att de inte accepterade en fortsatt satsning på förnybart. Det är olyckligt för Sverige.

Förnybar energi som vindkraft är den billigaste elproduktionen som kan byggas i Sverige. Elpriserna är i dag så låga att det är svårt att få lönsamhet i någon ny elproduktion, men vindkraft med elcertifikat är den mest konkurrenskraftiga och billiga elproduktion som kan byggas i Sverige.

Energimyndigheten har beräknat att elcertifikatssystemet är en vinstaffär för både företag och hushåll. Det lilla påslaget med elcertifikat kompenseras med råge av att ny elproduktion till låga elpriser levereras till elmarknaden.

Det är oklart hur Liberalerna och Sverigedemokraterna vill säkerställa fortsatta investeringar i ny elproduktion. Vad är deras alternativ när de säger nej till det som är mest kostnadseffektivt?

Det går inte att bromsa in i framtiden. Sverige har fantastiska möjligheter när det gäller förnybar energi, och med dagens debatt och beslut tar vi ett avgörande steg för att nå målet om 100 procent förnybart.

(Applåder)

Anf. 158 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! I går debatterade vi det nya klimatramverket, som vi också fattade beslut om i dagens votering, med nya klimatmål som säger att Sverige till 2045 ska ha ett klimatneutralt samhälle utan nettoutsläpp. Centerpartiet har dessutom ett delmål på vägen om 100 procent förnybar energi till 2040. För att nå detta behöver den fossila energin ersättas med förnybart, samtidigt som vi såklart ska använda vår energi mer effektivt än vad vi redan gör.

Tack vare Centerpartiets arbete i regeringsställning under de två föregående mandatperioderna har Sverige högst andel förnybart i EU, en ökning med nästan 10 procentenheter under 2007–2014. Våra unika förutsättningar för att producera förnybar energi syns inte minst med den växande vindkraften som tillsammans med vattenkraft och biokraft utgör basen i ett robust och helt förnybart energisystem.

För att göra skillnad i vårt närområde vill Centerpartiet förbättra överföringskapaciteten för el så att vi kan exportera till andra länder. Det hjälper till mer, för på det sättet kan vi också konkurrera ut fossil energi i andra

länder samtidigt som vi tryggar energiförsörjningen här. Då gör vi klimatnytta och skapar en bättre säkerhet i Sverige.

Flera andra länder är i behov av mer förnybar energi, både för att uppfylla sina EU-mål och för att bli mindre beroende av rysk olja och gas. Med ökad överföringskapacitet har Sverige och även Norden därför potential att bli Europas gröna batteri.

Nu har Centerpartiet tillsammans med moderater, kristdemokrater, socialdemokrater och miljöpartister enats om en bred och långsiktig energiöverenskommelse med bas i Alliansens överenskommelse från 2009. Det ger en stabilitet i inriktningen på energipolitiken. Centerpartiet har länge varit drivande för att för att få till den där blocköverskridande överenskommelsen, och vi har varit med i samtliga överenskommelser i modern tid. Det skapar en ram och förutsättningar för att få till detta hela vägen fram till 2040 och 2045.

Överenskommelsen innehåller också ett antal framgångar för de frågor som Centerpartiet har drivit. Bland annat förlängs elcertifikatssystemet nu, precis det vi debatterar, med 18 terawattimmar förnybar el. Det är 60 procent mer än dagens mål. Elcertifikaten ger den förnybara elen stabila förutsättningar att växa utan att statsbudgeten belastas.

Det är de certifikaten vi ska fatta beslut om i nästa vecka efter debatten. Det handlar helt enkelt om att de som producerar förnybar el ska få ett certifikat som sedan handlas på marknaden av dem som använder el. Systemet har sedan det infördes 2003 levererat kraftfullt. Det har levererat mycket produktion till låg kostnad för konsumenten.

Jämför detta med andra stödsystem i Europa. Det tyska systemet framhålls ofta som ett föredöme. Energiewende framhålls som ett föredöme som andra länder borde titta på. Jämfört med det systemet är det svenska systemet effektivare ur både produktions- och kostnadssynpunkt.

Vi ser nu att de uppsatta målen till 2020 kommer att uppfyllas. Det tredje benet, som Alliansen har pratat om i sin energiöverenskommelse, börjar ta form. Det är viktigt att ha flera olika ben att stå på när vi ska producera energi. Vi blir mindre sårbara när ett kraftslag får problem. Det kan handla om dammsäkerhet i vattenkraften, eller det kan handla om olika kärnkraftsolyckor i andra länder som får påverkan på våra säkerhetssystem. Det är osäkert att vara beroende av ett kraftslag. Då är det tredje benet otroligt viktigt. Vindkraften är viktig, och biokraften är viktig. Och solkraften kan ha stor potential framöver.

För oss i Centerpartiet var det ett vallöfte att förlänga elcertifikatssystemet och bygga ut mer förnybar energi. Det vallöftet levererar vi nu på, och vi yrkar bifall till förslaget i betänkande NU20 och till förslaget om avtal med Norge.

Systemet hade blivit annorlunda om Centerpartiet hade regerat. Vad som sägs i ett förhandlingsrum stannar vanligtvis i ett förhandlingsrum. Därför tänker jag inte kritisera Lise Nordin för de brister hon framförde i de förhandlingar vi hade och där jag hade velat göra saker annorlunda, inte minst när det gäller hur man hanterar tidigare investerare. Centerpartiet var drivande i förhandlingarna för att den ingående reserven skulle bli annorlunda. Vad andra partier svarar på saker och ting stannar också i förhandlingsrummet – i den värld jag lever i.

Om man vill göra annorlunda ska man ta sig en funderare på de långsiktiga stabila spelreglerna. De bygger på förtroende mellan partier och

mellan personer. Då kan man inte stå i kammaren i Sveriges riksdag och avslöja vad man har sagt i förhandlingsrummet. Det är för mig helt oacceptabelt.

Herr talman! Jag tackar för debatten, och vi kommer strax tillbaka till nästa ärende.

(Applåder)

Anf. 159 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag tänker inte hålla något långt anförande eftersom de flesta har nämnt vad saken handlar om.

Jag vill bara kort påminna eventuella åhörare och tittare om att vi faktiskt behandlar två betänkanden. Debatten gäller inte bara elcertifikatssystemet i sig, utan den gäller också avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad.

Man kan tycka mycket om hur elcertifikatssystemet är konstruerat från början, vad man kan göra med det och så vidare. Men nu har vi det certifikatsystem vi har samt den överenskommelse vi har och som jag och Kristdemokraterna är i stort sett nöjda med.

Vi vill ha ett förnybart samhälle. Därom ska ingen behöva tvivla. Frågan är bara hur vi kommer dit. Jag tycker personligen att det är otroligt bra att man har kommit till skott med att förhandla med Norge och att det finns en stoppmekanism i systemet satt till den 31 december 2020. Det är fråga om en gräns för nya anläggningar att få en tilldelning av elcertifikat och komma in i systemet.

Jag tänker inte uppehålla mig mer än så vid ämnet, herr talman. Det mesta är sagt. Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandena NU20 och NU25.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 20 juni.)

§ 16 Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring

Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU21

Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring
(skr. 2016/17:148)

föredrogs.

Anf. 160 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Ämnet för debatten är näringsutskottets betänkande *Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring*. Jag börjar med att yrka bifall till reservation 2. I övrigt yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Riksrevisionen har granskat regeringens och affärsverket Svenska kraftnäts styrning mot en säker kraftöverföring till samhällsekonomiskt försvarbara kostnader. Det är en viktig granskning som i grunden handlar om att våra skattepengar ska förvaltas på ett effektivt och ändamålsenligt

Prot. 2016/17:126

15 juni

Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatsystemet 2017 och Avtal om ändring av avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad

Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring

sätt. Vi ska kunna lita på att elen finns i kontakten när vi behöver den, och vi ska inte drabbas av onödiga strömavbrott med allt vad det innebär för enskilda och företag.

Fokus i granskningen är den finansiella och verksamhetsmässiga styrningen av Svenska kraftnät och utbyggnaden av stamnätet mot bakgrund av omställningen mot mer förnybara energislag.

Regeringen har i en skrivelse till riksdagen redovisat hur man ser på Riksrevisionens rapport och hur man avser att gå vidare med de frågor som den ger uttryck för. Regeringen instämmer i Riksrevisionens övergripande bedömning att det är viktigt att styrningen av Svenska kraftnät utvecklas och kommer därför löpande att utveckla styrningen. Regeringen har vidare initierat en översyn av Svenska kraftnäts ekonomiska mål, som är tänkt att vara färdig senast till budgetpropositionen för 2018.

Den finansiella styrningen av Svenska kraftnät är starkt sammankopplad med elnätsregleringen och hur elnätsföretagens intäktsramar beräknas. Metoden för att beräkna intäktsramarna har de senaste åren genomgått förändringar och varit föremål för långdragna domstolsprocesser. Det har i sin tur bidragit till att regeringens översyn pågått under en längre tid.

Regeringen har också angett att man avser att ge ett uppdrag till Energimarknadsinspektionen att närmare identifiera vilka typer av effekter som bör kvantifieras inom ramen för samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning. Det är bra. Kostnaderna för nätutbyggnad bör bedömas i förhållande till kostnaderna för att vidta andra åtgärder, såsom förbättrad efterfrågeflexibilitet och energilagring – inte minst med tanke på att det tar mycket lång tid att bygga nya ledningar.

I frågan har också ett enhälligt utskott ställt sig bakom ett tillkännagivande till regeringen, som innebär att regeringen bör utreda behovet av att en fristående aktör utför samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar vid nätinvesteringar som ett komplement till de samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar som Svenska kraftnät i dag ansvarar för att utföra och återkomma till riksdagen därefter.

Utskottet avstyrker också yrkanden från Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet om kortare handläggningstider och om att Svenska kraftnät måste utveckla sin dialog och sina samråd samt öka transparensen i samband med sina investeringar. Det är lätt att dela åsikterna. Regeringen har också utförligt redovisat hur man tänker fortsätta att följa upp och arbeta med frågorna. Därför tycker vi att det saknas skäl att bifalla yrkandena. De slår helt enkelt in redan öppna dörrar.

Riksrevisionen tar i sin rapport tydlig ställning för leveranssäkerhetsmål för hela elnätet. Det är lite märkligt med tanke på att det långt ifrån råder enighet om att det skulle vara rätt väg att gå. Det är viktigt att leveranssäkerheten är hög, men det finns, som regeringen påpekar, risker med ett styrande leveranssäkerhetsmål eftersom det kan leda till överinvesteringar i elproduktion. Det kan innebära ökade kostnader för kunderna.

Detta riskerar också att leda till en situation där Svenska kraftnäts uppdrag ändras och att den uppdelning mellan nätägare och producenter som i dag finns därmed sammanblandas. Jag noterar att även den förre generaldirektören Mikael Odenberg har reagerat på detta och har kritiserat Riksrevisionens rapport på den punkten.

Det finns likväl skäl att noga följa effektbalansen på svensk elmarknad framöver. För att identifiera och synliggöra eventuella utmaningar med

den långsiktiga energiförsörjningen kommer regeringen därför att komplettera det uppdrag som Svenska kraftnät har i dag att göra en bedömning av den årliga kraftbalansen med en bedömning av förutsättningarna att långsiktigt upprätthålla kraftbalansen. Därför saknas också skäl att bifalla yrkanden om att detta ska ske. Återigen handlar det om att slå in öppna dörrar. Regeringen säger dessutom att det är viktigt att bedömningen av leveranssäkerheten görs utifrån den relevanta marknaden, som i normalfallet är Norden, men att den relevanta marknaden förändras beroende på produktion, konsumtion och överföringsmöjligheter.

Herr talman! Detta är alltså ett betänkande med få skillnader i sak och där inte minst Alliansen i sin motion sparkar in flera öppna dörrar. Det är inget ovanligt; vi har sett det förut. Det som är nytt är att Alliansen väljer att anpassa sina texter så att också Sverigedemokraternas yrkande blir delvis bifallet. Det är nytt. Och det är sorgligt, inte minst eftersom Centerpartiet och Liberalerna är med på detta tilltag. Det är svårt att förstå varför.

För att få igenom ett förslag om tillkännagivande som i sak slår in helt öppna dörrar väljer man att anpassa sig till Sverigedemokraterna och därmed överge sina principer om att inte göra just detta.

Vi socialdemokrater har lovat att aldrig börja anpassa vår politik gentemot Sverigedemokraterna. Den inställningen bygger på insikten om att Sverigedemokraterna inte är ett parti som andra. Det är ett rasistiskt parti med nazistiska rötter. Därför är det ett parti som vi inte vill bidra till att normalisera genom att ge dem möjlighet att framstå som inflytelsesrika.

(Applåder)

Anf. 161 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Hushåll och företag i Sverige ska kunna räkna med en trygg elförsörjning. Att säga det kan låta nästan banalt i sammanhanget. Men det är egentligen vad svensk energipolitik i sin kärna handlar om: en trygg elförsörjning.

Historiskt har industrin kunnat lita på att elen har funnits där, att priserna har varit hyggliga och att vi har haft en minimal miljöpåverkan i vår elproduktion. Det har varit en fördel för Sverige, och det är viktigt att det även fortsatt är en fördel.

För att kunna ha ett tryggt och fungerande system behöver Sverige rimliga villkor för elproduktion, överföring och användning av el samt en fungerande marknad och en beredskap att politiskt ta sig an tekniska landvinningar och framsteg som sker givet hur det kan påverka skattesystem och annat.

En stor sak under de kommande åren tror jag kommer att handla om elnäten och utbyggnaden av dessa. Det handlar om de lokala nät och regionnät som vi som kunder möter, om diskussioner och prisnivåer och andra villkor och naturligtvis också om frågor om stamnätet som Svenska kraftnät har och använder sig av.

Det gäller då både utbyggnaden i Sverige och mellan Sverige och grannländerna. Moderaternas åsikt är att vi behöver en ökad nätutbyggnad för att fylla de svenska behoven. Det handlar om att ta el från produktion i Norrland ned till konsumtion i södra Sverige liksom om att knyta ihop Sverige ytterligare med grannländerna. Vi har de facto en nordisk och en nordisk-baltisk marknad. Då är det rimligt att vi är nära knutna samman.

Jag tycker att det i sammanhanget kan vara på sin plats att påpeka att för våra vänner i Baltikum är en elkabel inte bara en fråga om energiförsörjning och överföring utan de facto en fråga om leveranssäkerhet och ytterst egentligen säkerhetspolitik.

Riksrevisionen har gjort en granskning av den statliga aktören Svenska kraftnät och kommit med flera rekommendationer. Vi kan konstatera att regeringen har tagit åt sig av en hel del av kritiken. Alliansen tar frågan på stort allvar och har valt att lägga fram ett antal förslag som vi tror skulle stärka Svenska kraftnät och elsystemet i Sverige.

Herr talman! För det första vill vi kapa handläggningstiderna för nätinvesteringar. I dag kan det ta bortåt tio år från att man har en idé till att man kopplar på en ny elkabel. Det är inte rimligt. Det är inte rimligt inom detta och inte heller inom andra delar kring byggnation, miljötillstånd för industrier eller annan verksamhet.

För det andra handlar det om de samhällsekonomiska analyser som Svenska kraftnät gör. Vi menar att de helt enkelt behöver bli bättre inför investeringsbeslut. Det säger Riksrevisionen, och det säger nu ett enigt näringsutskott. Jag utgår från att regeringen kommer att effektuera riksdagens kommande beslut rätt omgående.

För det tredje menar vi att Svenska kraftnät behöver göra återkommande effektanalyser. Just effektfrågan kommer att bli allt viktigare för Sverige. Energin kommer vi att klara, men effektfrågan kommer att bli allt viktigare. I dag tittar man momentant, det vill säga här och nu, på hur man klarar sig. Det är rimligt att också lyfta blicken för att se vad som händer på några års sikt och även ta in detta att vi är just en nordisk-baltisk gemensam marknad. Vad händer i Sverige, och vad händer i grannländerna? Såvitt jag vet har inte regeringen fattat något beslut. Man kan tänka den tanken, och då tycker jag att det är fullt rimligt att riksdagen är tydlig och säger, vilket en majoritet nu gör, att så bör ske. Jag utgår från att regeringen fullföljer detta.

Herr talman! För det fjärde vill vi ge Svenska kraftnät ett uppdrag att utveckla sitt arbete när det gäller dialog och samråd. När man bygger ut denna typ av elnät bryter man olika samhällsintressen mot varandra. Det handlar å ena sidan om att få ett fungerande elsystem och elnät, det vill säga statens och det offentliga samhällets behov. Det bryts vanligen mot den enskilda äganderätten å andra sidan. Det handlar inte sällan om enskilda markägare och ett markintrång och expropriation. Det kan vara fullt rimligt att man gör det, men det måste ske på ett bättre sätt än vad som ofta sker i dag när det handlar om formerna för dialog och samråd. Vi tycker att detta uppdrag bör tydliggöras.

Kortare handläggningstider, bättre samhällsekonomiska konsekvensanalyser, återkommande effektanalyser och bättre dialog och samråd är för oss viktiga byggstenar för att få ett fungerande elnät och en trygg elförsörjning.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar jag bifall endast till reservation nr 3 även om jag naturligtvis står bakom samtliga våra förslag i betänkandet. (Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (M) och Said Abdu (L).

Anf. 162 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Åsa Westlund från Socialdemokraterna har på ett föredömligt sätt gått igenom betänkandet och de förslag som föreligger, så det behöver jag inte göra igen.

Låt mig dock göra en komplettering. Det är viktigt att kraftöverföringen byggs ut på ett samhällsekonomiskt sätt. Elnätet står förstas inför stora utmaningar när Sverige ställer om till ett helt förnybart elsystem. Men det är också så att det befintliga elnätet är gammalt och behöver rustas upp.

I bedömningen av vad som är samhällsekonomiskt lönsamt är det också viktigt att se vilka möjligheter som ges med ny teknik, såsom batterilösningar och flexibilitet. Behov av att bygga nya elkablar kan ibland ersättas med flexibla elanvändning eller energilagring. Detta kan vara mer samhällsekonomiskt klokt. Jag ser det som positivt att regeringen lyfter fram detta i sitt svar på Riksrevisionens rapport.

När elnätet i Sverige byggdes ut var det el från ett antal stora kraftverk som skulle levereras till konsumenterna. I dag har vi en växande andel konsumenter som också producerar egen el och ibland levererar överskottet ut på nätet. Den decentraliserade och småskaliga elproduktionen växer. Detta är en utveckling som både kan göra elnätet stabilare och kan minska behovet av nya kablar.

Jag välkomnar att Riksrevisionen har granskat arbetet med Svenska kraftnäts elutbyggnad och att vi därför ges anledning att diskutera politikens styrning för kraftöverföring.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 163 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3.

Ett fungerande överföringssystem är helt avgörande för en god elför-sörjning i Sverige. Inte minst framöver ser vi att detta blir allt viktigare. Det blir viktigare att transportera stora mängder el, framför allt från norr till söder men också mellan Sverige och andra länder. För precis som Lars Hjulmered sa är det ibland mer än bara el vi transporterar. När vi bygger en kabel till Litauen bygger vi en kabel som transporterar säkerhet, för det gör att de blir mindre beroende av rysk olja och gas.

I Sverige handlar det också om att vissa av de förnybara energikällorna är variabla. Vädret påverkar helt enkelt hur mycket de levererar. Den stora fördelen vi har i Sverige och kronjuvelen i det svenska energisystemet är vattenkraften. Kombinerat med biokraft kan den täcka upp när det inte blåser, men då måste också elen transporteras från norr till söder när det inte blåser lika mycket eller när solen inte skiner lika starkt.

Därför är det viktigt att ha bra förutsättningar och klara spelregler för hur samhället ska agera när kraftledningar byggs, för vi kommer att behöva bygga dem. Det gäller inte minst de allra största kraftledningarna som påverkar många människor och kräver både stora investeringar och landmassa som tas i anspråk. Då är det också viktigt att ta oron hos de människor som berörs på allvar.

Riksrevisionens rapport visar att det finns brister i hur regeringens uppdrag till Svenska kraftnät är skrivet. Det kommer nog tyvärr inte som en nyhet för de människor som har varit med i processerna och sett hur det

har gått till. Markägare som drabbas och andra som berörs tycker att det är en självklarhet att få veta hur Svenska kraftnät resonerar och att man ska få se de kalkyler som ligger till grund för investeringarna – eller att åtminstone någon annan ska få titta på dem och göra en bedömning. Det är någonting som ett enigt näringsutskott tack vare Alliansens motion nu går fram med. Många av de berörda har faktiskt till och med känt sig näst intill rättslösa när de har fått besked om dragningar av ledningsgator.

För mig som centerpartist är det självklart att värna äganderätten och att den mark som måste tas i anspråk ska vara så liten som möjligt och värderas så högt som möjligt samtidigt som största möjliga hänsyn ska tas. Det är också viktigt att vara transparent och föra en god dialog. Tyvärr motsätter sig de rödgröna den typen av diskussioner när utskottet nu föreslår det och avslår den motion som Alliansen har i ärendet.

Att en oberoende part – kanske Energimarknadsinspektionen, kanske någon annan – får möjlighet att granska beslutsunderlaget som Svenska kraftnät tar fram är bra. Det är också en grundbult i förtroendet för staten.

Utskottet levererar nu två tillkännagivanden till regeringen från det här betänkandet. Till Åsa Westlund vill jag säga att inte en enda stavelse har ändrats för att påverka Sverigedemokraterna. Det tragiska beviset för ihålligheten i Åsa Westlunds resonemang är att om hon bara läser utskottets betänkande kan hon se att i punkt nr 2 röstar Socialdemokraterna själva för en motion som delvis bifaller Sverigedemokraterna. Det handlar inte om att man har ändrat någonting. Det handlar om teknikaliteter och beslutsordningar i riksdagen. Det är alltså ingenting som har ändrats.

Jag förutsätter att regeringen nu behandlar de här två tillkännagivandena skyndsamt och skickar nya direktiv till Svenska kraftnät så att alla de investeringar som behövs och som kommer framöver kan få nya direktiv och nya möjligheter så att färre människor ska komma i kläm.
(Applåder)

Anf. 164 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Med anledning av Riksrevisionens granskning av hur regeringen tillsammans med Affärsverket svenska kraftnät sköter sig för att tillgodose att vi har en säker kraftöverföring debatterar vi regeringens skrivelse om rapporten, näringsutskottets betänkande 21.

Riksrevisionen har granskat regeringens och Affärsverket svenska kraftnäts styrning mot en säker kraftöverföring till samhällsekonomiskt försvarbara kostnader mot bakgrund av energiomställningen. Riksrevisionen konstaterar att den svenska energimarknaden genomgår en omfattande strukturomvandling som ställer nya krav på elkraftssystemet. Riksrevisionen anser att de stora förändringar som pågår i utformningen av energipolitiken innebär en viss osäkerhet om Svenska kraftnäts framtida uppgifter i energiomställningen. Genom ett mer omfattande EU-samarbete inom energiområdet finns ett tryck på affärsverket att kraftigt bygga ut stamnätet. Jag kommer att återkomma senare till frågan om stamnätsutbyggnad, herr talman.

Riksrevisionen lyfter fram att det samtidigt finns tidigare uttalanden från riksdagen om att utbyggnaden av överföringssystemet ska ställas i relation till vad som är samhällsekonomiskt försvarbart givet energiomställningen. Här har regeringen svarat med en skrivelse som utskottet enhälligt står bakom. Riksrevisionen konstaterar dock själv att man inte har granskat

hur det svenska kraftnätssystemets tekniska funktion påverkas av en ökad andel förnybar energi.

Här måste jag bara nämna att det är en väsentlig skillnad i funktion och påverkan när man bygger ut förnybar volatil elproduktion i norra Sverige där vi redan har överproduktion. Då, herr talman, kommer man till den enkla frågan: Finns det transmissionskapacitet till att föra över elproduktion eller effekt från norra Sverige till södra Sverige där vi skulle behöva den? Svaret blir nej. Man behöver inte vara någon raketforskare för att dra slutsatsen att vi borde bygga ut produktion i södra delen av vårt avlånga land för att göra de mest samhällsekonomiskt försvarbara investeringarna i både kraftöverföring och produktion.

Nåväl, herr talman, för att inte förvilla någon som lyssnar på mitt anförande vill jag klargöra att jag givetvis vill bygga ut de förnybara elproduktionslagen så mycket som möjligt. Men för att göra detta i samklang med vår transmissionskapacitet borde södra Sveriges möjlighet att bygga ut den havsbaserade vindkraften tas betydligt bättre till vara. Blekinge Offshore är ett tydligt exempel på ett sådant projekt som givetvis borde införas.

Här passar det utmärkt att ge en känga till Svenska kraftnät som i dagsläget avvisar kabeln till Gotland. Det är helt obegripligt enligt mig och Vänsterpartiet.

Tillbaka då till stamnätsutbyggnader, herr talman, som jag nämnde att jag skulle återkomma till. Nu när det pågår investeringar i förnybara elenergislager och stamnäten och övriga nät har blivit gamla behövs det nya investeringar. Vad som är mer regel än undantag är det som kallas nimby: Gör ditten och datten, men inte på min bakgård. Ingen vill störas av någon elkabel, men el ska man ha.

Jag förstår att det ska vara rättssäkert och att stora byggprojekt ska kunna överprövas och så vidare, men att tillstånden ska ta fem till tio år att få fram är väl lite att ta i.

Därför, herr talman, har jag anslutit mig till en reservation som finns i beslutspunkten Handläggningstider för nätinvesteringar. Där tar man upp problematiken med dessa oändligt långa handläggningstider för nätinvesteringar. Jag yrkar därmed bifall till reservation 1.

Här vill jag påkalla lite uppmärksamhet från riksdagsledamöterna på mitt och Vänsterpartiets särskilda yttrande med anledning av mitt ställningstagande. Det påminner om vår likalydande motion som avlogs i den här kammaren även av motionärerna till reservationen som jag nu stöder.

Anf. 165 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! En säker kraftöverföring är någonting som vi naturligtvis tycker är självklart att vi ska ha. Men elnäten sköter inte sig själva. De bygger inte sig själva och de underhåller inte sig själva. Svenska kraftnät har det yttersta ansvaret för att det här fungerar.

Det är intressant att konstatera i det här sammanhanget, tycker jag, att det är så många elnätsföretag som det ändå är i detta lilla land. Det är ungefär 170 elnätsföretag av olika storlek. Stamnätet ägs dock av Svenska kraftnät.

För att allt detta ska fungera tillsammans och överföringskapaciteten ska fungera byggs det ut, till exempel i och med Sydvästlänken som många är berörda av. Det är ett stort projekt. Då finns det också en självklarhet i

att vi faktiskt också gör de samhällsekonomiska bedömningar som krävs för den typen av stora projekt.

Det är ganska märkligt att Riksrevisionen inte tidigare har gjort den tillsynen eller översynen som man nu har gjort av ett affärsverk som Svenska kraftnät när det gäller att man faktiskt ska göra samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar vid större nätinvesteringar. Eller det står inte större, utan det står nätinvesteringar. Men de blir per automatik större eftersom det är Svenska kraftnät. I vilket annat sammanhang kräver vi inte att det ska finnas ett sådant ekonomiskt ansvar?

Jag gläds åt att utskottet föreslår ett tillkännagivande, i linje med Riksrevisionens rapport, om att man bör utreda behovet av att en utomstående aktör tittar på detta.

Det gäller inte minst med tanke på den demokratiska delen, till exempel att kunna ha synpunkter på utformningen av Sydvästlänken, som jag känner till lite bättre. Där har man flera gånger, i olika sammanhang, vid de så kallade samråden ifrågasatt om det är ekonomiskt lönsamt att gräva ned kablar i marken eller om man ska fortsätta ha dem i luften.

Det finns ett behov av det här. Och jag tror att vi alla kommer att vara nyfikna på resultaten.

För tids vinnande ska jag inte tala mer. Men jag ska, liksom min kollega, yrka bifall till reservation nr 3.
(Applåder)

Anf. 166 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Riksrevisionen har granskat regeringens och Affärsverket svenska kraftnäts styrning mot en säker kraftöverföring. Fokus för granskningen har varit den finansiella och verksamhetsmässiga styrningen av Svenska kraftnät mot bakgrund av omställningen mot mer förnybara energislag i elnäten.

Flera av slutsatserna ligger i linje med våra uppfattningar. I likhet med Riksrevisionen ser vi bland annat brister i finansieringsmodellen, vikten av att mer samhällsekonomiska analyser genomförs samt att en undermålig finansieringsmodell kan påverka den svenska kraftbalansen negativt och öka kostnaderna för svenska elnätskunder.

I Europa pågår nu en kraftig utbyggnad av förnybar energi. Den byggs mer eller mindre uteslutande på politisk väg. Det bidrar till en starkt fluktuerande obalans i elnäten och medför ett enormt investeringsbehov i starkt överföringskapacitet.

Osäkerheten på den europeiska energimarknaden är stor angående det totala investeringsbehovet, vem som i slutänden får betala och vilka konsekvenser det får för den europeiska konkurrenskraften. Osäkerheten på energimarknaden gällande fluktuerande produktion och elpris påverkar även den svenska energimarknaden. Vi kan komma att mer eller mindre tvingas bygga ut den kontinentala överföringen av el för att kunna förse fler med exempelvis svensk reglerkraft.

Jag vill poängtera att vi inte på något sätt är negativt inställda till en kontinental elöverföring eller handel med andra länder. Men en utbyggnad av överföringskapaciteten behöver analyseras. Det ska även finnas ett samhällsekonomiskt incitament för att bygga den.

Herr talman! I skrivelsen om Riksrevisionens granskning skriver regeringen i stort sett rakt ut att man saknar underlag för att bedöma de samhällsekonomiska konsekvenserna kopplat till nya utlandsförbindelser. Man försöker i stället göra det lätt för sig genom att försvara eventuella överinvesteringar med att de i så fall skulle bidra till ett mer robust elsystem, trots att det kan leda till ett kostnadspåslag för svenska elkonsumenter och företag.

Vi bör komma ihåg att Svenska kraftnäts årliga nätinvesteringar har ökat med närmare 1 000 procent under ett decennium. De har alltså tiofaldigats under den tidsperioden. Det är svårt att inte betrakta som anmärkningsvärt.

Riksrevisionen kunde i sin granskning konstatera att affärsverket har ansvar för att göra samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar inför stamnätsinvesteringar. Men det görs endast i ett fåtal fall. Det finns inte heller någon oberoende tredje part som har till uppgift att granska analyserna.

Riksrevisionen landar även i uppfattningen att regeringen och Svenska kraftnät inte har styrt tydligt mot en säker kraftöverföring till samhällsekonomiskt försvarbara kostnader.

Sverigedemokraterna har föreslagit att regeringen bör inrätta en fristående expertkommitté för elinfrastruktur som ska vara delaktig i att arbeta med hur de samhällsekonomiska analyserna ska genomföras och vilka ingångsvärden som ska användas. Vi anser att denna expertkommitté också ska granska de samhällsekonomiska kalkylerna löpande. Kommittén bör också granska hur regeringens energipolitiska mål påverkar såväl investeringsbehov i överföringskapacitet som elnätets funktion. Och dess arbete ska ske med stor transparens.

Vi är glada över att vårt förslag i vår följdmotion vann gehör och att ett enigt utskott nu föreslår att riksdagen ska tillkännage för regeringen att den ska utreda behovet av att en fristående aktör, parallellt med Svenska kraftnät, genomför samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar vid nätinvesteringar.

Man kan även fundera på huruvida beslutet att inte gå vidare med en stamnätsförbindelse till Gotland är en direkt följd av att mer noggrant genomförda samhällsekonomiska bedömningar är på ingång eller om det är helt oberoende av det.

Denna investering gick från att vara bedömd som lönsam till att samhällskostnaderna vida översteg de olika nyttorna. Det borde inte vara särskilt svårt att förstå, inte ens för en lekman. Att investera för att bli av med ett överskott som skapats av subventioner och som säljs till ett pris som understiger produktionskostnaden kan knappast betraktas som god samhällsnytta.

Detta steg kommer förhoppningsvis att kunna sätta stopp för de mest bisarra förslagen och tankarna från vissa i denna kammare framgent.

Herr talman! Kraftbalansrapporter genomförs årligen. Man beskriver hur effektläget inför den kommande vintern ser ut. På samma sätt gör respektive stamnätsoperatör i andra länder. Sverige har historiskt sett haft en betryggande kraftbalans och står sig väl även för stunden. Men andra länder tvingas redan i dag importera elkraft under kritiska timmar och gör antagandet att import är möjligt när behovet finns.

Länder runt om Sverige tenderar att utforma likartade energisystem. Väderberoende kraftslag utgör en alltmer växande andel av den alstrade elenergin. Det görs däremot inga dynamiska kraftbalansrapporter där man gör en samlad bedömning av huruvida exempelvis det mest kritiska timvärdet sammanfaller med vårt.

Bekymret med de väderberoende kraftslagen är nämligen att det finns en relativt stor korrelation, även över större geografiska områden. Ser man enbart till vindkraftsproduktionen på den nordiska elmarknaden kan man se att bottenvärdena för tillgänglighet, när man går ned på ett fåtal procentenheter, allt som oftast inträffar mer eller mindre samtidigt.

Om då ett flertal olika länder har antagit, i de mer statiska kraftbalansrapporterna, att man ska kunna importera elenergi från varandra riskerar situationen att bli förödande. Vi föreslog därför att regeringen behöver ge Svenska kraftnät i uppdrag att genomföra dynamiska kraftbalansrapporter som tar hänsyn till alla länder som är relevanta för den svenska kraftbalansen.

Det är glädjande att vi även här har fått gehör i utskottet för våra förslag och att utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen att den ska ge Svenska kraftnät i uppdrag att göra långsiktiga analyser av effektsituationen där såväl Sveriges som de närmaste grannländernas situation beaktas.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i sin helhet. Jag vill även tacka Socialdemokraterna för att de här aktivt stöder Sverigedemokraternas förslag om samhällsekonomiska analyser.

Anf. 167 SAID ABDU (L):

Herr talman! Sverige är ett avlångt land med stora avstånd och där elproduktion och elkonsumention inte är samlade inom samma område. Största delen av elproduktionen sker i norra Sverige, och huvuddelen av elen konsumeras i södra Sverige.

Vi debatterar i dag Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring. Riksrevisionen konstaterar att den svenska energimarknaden genomgår en omfattande strukturomvandling som ställer nya krav på elkraftssystemet, inte minst med anledning av energiomställningen och utformningen av energipolitiken i Sveriges riksdag.

För att möta dessa utmaningar krävs en utbyggnad av elnäten. Det viktiga här är att den utbyggnaden sker under ordnade former och med god framförhållning. Hushåll och företag ska kunna räkna med trygg tillgång till el och annan energi.

Jag yrkar därför bifall till reservation 3. Jag står givetvis bakom de övriga alliansreservationerna, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till den.

Mina kollegor har redogjort för vår hållning i det här betänkandet. Jag tänker inte gå vidare in på det. Men jag kommer att kommentera lågvattenmärket som jag tycker att Åsa Westlund stod för.

Att försöka kleta på oss Sverigedemokraterna för att vi tycker lika i en enskild sakfråga tycker jag är destruktivt. Och det är inte bra för ordningen här i riksdagen.

Det är en tendens från Socialdemokraterna. De försöker ofta ha någon form av opportunistisk trumpifiering, vilket bidrar till polariseringen av debattklimatet. Jag har förväntningar på Socialdemokraterna att de ska

vara pragmatiska och vilja Sveriges bästa. Jag hoppas att det ska framföras här i kammaren framgent.
(Applåder)

Anf. 168 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Ni, Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet motionerade på den här skrivelsen om att återkommande analyser av effektläget på den svenska energimarknaden bör genomföras. Utöver detta hade Sverigedemokraterna i sin motion ett resonemang om att Sveriges elförsörjning är sammankopplad med andra länder och att en bedömning av kraftbalansen därför måste ta hänsyn till detta. Det är inget konstigt i sak. Regeringen skriver till exempel i sin skrivelse till riksdagen att det är viktigt att bedömning av leveranssäkerheten görs utifrån den relevanta marknaden, som i normalfallet är Norden.

Likväl är det tydligt att er egen motion saknade skrivningar om andra länder. Men i er nya text fanns plötsligt dessa hänvisningar med. Därmed bifölls också Sverigedemokraternas motion. Sverigedemokraterna röstade då följaktligen på förslaget från er i Alliansen.

Min fråga är helt enkelt: Varför valde ni i Liberalerna – som utanför den här kammaren är tydliga med att ni inte ska anpassa er politik till Sverigedemokraterna – att ändå göra ett tillägg i er egen text så att den också täckte in det som Sverigedemokraterna yrkade på och som passade Sverigedemokraterna bättre?

Anf. 169 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Jag finner inga konstigheter i att man tar till sig saker och kritik och lyssnar på bra argument. Det gör vi i Alliansen konstant och ofta.

Det som jag försökte uttrycka i mitt anförande var att jag tycker att det är problematiskt att Socialdemokraterna i det andra yrkandet röstar med Sverigedemokraterna samtidigt som ni försöker kleta på oss någon form av stämpel och märklig retorik som jag inte uppskattar. Jag tror inte att den bidrar till en god samtalston.

Den här polariseringen förekommer ofta, och den är väldigt opportunistisk. När man talar om företag säger man ofta att de är skurkar. Man talar om att vinster är stöld från folket. Man säger att företagen ska sälja barn på börsen. Den formen av retorik visar på just de tendenser som jag talade om.

Anf. 170 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Nu tog ledamoten upp samma sak som Rickard Nordin också nämnde i sitt anförande. Vi har förhandlat med Alliansen om reservation 2. Alliansen råkar tycka samma sak som Sverigedemokraterna i denna sakfråga. Vi har aldrig haft som princip att då inte förhandla med Alliansen. Däremot har Liberalerna som princip att inte anpassa sin politik till Sverigedemokraterna. Den principen verkar vara helt frånvarande nu när jag hör ledamotens svar på min fråga.

Anledningen till att vi har den här principen är att vi inte vill bidra till att normalisera ett rasistiskt parti. Vi vill inte ge Sverigedemokraterna inflytande och inte göra dem glada över att få inflytande. Så varför valde ni

att anpassa er text för att göra dem glada? Vad förväntar ni er för stöd tillbaka?

Anf. 171 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Jag tar bestämt avstånd från det som Åsa Westlund påstår om att vi skulle ha förhandlat med Sverigedemokraterna. Det är lögn.

Det jag sa var att vi är öppna för att lyssna på goda argument. I mitt anförande tog jag upp varför Socialdemokraterna gång efter annan har en opportunistisk ton, och det gäller inte bara i det här fallet. I stället för att diskutera sakfrågan försöker man hela tiden hitta argument som inte är rationella och logiska. Man diskuterar, man kletar på och man stämplar. Jag tycker att det är en tendens som vi har sett på andra sidan Atlanten, och som jag hoppas inte ska få vind i seglen här i Sverige.

Jag hoppas att vi ska kunna ha ett pragmatiskt samtal i Sveriges riksdag, och jag hoppas att det blir mindre av den retoriken när man beskyller inte bara liberaler och centerpartister för att förhandla med Sverigedemokraterna. Jag hoppas också att man slutar med den retorik som man har mot näringslivet, att man slutar att säga att företag säljer barn på börsen och att vinster är stöld från folket, för det är inte god ton, speciellt inte från landets främsta företrädare.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 20 juni.)

Immaterialrätt

§ 17 Immaterialrätt

Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU23

Immaterialrätt

föredrogs.

Anf. 172 HANIF BALI (M):

Herr talman! Jag vill för tids vinnande yrka bifall endast till reservation 2.

Jag ska inte vara så långrandig, men jag vill påpeka att en bra och god immaterialrätt är en viktig förutsättning för att värna Sveriges växande och välfärdsskapande företag.

De olika delarna inom immaterialrätten har en stor betydelse för en mängd företag. Sett till andelen av bnp växer många av dessa företag. Innovationer inom upphovsrätt och inom den klassiska immaterialrätten såsom patent och så vidare blir alltmer viktiga.

Det är viktigt att ha en balanserad upphovsrättslagstiftning och även annan immateriallagstiftning som skyddar företag från intrång och inte hämmar nya företagsinnovationer. Det finns exempel på när det kan slå åt båda hållen. Små företag kan bli helt överkörda av större företag enbart på grund av att immaterialrätten har slagit fel. På det sättet blir det inte en rule of law utan snarare en rule of lawyers. Då blir det den med mest pengar och resurser som kan anlita juridisk expertis som får övertag mot mindre

bolag och kan köra över dem, även om rätten var på de mindre företagens sida.

Företag kan också göra alltför stora förluster på grund av illegal piratkopiering. När man pratar piratkopiering nämner man oftast den upphovsrättsliga piratkopieringen. Men de stora förlusterna görs faktiskt på den fysiska piratkopieringen av olika produkter.

Av de bolag som är registrerade på Stockholmsbörsen uppger mer än 90 procent att de har blivit utsatta för olika intrång i deras immaterialrätt.

I länder som har en stark immaterialrätt och som ger goda skattemässiga förutsättningar och juridiskt skydd av immaterialrättsliga tillgångar finns det goda förutsättningar för tillväxt. Nederländerna är ett exempel där många länder har valt att placera mycket av sin forskning och sina immaterialrättsliga innovationer.

Det vi vill lyfta fram i vår motion är att den nya tekniken bidrar till att upphovsrätten, som är en mycket gammal lagstiftning, utmanas. Här betonar vi vikten av att ha en stark immaterialrätt men också en teknikneutral sådan och motverka piratkopiering så mycket som det går. Vi vill också ha en strategi för hur man kan stärka immaterialrätten i Sverige.

(Applåder)

Anf. 173 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3.

Vi ska i dag tala om immaterialrätt, vilket är en juridisk term för de lagar som reglerar skyddet av konstnärliga och litterära verk, tekniklösningar, industriell formgivning, design och varumärken.

Många som följer dagens debatt är troligen insatta i vissa delar, men begreppet immaterialrätt är brett och sträcker sig från att skydda tekniskt avancerade industriella lösningar till att skydda till exempel Zara Larssons eller Shawn Mendes senaste låt.

Immaterialrätt kan därför delas in i flera olika grupper såsom patent-skydd, mönsterskydd, upphovsrätt och varumärkesskydd. Det finns dessutom en mängd olika undergrupper såsom närstående rättigheter, industriellt rättsskydd, geografiska ursprungs-beteckningar och skydd för företags-hemligheter.

En rapport från Svenskt Näringsliv 2015 visar att många av Sveriges största företag har utsatts för immaterialrättsintrång och piratkopiering samt att problemet har eskalerat de senaste fem åren. Rapporten visar att alla intervjuade bolag hade utsatts för immaterialrättsintrång. 73 procent uppgav att det har ökat de senaste fem åren, och 80 procent uppgav att förfalskning och piratkopiering bedöms öka under den kommande femårs-perioden. En stor majoritet tyckte också att statens insatser för att motar-beta immaterialrättsintrång och piratkopiering är otillräckliga och att re-geringen behöver göra mer.

En slutsats av studien är att immaterialrättsliga frågor behöver ägnas större politisk uppmärksamhet. Författarna pekar på att arbetet mot pirat-kopiering och annat immaterialrättsintrång behöver samordnas mer på EU-nivå och även mellan EU, USA och Japan. Kina angavs av alla företag som det största ursprungslandet för piratkopierade produkter.

Immaterialrätt är ett väldigt brett och komplext område där de olika undergrupperna, branscherna och storleken på företagen påverkas olika

beroende på globala avtal eller lokala överenskommelser samt var in-
trången sker och vem eller vilka som utför dem.

Herr talman! Sedan internets tillkomst har antalet brott mot upphovs-
rätten eskalerat. När det gäller piratkopiering av film och musik är det i
dag relativt enkelt att få tillgång till illegalt material via streamingtjän-
ster och nedladdningssidor. En rapport från filmbranschen gjorde gällande
att man enbart i filmbranschen går miste om över 800 miljoner kronor år-
ligen i Sverige till följd av detta.

Sverigedemokraterna ser allvarligt på piratkopiering. Vi anser dock
inte att stora resurser ska prioriteras för att jaga enskilda fildelare, vilka
oftast är ungdomar. Dagens resurser kan i stället användas på ett mer ef-
fektivt och rationellt sätt.

Vi anser att fokus bör ligga på att stänga ned de illegala streamnings-
och nedladdningssidorna, och genom internationella avtal kan vi verka för
detta men även stoppa annan form av piratkopiering. Vi tror dock främst
på att skapa incitament för att förbättra de lagliga tjänster som finns för
streamning och på så sätt låta marknaden vara delaktig i att piratkopie-
ringen upphör.

I Sverige infördes 1999 en privatkopieringsersättning. Tanken med
denna ersättning var att uphovsmännen skulle få ersättning trots att det
via kassettband kopierades musik för privat bruk. Men teknikens utveck-
ling har nu gjort att lagstiftningen inte är aktuell på området. I dag används
inte längre kassettband för att kopiera eller lyssna på musik. De allra flesta
väljer i stället tjänster som streamning för att lyssna och ta del av musik.

Vid köp av vissa produkter får konsumenter i dag betala en engångs-
avgift som ska täcka den privata kopieringsersättningen. En situation kan
uppstå då man får betala ersättning dels för den hårdvara som krävs för att
spela upp exempelvis musik, dels för lagliga streamingtjänster där man
genom avtal betalar för att ta del av det uphovsrättsskyddade materialet.
Detta kan av konsumenten upplevas som mycket märkligt, eftersom man
betalar två gånger.

Lagstiftningen ligger efter på detta område, och det tydliggörs i och
med att fallen vid domstolsprövning blir alltmer komplicerade.

Branschen efterfrågar reformer för att underlätta sitt arbete och sin
spridning av material samtidigt som man vill göra det svårare för de ille-
gala sajterna att sprida samma material. Vi vill därför tillsätta en utredning
som ska uppdatera och reformera lagstiftningen på området.

I detta anförande instämde Mattias Bäckström Johansson (SD).

Anf. 174 PETER HELANDER (C):

Herr talman! Vad är immaterialrätt och immaterialrättsligt skydd? När-
ingsutskottet skriver i sitt ställningstagande att de immaterialrättsliga
skydden är viktiga förutsättningar för att tillgängliggöra de kommersiella
värdena av forskning och innovation. På vanlig svenska betyder det att de
som kläcker nya idéer och som skapar jobb och företagande i Sverige ska
få betalt för detta. Jag tror att de flesta människor tycker att man ska få
betalt för arbete som läggs ned på att ta fram nya produkter och tjänster.

För Sverige är det extra viktigt att immateriella tillgångar skyddas ef-
tersom vårt välstånd i stort sett bygger på att vi har varit och är duktiga på
innovationer. Många av våra storföretag med lång historia har sin grund i

svenska uppfinningar som separatorn, ångturbinen, dynamiten, skiftnyckeln, Agafyren, trepunktsbältet, pacemakern, tetran, primusköket, sfäriska kullager, kylskåpet, blixtlåset, respiratorn och många fler.

Hur ser det ut i dag? Är det viktigt att svenska företag har ett bra immaterialrättsligt skydd?

Herr talman! I måndags presenterade Patent- och registreringsverket den internationella statistiken för 2016 vad gäller patentansökningar. Sverige ligger på andra plats med ungefär 370 internationella patentansökningar per 1 miljon invånare. Före oss ligger Schweiz, och på tredje plats ligger Japan.

Patentansökningarna i dag har inte karaktären av exempelvis skiftnyckeln, blixtlåset eller Losec, utan det handlar ofta om små förbättringar som gör en sak lite snabbare eller lite mer energisnål.

När EU-kommissionen gör sin årliga innovationsrankning brukar Sverige, Finland och Danmark placera sig bland topp fem. Men när den amerikanska affärstidningen Red Herring förra månaden presenterade sin årliga sammanställning av Europas mest innovativa företag stod det klart att Sverige slår sina grannländer med råge. Sverige har många unga teknikbolag på listan såsom fintechappen Dreams, betalningsplattformen Betalo och IOT-företaget Wittra.

Sverige och Stockholm i tävlan med Silicon Valley har flest så kallade unicorns, enhörningar, det vill säga teknikföretag som värderas till 1 miljard dollar inom tio år från start. Ni känner säkert till namnen på flera av dessa: Spotify, Klarna och Mojang.

Tror ni att både dessa nya företag och våra traditionella företag har behov av ett starkt skydd av sina produkter och tjänster för att skapa jobb i Sverige? Tror ni att de behöver tjäna pengar på sina tjänster och produkter för att ta fram morgondagens Losec eller Minecraft?

Herr talman! Fungerar immaterialrätten i Sverige? I stort sett fungerar den väl, men om vi ska fortsätta att ligga i topp måste vi trimma ytterligare.

Att Sverige inte deltar i arbetsgruppen om varumärkesförfalskning inom EU Policy Cycle, som är en satsning där EU:s medlemsländer gemensamt arbetar mot grov organiserad brottslighet, måste ses som ett olycksfall i ett annars bra arbete. Regeringskansliet säger att det beror på att Tullverket inte har förundersökningsbefogenheter på immaterialrättsområdet.

US Chamber of Commerce tar regelbundet fram en rapport om hur stark immaterialrätten är i olika länder, och den senaste rapporten kom i februari. I den jämförs 45 länder, och Sverige kommer på femte plats. Listan toppas av USA, Storbritannien, Tyskland och Japan. Som Sveriges styrkor lyfter rapporten fram inrättandet förra året av specialdomstolarna Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen.

Rapporten framhäver också att vi har en stark och väl utvecklad förståelse för immateriella rättigheter i Sverige och att våra myndigheter jobbar strukturerat och bra med e-tjänster. På minussidan finns domen i Patent- och marknadsöverdomstolen där Bredbandsbolaget förlorade mot flera film- och skivbolag samt den diskussion som pågår i Sverige om krav på neutrala förpackningar.

Herr talman! Jag har försökt förklara hur beroende det innovativa Sverige är av immaterialrätt för att kunna skapa företagande och jobb. Respekteras då immaterialrätten i Sverige? Spelutvecklingsbranschen i Sverige, som har haft en tillväxt på 1 000 procent de senaste fem åren, uppger att Sverige ligger i botten när det gäller illegal digital nedladdning av tjänster. Vi är dubbelt så dåliga som våra grannländer. Ändå är det tack vare immateriella rättigheter som vi har kvar ägandet av Sveriges spelutvecklingsbolag i landet. Utan immaterialrätten hade våra svenska spelutvecklare jobbat åt internationella bolag.

Jag vill också poängtera att det förstås inte bara handlar om digitala tjänster när det gäller immaterialrätt. Det handlar också till exempel om att företaget Morakniv hemma där jag bor inte ska mötas av Kinatillverkade kopior av sina produkter. Jag har också hört att en plastgolvsstillverkare i Småland hittat en turkisk fabrik som gör exakt samma produkt, som också säljs i Sverige. Och inte nog med att de har kopierat hans golv – de har också kopierat hans hemsida. Den ser exakt likadan ut som hans egen.

Hur kommer vi åt den internationella piratkopieringen och den illegala nedladdningen av tjänster i Sverige? Jag vet att regeringen vill sprida information, höja kunskapsnivån och öka förståelsen hos allmänheten om immaterialrättens innebörd och principer, som man skriver i detta betänkande. Statens medieråd har till exempel fått i uppdrag att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare genom att informera om upphovsrättsliga rättigheter och skyldigheter. Jag hoppas att denna något mjuka och informerande inställning från regeringen får avsedd effekt, men jag är något tveksam.

Herr talman! Vi är duktiga i Sverige på immateriella rättigheter, men vi behöver vässa oss ytterligare för att våra duktiga innovatörer ska kunna fortsätta att skapa jobb och bidra till en utvecklad välfärd i Sverige. Vi behöver därför ge Tullverket de verktyg det behöver för att kunna samarbeta med polisen och Åklagarmyndigheten men även för att kunna delta i arbetet inom EU för att motverka piratkopiering. Vi behöver skärpa straffen och kanske införa ett grovt upphovsrättsbrott i lagstiftningen. Regeringen säger att den arbetar med att ta fram en immaterialrättsstrategi, som ska komma inom kort. Jag hoppas att man tar till sig de synpunkter som kommer från upphovsmän.

Kostnaderna för att skydda sina immateriella tillgångar måste också vara rimliga. Intrångsmål i domstol får inte ta för lång tid, för då riskerar en liten företagare att gå i konkurs medan ärendet prövas. Men det finns en stor förhoppning om att de nya specialdomstolarna ska innebära lite snabbare handläggning. Slutligen vill jag att regeringen ska fortsätta att arbeta för en internationell harmonisering av immateriella rättigheter, vilket skulle underlätta mycket för svenska innovatörer och svensk export.

Jag yrkar bifall till reservation 2 i detta betänkande.
(Applåder)

Anf. 175 SAID ABDU (L):

Herr talman! Vad kostar det att inte värna det kunskapsdrivna företagens viktigaste resurs: de immateriella tillgångarna? Jag har som sagt min bakgrund som jobbskapande företagare och vet värdet av en idé. Det är dessa idéer som har byggt Sverige starkt. Dessa innovationer har kunnat

utvecklas i Sverige för att vi har en lång tradition av äganderätt och rätts-säkerhet. Den friheten är värd att försvara, och det kommer vi liberaler att fortsätta göra.

Herr talman! Sverige tillhör världens mest innovativa länder. Varje år satsar svenska företag miljarder på forskning och utveckling. Immaterial-rätten är viktig för landets växande och välfärdsskapande företag. Ett pa-tent eller en varumärkesregistrering ger rättslig trygghet åt kreatören som investerat tid och skaparkraft i sin idé. En väl fungerande immaterialrätt är en nödvändig faktor för att stimulera forskning och för att uppmuntra till innovation, produktutveckling och kulturellt skapande.

Upphovsrätten är en del av äganderätten och en förutsättning för en väl fungerande marknadsekonomi. Tack vare upphovsrätten kan de som ska-par kultur ta betalt och bestämma över sina egna verk. Upphovsrätten är därmed en viktig förutsättning för det kulturella skapandet. Tekniken ökar kulturens tillgänglighet. I takt med att ny teknik och nya sätt att ta del av kultur utvecklas måste därför också upphovsrätten moderniseras. Jämfört med tidigare erbjuder till exempel i dag flera distributörer av film och mu-sik avgiftsbelagda tjänster som vi bedömer har tagits emot väl av konsu-menterna. Det visar att det går att både värna upphovsrätten och moderni-sera den för att tillvarata lagliga möjligheter med fildelning och annan di-gital teknik.

Herr talman! Framtidens jobb finns till stora delar inom den kreativa näringen, med mängder av drivna, skickliga och innovativa entreprenörer. Men då krävs det både bättre villkor för branschen och bättre möjligheter att skydda sitt material och sin kreativitet. Liberalerna kommer alltid att stå upp för upphovsrätten och möjligheten att tjäna pengar på sin egen kre-ativitet, oavsett om det gäller film, musik, litteratur eller andra former av skapande. En av de viktigaste uppgifterna för politiken är således de närm-aste åren att göra förnuftiga politiska avvägningar i den nya digitala tids-åldern för att bejaka just denna näring. Vi tror således på en kombination av åtgärder via självreglering i näringslivet, informationsinsatser till all-mänheten och lagstiftning som värnar och stärker upphovsrätten.

Vi i näringsutskottet arbetar kontinuerligt med lagstiftningsarbetet inom det något komplexa området runt immaterialrätten. År 2016 initie-rade utskottet en offentlig hearing om immaterialrätten, och senast i tis-dags var utskottet inbjudet till diskussioner med regeringen om det strate-giska arbetet för de immateriella tillgångarna. Därutöver har vi som utskott haft en hel del mer konkret lagstiftningsarbete på vårt bord kring upphovs-rättstvister och förenkling av upphovsrättslagen.

När det gäller de kulturella och kreativa näringarna är immateriella rät-tigheter särskilt viktiga. För att långsiktigt säkerställa den svenska it- och musikindustrins utveckling måste upphovsmännens rätt till ersättning vär-nas, oavsett hur deras verk distribueras. Teknikneutralitet ska i detta sam-manhang vara en självklarhet. Utifrån lagens skrivelser anser vi inte att exempelvis smartphones eller surfplattor skulle vara "särskilt ägnade" för privatkopiering. Dessa innebär tvärtom nya och bredare publikers samt ut-ökade möjligheter för kulturskapare att tjäna pengar och ta betalt. För att upphovsrätten ska kunna upprätthållas måste den vara relevant och följa tidens utveckling. Därför yrkar jag bifall till vår reservation nr 2.

(Applåder)

Anf. 176 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! När vi hör ordet ”immaterialrätt” tänker vi oftast på kreativa näringar. Vi förstår förmodligen allihop vitsen av att man kan tjäna pengar på att vara författare, musiker, konstnär, illustratör och så vidare. Det här har väl egentligen alltid varit yrken som det varit svårt att tjäna pengar på. Till och med målarna på 1600-talet kopierades och blev irriterade på varandra när de upptäckte att de hade knyckt varandras motiv eller någonting annat. Det är intressant att konstatera att denna problematik alltid har funnits – men bara har blivit värre, eftersom detta nu förekommer så ofta på nätet.

I förmiddags hade näringsutskottet en öppen hearing om handelspolitiken. Vi kan konstatera att handeln över nätet har ökat dramatiskt. Vi skojade här för ett tag sedan om utdelningen av postpaket. Det går snabbare att beställa ett paket från USA eller Kina och få det levererat hem än att skicka ett brev inom Sverige. Vi kanske ska lägga breven i paket framöver, så kommer de fram. Faktum är att e-handeln är fantastisk, om man bara får det man beställer.

Vi kan dock konstatera att de här kopierade produkterna inte bara rör just de kreativa näringarna. Det handlar inte heller bara om märkesväskor. Om vi beställer en Michael Kors-väska är den förmodligen inte äkta om den är alltför billig. Det kan vi nog förstå. Vi kanske vill ha den ändå, men då får vi också förstå att om någon tittar närmare på sömmarna och logotypen kommer det att synas att de inte är likadana som på en äkta väska, som kostar minst 5 000–6 000 kronor.

Det som är än värre, och som jag vill ta upp i debatten, är falsariet med läkemedel. Att läkemedel kan säljas olovligen är en sak. Det görs också när det stjäls i olika transporter. Men det gäller framför allt att man kan med att förfälska läkemedel som kan vara livsfarliga för människor och sälja dem inte minst via nätet.

Piratkopiering av läkemedel är en jätteindustri. Man säger att Sverige mer eller mindre håller på att bli en stor marknad för piratkopiering över huvud taget för att vi har så låga straff här. Jag är inte för att höja straff i onödan. Det ska finnas goda skäl till det.

I det här fallet tänker man inte bara på upphovsmännen eller företagen som äger rättigheterna till de olika produkterna. När det handlar om läkemedel är det också livsfarligt för människor att få fel dos eller äta fel saker.

År 2011 beslagtogs 27 miljoner förpackningar inom EU med förfälskade läkemedel. Det säger någonting om att det förmodligen är betydligt fler miljoner under det här året som förhoppningsvis kommer att beslagtas men som är ute och cirkulerar och ska skickas till olika personer som har beställt dem.

När det gäller immaterialrätten är det viktigt att konstatera att många företagare inte har tänkt med sig alla gånger om vad som gäller för att söka rättigheter och patent för sina tjänster eller produkter. Därför är det fantastiskt bra att vi i den här debatten tar upp att det är en prioriterad fråga för oss att värna immateriella rättigheter om vi vill fortsätta att ha ett innovativt Sverige.

Det är så lätt att tro att man talar om en produkt och att det inte gör någonting. Men hamnar informationen i felaktiga händer kan den spridas, och man får inte det sökta patentet som man hade tänkt sig. Då har man

förmodligen också lagt ut kanske 40 000–50 000 kronor i onödan för att anlita en jurist för att sköta det.

Det är viktigt att vi kommer åt information och kunskap om immateriella rättigheter för både nya och gamla företagare. För personer som vill ha klart för sig vad som gäller tycker jag att alla företagsrådgivare som har offentliga stöd ska ha en egen kunskap på området.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2. Jag ser fram emot att vi ska fortsätta att jobba med immaterialrättsliga frågor.
(Applåder)

Anf. 177 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Herr talman! Sverige är och ska fortsatt vara i världstopp när det gäller innovation, uppfinningar och skaparkraft. Det har vi talat om här i dag. Det är också en högt prioriterad fråga för den nuvarande regeringen att försvara och stärka denna position. Det handlar om jobb, utveckling, kunskap, människors hälsa och samhällets tillväxt. En rad åtgärder har vidtagits och är på gång inom området. Jag vill här yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Det är ett obestridligt faktum att de immateriella värdena är av stor betydelse för världsekonomin. När vi diskuterar frågan i dag kan vi relatera en del olika rapporter som vi hänvisar till. Det var ganska pricksäkert att en halvtimme innan den här debatten började presenterades i den tyska tidningen Die Welt, som jag läste, Världsorganisationen för immateriella rättigheters, Wipos, lista.

Den visar att Sverige behåller sin starka position i de här frågorna. Man ser då till innovationskraften, uppfinningsrikedomen, antalet patent och sådant. Men man ser också humankapital, koppling mellan kunskap och samhälle och samarbete mellan samverkande myndigheter som viktiga aspekter.

Schweiz är etta, som Peter Helander nämnde, men Sverige är stark tvåa. Med tanke på att Nederländerna nämndes här kan det vara intressant att veta att vi ligger före Nederländerna och har stärkt vår position ytterligare i år.

Det är bra att en hel del av motionerna från den allmänna motionstiden uppmärksammar just dessa frågor. Av de inlägg som har varit kan jag konstatera att patent- och upphovsrätten ur många aspekter är avgörande verktyg för företagen och kreativa skapares möjligheter att utvecklas. Om detta finns det en samsyn, och det är mycket glädjande.

Självklart är det viktigt att vi arbetar vidare på djupet med skärpning av lagar och påföljder men också när det gäller attityder, insikter och kunskaps spridning.

Herr talman! Det har i en motion nämnts att vi behöver en immateriell strategi för att utveckla oss på detta område. Jag vill nog påstå att den nuvarande svenska regeringen är mer aktiv på detta område än vad många andra tidigare regeringar har varit.

Det finns säkert olika förklaringar till det. Vi lever uppenbarligen i en brytningstid med digitalisering, mobilitet och det oerhörda tempo som vi upplever i utvecklingen just nu. Regeringen har tagit en rad initiativ på dessa områden, och en hel del är på gång.

Vi kan börja med det som vi talat om. Piratkopiering och förfälskning bör betraktas som en del av den organiserade brottsligheten. Det ska inte

kunna avfärdas som något slags obetydliga pojkstreck. Det är ett faktum, och det göder den svarta marknaden. Det finns brottsoffer som blir drabbade dels i form av de företag och upphovsmakare som mister sin försörjning, dels de konsumenter som medvetet eller omedvetet blir förda bakom ljuset av förfälskningar. Här finns en klar inriktning att vi ska gå ytterligare in i de frågorna.

Det har också tagits initiativ av justitieministern i samråd med Näringsdepartementet och utskott att utreda möjligheterna att införa grovt upphovsrättsbrott. Utredningen ska redovisas i februari 2018.

Det har också inrättats en specialdomstol som ska vara särskilt invigd i patent- och upphovsrättslagstiftning. Det har talats om detta i vad jag förstår kanske 40 år. Nu sker det. Det är välkommet och hade inte åstadkommit utan regeringens initiativ och engagemang i dessa frågor.

I EU och gentemot EU-kommissionen har Sverige varit och är pådrivande för att åstadkomma ett starkt efterfrågat och gemensamt patentsystem. Vi ser nu att det är ytterst nära ett slutgiltigt antagande.

Så sent som i tisdags samlades tre ministrar – justitie-, närings- och kulturministern – för ett gemensamt event i Rosenbad för att lyfta fram det fortsatta arbetet just om den nationella immateriella strategin. Det är precis det som motionen efterlyser.

Vi kan också konstatera att redan i mars 2016 beslutade regeringen att ge Patent- och registreringsverket och Vinnova i uppdrag att göra insatser för att utveckla kunskapen om och förståelsen för immateriella tillgångar hos offentliga aktörer, näringsliv och allmänhet. Det jobbet har PRV med generaldirektören i spetsen tagit på största allvar och är i full färd med att på olika sätt genomföra.

Vinnova ska stärka utvecklingen av kunskap om sambandet mellan immateriella tillgångar, innovation och tillväxt. Tillväxtverket och Statens medieråd är involverade för att kunskap ska finnas och utbildning ske på alla plan redan i tidiga år.

Vi har tidigare i riksdagen beslutat om den kollektiva förvaltningen av upphovsrätt, som tagits fram genom ett pådrivande arbete från svensk sida.

Vi har också den nya varumärkesförordningen, som ska ge tullen möjlighet att ingripa mot misstänkta varumärkesförfälskningar, i fokus.

Fortsatt framgångsrikt arbete på området behöver vi ha, och det innebär fortsatt samarbete mellan samhällets olika aktörer på det sätt som har skett och som vi är på gång med att genomföra.

(Applåder)

I detta anförande instämde Mattias Jonsson (S).

Anf. 178 JOHAN NISSINEN (SD) replik:

Herr talman! Det är glädjande att höra att Socialdemokraterna tar frågan om immaterialrätt på allvar, för det är något vi behöver här i Sverige.

Som jag förstod ditt anförande, Per-Arne Håkansson, och förstår det Morgan Johansson har sagt flera gånger vill ni ta rejäla och hårdare tag mot fildelare. Men det låter snarare som om ni vill ta lite för hårda tag och satsa stora resurser på att jaga ungdomar i stället för att lösa det stora problemet, som är nedladdningssidorna och streamningstjänsterna. Stänger man ned dem genom globala avtal finns det inget att ladda ned eller

streama, och det tror vi är mer effektivt än att börja jaga dessa hundratusentals ungdomar.

Har jag förstått Socialdemokraterna rätt?

Anf. 179 PER-ARNE HÅKANSSON (S) replik:

Herr talman! Nissinen har uppenbarligen inte riktigt förstått andemeningen. Tanken är att vi ska ta ett helhetsgrepp om detta. Då kan vi inte släppa några områden och säga att det inte är så viktigt eller farligt. Vi kan inte bagatellisera den typen av frågor.

Det handlar om att ta ett helhetsgrepp och se till att den här organiserade brottsligheten, som det många gånger handlar om, bekämpas och att vi då använder bra metoder för att kunna göra det.

Det har genomförts en del försök med blockering och sådant i grannländer, och vi har följt utvecklingen där. Det kan vara en lösning, men gemensamma överenskommelser som det handlar om här tar tid att genomföra. Det vi kan göra själva inrikes, nationellt, ska vi självklart inte undvika att göra under den tiden. Därför är det viktigt att vi tydligt markerar att det här inte är en verksamhet som vi tillåter.

Anf. 180 JOHAN NISSINEN (SD) replik:

Herr talman! Det jag är lite rädd för är att man, som det låter på Morgan Johansson, kommer att vara så hård att straffen inte kommer att stå i proportion till vad man har gjort.

Det är klart att man ska skydda upphovsrätten. Stöld är stöld. Men det ska vara proportionerligt. Det får inte bli så oproportionerliga straff att det blir värre om du snor något än om du mördar någon. Det måste vara proportionerligt.

Jag är rädd att Socialdemokraterna går för hårt fram och straffar en hel generation för att den inte har lärt sig rätt och fel.

Anf. 181 PER-ARNE HÅKANSSON (S) replik:

Herr talman! Nu pågår ju en utredning för att vi ska kunna bedöma och fatta beslut om vad som är grovt upphovsrättsbrott.

Det är klart att straff och påföljder ska stå i proportion till brottets art, men det är av stor vikt att vi bekämpar brottslighet på detta område.

Vi kan på detta vis komma åt en stor del av den organiserade brottsligheten. Det trodde jag inte att Sverigedemokraterna ville stå vid sidan om och inte göra någonting åt, för det är ju ett stort samhällsproblem.

(Applåder)

Anf. 182 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! Skyddet av patent, varumärken, mönster, upphovsrätten till litterära och konstnärliga verk med mera, alltså immaterialrätten som vi har talat om i den här debatten, är en viktig förutsättning för svenskt näringsliv, forskning och innovation och kulturskapande. Det har betonats i flera av de inlägg i debatten som vi redan har hört. Det verkar vara en uppfattning som inte skiljer oss debattörer åt, och det är en uppfattning som delas av regeringen och regeringspartierna.

Det här är något som syns inte bara i den här debatten utan också i verkligheten, vilket man ser om man går igenom de initiativ som regeringen har tagit sedan den kom till makten. Det har den föregående talaren Per-Arne Håkansson redogjort för. Det finns inga skäl för mig att upprepa de exempel som han nämnde.

Utifrån att regeringens insatser väl möter motionärernas problembeskrivningar och mer därtill ser jag inga skäl till att tillstyrka några reservationer. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 juni.)

§ 18 Statligt ägda bolag i omvandling

Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU24
Statligt ägda bolag i omvandling (prop. 2016/17:181)
föredrogs.

Anf. 183 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Herr talman! Detta betänkande är ett svar på en begäran som kommit från regeringen om bemyndigande att avyttra bolag som finns i statens ägo. Regeringen ska begära tillåtelse av riksdagen för att detta ska vara möjligt och kan alltså inte agera på egen hand. Därför ska vi debattera denna begäran om att avyttra hela eller delar av bolag.

Grundprincipen för statligt ägande av bolag anser Moderaterna och även Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna ska vara att staten inte ska bedriva verksamhet på områden där det finns en marknad och därmed konkurrera med företag i olika branscher som arbetar med att leverera tjänster och produkter, förse människor med jobb och generera tillväxt för landet. Därför ställer vi oss bakom begäran att helt eller delvis avyttra följande bolag från statens ägo.

Det handlar om Apoteksgruppen i Sverige Holding AB, som var en del i övergången efter att apoteken lämnade det statliga bolaget. I dag har det spelat ut sin roll, och därför ska det avyttras.

Det handlar om Metria AB, ett helägt bolag som tillhandahåller tjänster och produkter inom områdena geografisk information, fastighetsinformation, geografisk informationsteknik, plan- och mättjänster och konsult- och produktverksamhet. Bolaget har inget samhällsuppdrag och inga av de delar som gör det önskvärt att ha det kvar i statlig regi. Därför yrkar vi bifall till avyttring.

Det handlar om Swedish National Roads, ett helägt bolag som sorterat under Vägverket, nu Trafikverket. Bolaget bedöms få bättre förutsättningar med en annan ägare, och då är det givet att också det ska lämna statens ägo.

AB Göta kanalbolag vill regeringen få mandat att avstycka helt eller delvis för att avyttra de delar som inte behöver ägas av bolaget. Detta för att bevara Göta kanals värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och turist-

attraktion. Det handlar om till exempel mark och byggnader som i framtiden kan kosta pengar för bolaget. Det blir en sidoverksamhet som tar resurser från huvuduppdraget. Därför yrkar vi bifall till detta.

Swedesurvey AB sorterar under Lantmäteriet men har internationell verksamhet. Företaget beskrivs ha minskat sitt område och verka på ett nytt sätt. Det innebär att det inte behöver vara i statens ägo.

Herr talman! Det är en grundläggande del av att vara bolagsägare att staten är aktiv och professionell i sitt ägarskap genom att hela tiden fundera på vad som sker i omvärlden och ständigt pröva skälen för fortsatt statligt ägande. I det ingår att se om nya överväganden gör att inriktningen av bolagen bör ändras. Detta är en ståndpunkt som vi tydligt vill understryka, då statens bolagsägande i många fall har sin grund i affärsdrivande verk. Mycket vatten har runnit under broarna och fortsätter göra så.

Som exempel kan nämnas Telia och den tid då det var Televerket, då vi alla bara fick ha en sorts telefoner: svarta. Den tiden är svår att tänka sig i dag med vår tidsanda och vårt stora utbud av telefoner, som dessutom långt ifrån nödvändigtvis är för fast telefoni.

Det finns tre skäl till att äga bolag – även om jag i grunden tycker att ägande och drivande av bolag ligger på en annan marknad, som är privat. Som vi ser det är skälen att det föreligger samhällsuppdrag som är svåra att klara på annat sätt, att det är strategiskt befogat eller att det är säkerhetspolitiskt befogat. Inget av dessa skäl föreligger för dessa bolag.

Det som står i den följdmotion vi skrivit i detta ärende är att vi ser att det är angeläget med en process som gör att de 180 småföretag som äger och driver apotek runt om i landet bereds goda möjligheter till medinflytande och att processen blir så transparent som möjligt när det gäller avvecklingen av Apoteksgruppen i Sverige Holding AB. Detta är också ett av våra yrkanden.

Dessutom har vi ett yrkande om att regeringen så snart som möjligt ska agera för att sälja de statliga bolag som inte har just ett samhällsuppdrag eller ett strategiskt eller säkerhetspolitiskt uppdrag, förutom dem som vi i dag tar beslut om.

Från Moderaterna, Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna har vi också sagt att intäkter från försäljning av statliga bolag ska användas för att amortera av på statsskulden. Detta står i vår gemensamma kommittémotion 3739, och jag vill därför yrka bifall till reservationerna 2 och 3.
(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (M).

Anf. 184 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3, så har jag det gjort.

Vi har ju diskuterat detta med statliga företag ganska många gånger tidigare, men för dem som eventuellt läser protokollet eller lyssnar på detta och inte ingår i näringsutskottet kan det vara bra att upprepa denna information. Det är nämligen en ganska imponerande samling bolag som staten äger, delvis eller helt: 49 stycken, varav 2 är börsnoterade. De representerar tillsammans stora värden: 460 miljarder kronor. Det är enormt mycket pengar. De har 163 000 anställda, läste jag senast på regeringens hemsida. Det är fantastiskt!

Men jag vill också säga att vi i Centerpartiet och övriga Alliansen är lite otåliga; vi har inte riktigt samma åsikt om statliga bolag. Vi tycker inte att det är statens uppgift att äga och driva bolag – det är inte det vi huvudsakligen ska ägna oss åt. Det finns nämligen en inbyggd problematik i att vi å ena sidan stiftar lagar på en marknad där vi sedan å andra sidan driver bolag. Det är lite problemartat, skulle jag vilja säga.

Men eftersom vi är en stor bolagsägare och kommer att vara det under ganska lång tid är det ändå viktigt att vi driver bolagen på ett långsiktigt, professionellt och värdeskapande sätt.

Herr talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson gick ju igenom dessa bolag, och jag kanske inte behöver göra det en gång till eftersom det finns en del som behöver snabba sig till sina tåg eller resa hem på andra sätt.

Den proposition som läggs fram i dag är oppositionspartierna och regeringspartierna överens om i stort. Det handlar egentligen om avyttring av bolag som på ett eller annat sätt funkar bättre om de ägs av någon annan. Det kan också vara så att det redan finns många bolag på marknaden i fråga och det därför inte är nödvändigt att staten verkar där.

Jag vill dock lägga till en sak; det handlar om Apoteksgruppen i Sverige. Detta bolag grundades 2010 när staten sålde 150 bolag till mindre företagare. Det tycker jag var väldigt bra, för annars blir det lätt stora apotekskedjor som tar över verksamheten. Man bildade sedan ett paraply för att hjälpa till med service till bolagen och med it samt med att samordna större inköp för att få ned priserna.

I dag fungerar det bolaget som ett serviceorgan, och nu har företagen dessa bolag i sin hand. Därför är statens uppdrag färdigt, och man kommer nu att avyttra paraplyorganet. Det tycker jag är bra, men jag tycker att staten i denna särskilda situation borde låta dessa företagare få lite större insyn och visa lite mer transparens i försäljningsprocessen. Det är väl egentligen där vi skiljer oss åt.

Jag tror att jag stannar där, för enkelhetens skull. Jag ser att det är många som är glada i regeringspartierna, och det är ju inte dåligt det!

Jag vill nu när jag ändå är här passa på – även om vi kanske träffas en gång till – att önska er en supertrevlig sommar! Den är faktiskt på ingående, govänner, även i norra Sverige.
(Applåder)

Anf. 185 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! *Statligt ägda bolag i omvandling* är rubriken för betänkande NU24. Det är många som vet vad det handlar om: avyttring av några bolag som staten vill göra sig av med. Men när det gäller de statliga företagen vill jag inledningsvis understryka att ägarna av dessa bolag är alla svenska medborgare, inte regeringen.

Staten bör därför, enligt min mening, använda sitt ägande för att tillgodose samhällsnyttiga ändamål. Ägandet ska användas aktivt för att bygga Sverige tryggare, mer jämlikt och ekologiskt hållbart, öka konkurrenskraften samt jämna ut orättvisa skillnader mellan stad och landsbygd.

Det statliga ägandet bör följaktligen utvecklas, inte avvecklas. Ägardirektiven till flera av de statliga bolagen behöver skrivas om. Samhällsnytta ska alltid stå i fokus för ägarstrategin, samtidigt som företagen bedrivs ekonomiskt effektivt. I de fall viktiga samhällsintressen står i konflikt med de statliga bolagens vinstkrav ska målsättningen i ägarstrategin ses över.

Jag och Vänsterpartiet motsätter oss generellt utförsäljningar av statliga företag. Vi vill i stället bygga en framtida innovationsstruktur som behåller tillverkning, forskning och utveckling och huvudkontor i Sverige.

Staten behöver därför vara en stark och aktiv ägare och genom ägardirektiv säkerställa att bolagen används för att stödja teknikutveckling, driva på miljö- och klimatarbete och skapa sysselsättning. Detta är avgörande inte minst inom vissa samhällsviktiga områden där statligt företagsägande är nödvändigt som en motvikt till spekulation, kapitalism och kortsiktig vinstjakt.

Nu senast är det statliga Vattenfall som stått för rubrikerna i mitt hemlän, i Jokkmokk. Det gäller arbetstillfällena som går förlorade i små inlandskommuner, till förmån för multinationella företag som ska sköta till exempel fakturering. Här talar man om teknikgrenar där vi brukar stå högt i kunskap och teknikutveckling.

Detta får i alla fall mig att undra och reagera. Är det nödvändigt för ett miljardföretag som har sitt säte här i Sverige och ägs av oss medborgare att göra denna omflyttning av arbetsuppgifter? Jag är tvungen att nämna detta när ni vill veta hur jag ser på statliga bolag, även om det inte handlar om en omvandling. Om Vattenfall skulle göra detta av teknik- eller säkerhetsskäl skulle jag ha lättare att smälta det, men som jag ser det är det endast lönekostnaden som är orsaken.

Då blir frågan om vi som ett statligt bolag ska vara pådrivande i utvecklingen av verksamheter och arbetsuppgifter flyttas utomlands, bort från Sverige, för att tjäna lite mer.

Herr talman! Det jag försöker säga är att det blir fel att efter det som statliga bolag håller på med kritisera multiföretag som flyttar sin verksamhet bort från oss. Vi är ju med och visar vägen för dem. Utarmning och kontroll- och utvecklingsdränering är vad denna styrning leder till.

Nej, jag vill med bestämdhet hävda att vi ska se till samhällsnyttan när det gäller att se om vårt eget hus.

Med detta sagt anser jag att regeringen kan börja med att inte avyttra det statliga ägandet i Metria på det sätt som föreslås i den aktuella propositionen. Metria AB är ett statligt helägt bolag som tillhandahåller tjänster och produkter inom områdena geografisk information, fastighetsinformation och geografisk informationsteknik.

Jag menar att bolaget fyller en viktig funktion i utvecklingen av det moderna Sverige. Infrastruktur, bostadsbyggande och energi är viktiga områden där staten via sitt bolagsägande kan och bör driva samhällsutvecklingen framåt. Metria bedriver i dag en väl fungerande verksamhet och tillåts genom det statliga ägandet att ha en syn på hållbarhetsfrågor som är viktig för att Sverige ska kunna bygga hållbara samhällen för framtiden. Mot denna bakgrund anser jag att bolaget inte bör säljas.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 186 SAID ABDU (L):

Herr talman! Liberalerna är Sveriges liberala parti. Vårt partis inställning till företagsamhet är tydlig. Vi tror på människans inneboende potential, och vi tror att företagandet är en av de främsta formerna för individens självförverkligande. Företag ska kunna drivas av starka individer och verka på en tydlig marknad. Här har staten ett ansvar för att upprätthålla

en tydlighet och samtidigt garantera kontrollmekanismerna för att ska marknaden fungera.

Vi ser värdet i en stark offentlig sektor. Men i vårt perspektiv kan det inte vara statens uppgift att äga och driva företag. Vi anser att statens uppgift normalt bör vara att ange de ramar och regler som ska gälla för näringslivet och företagen, inte att själv äga och driva de bolagen. Vi ser till exempel det kommersiella flygbolaget SAS eller bemanningsföretaget Lernia AB. Företag ska ägas och drivas av människor som vågar ta risker och förverkliga sina drömmar.

Staten ska finnas där som ett skyddsnät om entreprenörens drömmar inte skulle slå in. Samhället ska hjälpa upp den som har snubblat på sin resa. Staten ska inte lägga krokben för företag och inte använda sina omfattande resurser för att driva företag eller för att konkurrera med det privata näringslivet. Staten ska inte heller använda de statliga företagen som kassako när man har tömt ladorna för att bekosta en industrikansler eller diskussionsklubbar.

Vi har samlats här för att diskutera förändringar i statens bolagsportfölj. När detta nu görs är det fullständigt centralt att förändringarna sker på ett transparent och tydligt sätt för att underlätta för de aktörer som vid sidan av det offentliga verkar på den öppna marknaden.

Förändringen består av en försäljning eller avyttring av Apoteksgruppen, där vi har ett ansvar gentemot de dussintals näringsidkare som på ett eller annat sätt påverkas av affären. Här krävs ett medinflytande över försäljningsprocessen på det sätt som vi i Alliansen har fört fram i motion 3739.

Jag vill passa på att yrka bifall till reservation 3, om principerna för statens ägande av företag, och tillkännage den, ihop med motionen i sin helhet, för regeringen.

Från Liberalernas sida är vi delvis besvikna. Vi är besvikna i den meningen att vi gärna hade sett fler bolag på listan med bolag som är uppe för avyttring eller försäljning. Det är fortfarande obegripligt varför vi äger SAS, som flyger charterresenärer, bemanningsföretaget Lernia eller Telia Sonera. Sedan finns det en hel del andra bolag i den statliga portföljen som är starkt ifrågasatta. Den danska verksamheten i Postnord är ett av dessa bolag.

Med detta sagt välkomnar Liberalerna givetvis regeringens förslag om att minska statens bolagsportfölj, även om det inte är tillräckligt. Vi är förmodligen mer nöjda än regeringens samarbetsparti Vänsterpartiet.

Kanske vore det bättre att regeringen fick fortsätta tänka själv, som man har gjort i detta fall, i stället för att hela tiden behöva följa Vänsterpartiet med stoppultimat, vinstbegränsningar och ändlösa utredningar – fram till dess det blir maktskifte nästa år, vill säga. Det är ett skifte som jag som liberal och gammal företagare hoppas kommer förr eller senare. Förhoppningsvis har vi i dag i finansutskottet tagit ett steg närmare.

Anf. 187 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Du nämnde Vänsterpartiet, Said. Du har helt rätt i att vi inte har samma syn när det gäller bolagen. Jag håller med om att staten inte ska äga bolag där det inte finns en samhällsnytta.

Du nämnde Postnord. Du är väl medveten om vilken regering det var som gjorde rockaden där man privatiserade posten och slog ihop den med den danska? Du är nog medveten om vilken regering det var.

Jag vill fråga dig en sak. Du nämner att du gärna hade sett fler bolag på försäljningslistan. Vad tror du skulle ha hänt om till exempel LKAB hade varit ett privatägt gruvbolag i början av 80-talet, när det gick riktigt dåligt? Då var staten tvungen att lägga in ett par hundra miljoner i bolaget för att det skulle kunna överleva. Om det hade varit privatägt hade jag varit övertygad om att gruvhålén i Kiruna skulle ha varit vattenfyllda i dag, och de skulle aldrig ha öppnats mer. Man skulle ha kunnat stryka Malmberget, Gällivare och Kiruna från kartan. Det är inte många som skulle ha blivit kvar där.

Tycker inte du, Said, att det finns fog för att staten äger vissa bolag? Man har gjort det duktigt och bra. Eller har du en annan bild när det gäller vem som ska äga dessa bolag som har naturresurser bakom sig?

Anf. 188 SAID ABDU (L) replik:

Fru talman! Tack, Birger Lahti, för en bra fråga! Givetvis finns det undantag för det statliga ägandet. Från Liberalernas sida har vi uttryckt att det är en anomali när staten äger företag, men precis som du nämner finns det undantag som är befogade. LKAB är ett av dem. Både LKAB och Systembolaget nämns i vår motion som exempel på bolag som vi inte avser att avyttra, utan vi inser att det finns en samhällsnytta i att äga dem.

Ett av de bolag vi diskuterar i dag är Apoteksgruppen. Jag skulle vilja fråga Birger Lahti vad man anser om detta. Det var ju en del av ett monopol tidigare. Riksrevisionen har kommit fram till att privatiseringen har gått väldigt bra.

Jag skulle vilja höra: Om Vänsterpartiet kom till makten efter nästa val, hur skulle man då se på dessa frågor? Är det kanske några företag som man skulle vilja återförstatliga?

Anf. 189 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Du vet väl också, Said, att apoteket var privatägt fram till 1971, tror jag. Det var privatägt. Sedan tog staten över. Vet du vad de som hade apotek sa då? De sa: Äntligen! Äntligen blev det statligt, så att alla fick samma service.

Du säger att privatiseringen har varit lyckad. Ja, här i Stockholm har det blivit lyckat. Inom en radie av en kilometer hittar du fler apotek i dag. Men tror du att det har blivit fler apotek i glesbygd eller landsbygd? Hade det blivit samma sak om vi hade sagt att vi skulle privatisera alla apotek på en gång? Tror du att vi skulle ha fått några mediciner i till exempel min hemkommun då? Nej, det är ingen som gör vinst på de mediciner som skyfflas över till min kommun eller andra inlandskommuner där det är glest med folk.

Man gör en sådan här halvmesyra för att man vet att man kan tjäna pengar när det blir ett apotek till. Men att privatisera alla apotek är ingen väg framåt. Då skulle alla glesbefolkade kommuner bli utan mediciner.

Jag har inte svaret på vad jag skulle göra om jag fick regeringsmakten. Men en sak är jag övertygad om: Inte ens du skulle kunna komma med idén att privatisera alla apotek i Sverige och göra det på marknadsmässiga grunder. Jag tror inte det.

Anf. 190 SAID ABDU (L) replik:

Fru talman! Birger Lahti! Jag förstår. Riksrevision har i sin rapport uttryckt just att det har varit en lyckad privatisering. Jag tycker att det har varit en väldigt bra modell, där staten successivt har minskat ägandet. Man har låtit mindre aktörer komma till tals och bli en del av apoteksverksamheten och ha egna apotek.

Antalet apotek är givetvis något man kan diskutera. Men jag tror inte att man ska stirra sig blind på just antalet apotek. Jag tror på tekniken. Jag vet att det finns väldigt många bolag som hittar andra former för att distribuera. Varför har vi ett apotek? Det finns många anledningar till att Djurfarmacia går jättebra. Det finns många anledningar till att bolag som Apotea går väldigt bra. Då handlar det snarare om distribution.

Jag skulle inte stirra mig blind på just apoteket som en fysisk plats. Dock håller jag med om att det är väldigt viktigt att alla nås av den nytta som apoteket tillhandahåller.

Jag välkomnar regeringens förslag.

Anf. 191 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! Det är 5 av 49 bolag som är berörda i detta betänkande. Ett av dem tänkte jag särskilt nämna några ord om, eftersom det berör min hemkommun. Göta älv och Göta kanalbolag är inte till salu. Men det är en försäljning av viss mark som är ägd av Göta kanalbolag. Det säger jag för att förtydliga det hela, ifall någon har varit orolig för att vi på något sätt ska göra oss av med ett av Sveriges finaste, tycker jag, industriella verk. Det är otroligt viktigt för besöksnäringen och med tanke på kulturhistoriska byggnadsverk att verkligen ta till vara det som Göta kanal har att erbjuda. I min kommun, Trollhättan, finns det även ett litet kanalmuseum som jag gärna gör reklam för. Det kan man besöka om man är i närheten.

Av de andra fyra bolagen vill jag särskilt nämna Apoteksgruppen, som mina kollegor i Alliansen tidigare har talat om. När apoteksreformen skulle genomföras jobbade jag som företagsrådgivare. Jag fick i uppdrag att bland annat ta kontakt med Farmaceutförbundet och höra om det fanns befintlig personal i apoteken som kunde tänka sig att starta och själva driva kooperativa verksamheter, ekonomiska föreningar eller andra typer av företag som då skulle bli en del av Apoteksgruppen. Jag tror att det är viktigt att vi ser behovet även i dag av små företag som drivs lokalt av en eller flera personer som kan ta till vara det intresse som finns på just den orten. Det gäller i den här typen av verksamheter, liksom i många andra.

Apotek är viktigt för oss alla. Vi har diskuterat detta med en fungerande postgång och så vidare. Och min kollega från Liberalerna nämnde Apotea och andra nätapotek som kan tillhandahålla produkter. Det handlar alltså mycket om distributionsmöjligheterna.

Men när det gäller att omvandla statligt ägda bolag tycker jag att det som vi i Alliansen har tryckt på är viktigt. Det finns ingen poäng i att sälja statliga bolag som har ett viktigt samhällsuppdrag. Självklart är det någonting som den svenska staten kanske även fortsättningsvis behöver. Däremot kan man verkligen titta på den lista som sedan är kvar – det är 49 minus 5. Det är då 44 kvar. Kanske skulle några av dem kunna vara föremål för försäljning framöver.

Det handlar inte om att vi på något sätt vill föra fram behovet av pengar. Ja, vi tycker att det är viktigt att intäkterna från den försäljning som

ändå görs tas till vara genom att man amorterar på statsskulden – absolut. Men som kristdemokrat vill jag poängtera att det inte finns något självändamål i att sälja statligt ägda bolag och de har ett viktigt samhällsuppdrag. Jag kan också tycka att den säkerhetspolitiska aspekten har blivit ännu mer viktig. Det kan vara bra att se över infrastrukturellt viktiga bolag som är i statens ägo just för att de inte ska hamna i utländska ägares makt och händer, så att säga, som kanske inte gynnar svenska intressen.

Jag yrkar bifall till den alliansreservation som finns under punkt 2.
(Applåder)

Anf. 192 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! I det betänkande vi i dag behandlar om propositionen *Statligt ägda bolag i omvandling* står utveckling och konkurrenskraft i fokus. Det är det som ligger till grund för de förändringar som föreslås.

Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och således avslag på motionerna. Men jag noterar att man i motionerna, med undantag av Vänsterpartiets, inte motsätter sig förändringarna som sådana utan har andra specifika utgångspunkter för sina ställningstaganden. Då handlar det om statligt ägande i stort. Jag vill därför, fru talman, betona att de statliga företagen är viktiga för Sverige ur många aspekter. Det räcker att lyfta fram en del tydliga fakta. Ett femtiotal bolag har en sammanlagd nettoomsättning kring 350 miljarder kronor och över 150 000 anställda.

I dagens betänkande föreslås olika åtgärder när det gäller en handfull av de statliga bolagen. Det handlar om Apoteksgruppen i Sverige Holding AB, Metria AB, Swedish National Road Consulting AB, AB Göta kanalbolag och Swedesurvey Aktiebolag.

När det gäller Apoteksgruppen i Sverige Holding AB har regeringens analysarbete genomförts med hjälp av extern expertis. Utgångspunkten är att företaget bör ha bättre förutsättningar för långsiktigt värdeskapande i en annan ägarstruktur. Apoteksgruppen får anses som ett stabilt företag. Men det bör också påpekas att det är en rest av den avreglering som gjordes, som vi från Socialdemokraterna hårt kritiserade.

Regeringens bedömning är att det statliga ägandet i Apoteksgruppen i Sverige Holding till skillnad från det viktiga ägandet i Apoteket AB inte är ett effektivt verktyg i syfte att förbättra apoteksmarknaden. Därför blir det naturligt att utifrån den situation som råder avyttra ägandet i holdingbolaget. Det hör också till saken att staten på detta vis äger två bolag i samma bransch, både Apoteksgruppen i Sverige Holding AB och Apoteket AB. Med detta förslag blir inriktningen för staten att äga och driva enbart Apoteket AB och göra det på ett kraftfullt och bra sätt.

I motionen, som Moderaterna, Centern, Kristdemokraterna och Liberalerna har väckt, förordar man två tillkännagivanden. Det finns anledning att resonera en del kring den andra att-satsen. Här går motionärerna in på det statliga ägandet i stort och vill med sin motion öppna för försäljning eller avyttring av alla bolag som för tillfället saknar särskilda samhällsuppdrag. Det är en omfattande affär att genomföra, även om man säger att det ska ske stegvis. Det handlar i så fall om ett tjugotal välskötta och för nationen viktiga företag. Det handlar till exempel om Vattenfall, LKAB, SJ, Bilprovningen, Apoteket, som vi nämnde, SBAB och andra med en rad anställda och med viktiga uppgifter för nationen.

Staten är som jag ser det en god ägare till dessa företag, och i likhet med utskottets majoritet ser jag inga skäl att gå vidare i den frågan.

Vänsterpartiet har invändningar mot försäljningen av Metria och Swedish National Road Consulting. Om detta kan sägas att regeringen i sin proposition anger flera goda skäl till varför försäljningen bör ske. När det gäller Metria noterar utskottet också att bedömningen är att konkurrens-situationen på marknaden där bolaget agerar inte kommer att försämrans vid förändrat statligt ägande och att bolaget till och med bedöms ha bättre utvecklingsmöjligheter utan staten som ägare.

Jag noterar dock att det finns en stark majoritet i utskottet kring det förslag och den proposition som ligger. Med detta tackar jag för ordet.

Anf. 193 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag kände att jag tappade konceptet lite grann under mitt huvudanförande, så då tänkte jag passa på att fråga min socialdemokratiska kollega om SBAB när jag ändå har honom här i talarstolen.

Jag tycker att det är lite märkligt att vi äger en statlig bank som är så ointresserad av stora delar av landet. Man kan fråga sig varför staten i så fall ska äga SBAB. Behövs det en statlig bank när den ändå bara finns på fungerande marknader?

Den frågan får Per-Arne Håkansson gärna svara på.

Anf. 194 PER-ARNE HÅKANSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Helena Lindahl för frågan. När det gäller SBAB anser jag till skillnad från henne att SBAB har en viktig roll och att det är av stor vikt att staten har ägaransvaret för den typen av verksamhet.

SBAB har ju funnits under lång tid, och jag noterar att man inte heller under den tid då Helena Lindahls parti satt i regeringsställning kom till skott med det som hon nu framför. Jag anser i och för sig att det hade varit olyckligt, för SBAB har en viktig funktion att fylla som statligt företag.

Anf. 195 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Att SBAB numera bara finns söder om Uppsala är också ett aktivt beslut som togs för inte så länge sedan, och då ledde Socialdemokraterna Sverige. Det var för ett par år sedan, och Mikael Damberg hade då ingenting att invända.

Det jag menar är att vi under en lång tid har sett en avveckling av service och arbetstillfällen på landsbygden. Här bär faktiskt staten ett stort ansvar liksom flera regeringar, kan jag i så fall säga.

Jag tycker ändå att det är märkligt att den nuvarande regeringen, som samtidigt har en väldigt hög svansföring och säger att hela Sverige ska leva, inte använder sig av en del av de statliga bolagen för att komplettera svagare marknader. Staten har ju stora möjligheter att genom sina bolag bedriva en regionalpolitik som man genom svag ägarstyrning faktiskt missar.

Som exempel nämnde jag just SBAB Bank, ett helägt statligt aktiebolag som konkurrerar med andra banker. Nu har man bara beslutat att man ska lämna företagskunderna norr om Dalälven åt sitt öde. SBAB vill med andra ord inte ha några företagskunder på landsbygden eller i småstäder; nu är det Stockholm, Göteborg och Malmö och större tillväxt- eller högskoleorter som gäller. Näringsminister Mikael Damberg har ingenting att

invända. Det är precis vad han svarade medierna, och det kan man lätt leta upp på nätet.

Då undrar jag: Är det här verkligen någonting som Per-Arne Håkansson ställer sig bakom?

Anf. 196 PER-ARNE HÅKANSSON (S) replik:

Fru talman! SBAB är en bank som i huvudsak agerar för bostadslån men som också har en funktion som bank för hela Sverige, vill jag påstå.

Vi lever i en tid där bankerna finns på nätet i en väldigt hög utsträckning, och de enskilda beslut som banken tar utifrån var man ska vara lokaliserad och hur man ska agera lägger vi inga synpunkter på utifrån de aspekterna. Det handlar om att banken ska jobba utifrån sin verksamhet och det som är bäst ur konkurrenssynvinkel.

Att alla människor i Sverige har möjlighet att vara kunder i banken råder det inget tvivel om.

Anf. 197 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Tidigare anföranden har väl redogjort för vad vi debatterar i det här betänkandet. Regeringen söker mandat att helt eller delvis avyttra statens ägande i ett antal bolag samt att AB Göta kanalbolag medges pantsätta, utarrendera, avstycka eller avyttra mark. Regeringen söker också stöd för att avveckla Swedesurvey Aktiebolag.

Med dessa beslut behöver även ett antal följdbeslut fattas. Jag behöver inte räkna upp dem; det är logiska följdbeslut. Jag kan konstatera att det finns en mycket stor samsyn i att det här är bolag som kan säljas.

Av de tre motioner som lagts fram med anledning av regeringens proposition ser jag att de två från de borgerliga partierna i stort slår in öppna dörrar. Det statliga företagsägandet behöver kontinuerligt ses över och utvecklas. Det är någonting som nämns i motionen, och det är också någonting som det råder samsyn om och som båda regeringspartierna står bakom. Det är viktigt att de utvecklas för att skapa värden för ägaren, i det här fallet staten, och i förlängningen svenska folket.

Att däremot dra så långt som de borgerliga partierna gör i en av sina motioner att i ett enda slag fatta beslut om att så snart som möjligt, som det står i reservationen, sälja alla statliga bolag som i dag inte har ett samhällsuppdrag, det tycker jag inte är att sätta svenska folkets intresse i första rummet.

Jag går tillbaka till ursprungsmotionen som är bättre skriven än reservationen, om jag ska säga något gott om den ändå, men det är ju reservationen som vi tar ställning till här.

När det gäller motionen angående Apoteksgruppen är det för mig självklart att regeringen agerar som den gör i alla sammanhang när det gäller förändringar av bolagsägande, det vill säga man anpassar varje försäljning efter respektive bolags förutsättningar. Precis som de borgerliga partierna skriver i sin motion: ingenting nytt, ingenting konstigt.

I den tredje motionen som har lagts fram vill Vänsterpartiet undanta två bolag från försäljning och avveckling, och jag kan bara respektfullt konstatera att vi gör olika bedömningar. Det är det politik handlar om.

Fru talman! Jag vill härmed yrka bifall till utskottets förslag och önska talmannen med medhjälpare, riksdagskollegor och åhörare som kanske ser oss på tv eller hör oss i radio eller i efterhand via webben en glad sommar, för det här är i alla fall näringsutskottets sista debatt före sommaruppehållet.

Anf. 198 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik, men jag kunde inte låta bli eftersom jag tycker att min kollega från Miljöpartiet behandlar sanningen på ett lite vårdslöst sätt och säger att Alliansen vill sälja alla bolag så snabbt som möjligt. Då tror jag att Jonas Eriksson har förvanskat sanningen lite grann.

Rent principiellt tycker vi inte att staten ska äga bolag, eftersom vi är både domare och spelare på samma marknad. Det finns ett principiellt inbyggt problem där. Vi säger dock att vi kommer att vara bolagsägare under lång tid, och då måste vi förvalta ägandet på ett professionellt och aktivt sätt. Man kan inte bara sälja saker och ting så fort som möjligt, utan det sker när marknaden tillåter det. Det är klart att vi är måna om att man ska få en bra avkastning, för det är ändå till syvende och sist skattebetalarnas pengar.

Vi tycker även att det finns vissa bolag som är viktiga att behålla och som av säkerhetspolitiska skäl är viktiga för Sverige eller viktiga för Sverige som nation. Sådana delar tycker jag också är viktiga att framföra i det här sammanhanget.

Jag vill ställa en fråga till Jonas Eriksson. Tycker Jonas Eriksson att det är viktigt att vi styr de statliga bolagen på ett sådant sätt att det också gynnar regional utveckling?

Anf. 199 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Ja.

Anf. 200 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Bra!

Eftersom Jonas Eriksson verkar hålla med mig funderar jag över varför regeringen inte agerar i fråga om SBAB. Norrlänningarna ska gå in på internet fick vi höra nyss medan kontoren ska finnas söder om Uppsala. Jag vet inte riktigt om jag tycker att det är så mycket regional utveckling.

Sedan var det frågan om statliga Vattenfall. Jag får ont i magen när Vattenfall "outsourcar" 31 arbetstillfällen från Jokkmokk till utlandet. Det är absolut inte regional styrning. Samtidigt säger regeringen att flera jobb som staten förfogar över ska flyttas ut från städerna och Stockholm till hela Sverige. Är det meningen att de jobben ska flyttas utomlands? Jag tror knappast att det var tanken bakom Landsbygdskommitténs arbete.

Det är provocerande att staten anser att vattenkraftskommuner, till exempel Jokkmokk som innehar elva vattenkraftsanläggningar och bidrar med enormt stora värden till landet Sverige, inte ska få tillbaka ens en del av den vinst de producerar. Det är provocerande. I dagsläget är det Centerpartiet och Vänsterpartiet som stöder tanken att återföring av en del av vinsterna till de kommuner som faktiskt producerar de enorma vinsterna och energin åt landet Sverige.

Anf. 201 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Det var många aspekter som lyftes fram här.

Jag tror att om Centerpartiet skulle vända sig till regeringen och visa att man är intresserad av att diskutera ägardirektiv och samhällsuppdrag till flera av de bolag som finns i den statliga bolagsportföljen skulle dörren stå öppen. Däremot tror jag inte att Centerpartiets kollegor i Alliansen till fullo skulle vilja följa med in genom den dörren. Jag tycker att Helena Lindahl ska prova att knacka på och se vad som händer.

Detta är något annat än vad som hände under Centerpartiets agerande i regeringen förra mandatperioden när det gäller Nuonaffären, Vattenfall samt sammanslagningen och omstruktureringen av Postnord. Jag tänker på hur mycket pengar och resurser som försvann från svenska folket under de omstruktureringarna och förvandlingarna.

Den typen av förändringar hoppas jag att vi ska kunna undvika framöver. I stället ska vi titta på hur vi kan använda den statliga bolagsportföljen till att bättre gynna hela landet i alla delar.

(Applåder)

Anf. 202 SAID ABDU (L) replik:

Fru talman! Även jag känner mig lite apostroferad, och jag tänkte ge en kort kommentar. Jag vet att min kollega Helena Lindahl har försökt reda ut missförstånden och förtydliga att vi ser på de statliga bolagen som en anomali – om de inte har ett samhällsuppdrag, givetvis. Vi anser att det är ett undantag att driva statliga bolag. Jag anser inte att man ska vara både domare och spelare på den öppna marknaden.

Jag tänkte passa på att fråga ledamot Jonas Eriksson hur Miljöpartiet ser på de statliga bolagen. Hur ser man på att staten äger ett kommersiellt charterbolag som SAS? Hur ser man på att staten driver ett bemanningsföretag på den öppna marknaden? Varför ska vi som statlig aktör driva ett sådant bolag?

Anf. 203 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, och tack för ett försök till förtydligande om vad Alliansen menar med sin motion. I mitt anförande, eller i mitt första replikskifte, nämnde jag att det är en viss skillnad i hur ni uttrycker er i motionen kontra hur ni uttrycker er i reservationen. Reservationen är mycket striktare i fråga om att alla bolag som inte har samhällsuppdrag ska avyttras ”så snart som möjligt”.

Där kommer inte nyanseringen in. I Said Abdus tidigare replikskifte nämnde han plötsligt LKAB. LKAB nämns inte i motionen som ett företag som skulle ha några särskilda förutsättningar, trots att det finns på en konkurrensutsatt marknad där det finns andra privata aktörer.

Vattenfall diskuterades under förra mandatperioden. Jag vet att några av Alliansens partier var inne på att Vattenfall borde säljas.

Det skulle vara intressant om representanterna från allianspartierna kunde mer specifikt tala om vad man menar när man talar om alla statliga bolag som inte har ett tydligt utpekad samhällsintresse. Vilka anomalier – företag – vill ni plocka bort, så att vi vet vilka bolag vi egentligen pratar om? Nu ger ni lite dubbla signaler. Det är svårt att förstå vad ni menar.

Vad gäller SAS har Miljöpartiet länge sagt att det ska säljas så fort det finns ett sätt för svenska folket att sälja det och få ut någon form av värde.

Vi vill inte sätta in mer pengar i SAS. Det finns egentligen inget skäl för staten att äga bolaget, men statens ägarandel måste säljas på ett ansvarsfullt sätt.

Anf. 204 SAID ABDU (L) replik:

Fru talman! I anförandet sa ledamoten att Miljöpartiet vill sälja alla bolag. Det var en av anledningarna till att vi kände oss apostroferade. Vi vill inte sälja alla bolag. Liberalerna har både i alliansformat och som eget parti specificerat vilka bolag vi skulle vilja se avyttras. Det gäller Telia Sonera, SAS, Lernia med flera.

När det gäller Vattenfall har vi en tydlig överenskommelse om att i den mån det är möjligt avyttra den verksamhet som inte är förknippad med den nordiska verksamheten. Alliansen har varit tydlig.

Jag vill hoppa över till en annan närliggande fråga. Den rör inte det statliga bolaget men näringslivet generellt. Frågan gäller regeringens retorik. Ledamot Jonas Eriksson hör till regeringen i någon form.

Hur ser Jonas Eriksson på att man från högsta politiska ledningen, statsminister och finansminister, använder sig av en retorik som enligt mig segmenterar viljan att över huvud taget starta företag. Man säger att företag på något sätt är skattesmitare. Man säger vidare att barn säljs på börserna och att vinst är stöld från folket.

Vad tror Jonas Eriksson konsekvenserna blir för det generella näringsklimatet? Gagnas näringsklimatet eller inte? Det var en allmän nyfiken fråga.

Anf. 205 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Det är en mycket intressant fråga, men det är faktiskt en helt annan debatt. Jag är inte så säker på att fru talmannen vill att vi ska gå in på en generell näringslivspolitisk debatt här. Jag skulle älska den! Men i dag talar vi om statliga bolag i omvandling. Jag hoppas att vi får tillfälle att komma tillbaka till frågan, men på annan plats.

Said Abdu pratade om Telia Sonera, Lernia och Vattenfall. Mitt parti och jag anser att det fortfarande finns möjligheter att använda dessa bolag. När det gäller Vattenfall är det tydligt. Det bolaget hanterar otroligt värdefull infrastruktur i Sverige som kan användas för många samhällsmål, till exempel att vara drivande i klimatomställningen.

Det finns även samhällsuppdrag som man mycket väl kan tänkas lägga på Lernia som aktörer på den privata marknaden inte fullt klarar av i dag. Telia Sonera med sina dotterbolag hanterar också väsentlig infrastruktur.

Det här är inte en fråga som jag har diskuterat med vårt regeringsparti. Jag vet inte hur diskussionerna i regeringen har gått i just den frågan.

Men om det var Alliansens ambition att sälja Telia Sonera och Lernia hade ni åtta år på er. Jag minns inte att ni lade fram någon proposition om att få ett bemyndigande i den frågan. Det är helt okej. Det var kanske andra tider då.

Vad gäller Vattenfall gjorde den borgerliga regeringen inte så att ägandet minskades utanför Norden utan man valde till och med att expandera i en affär som var så katastrofalt dålig för svenska folket.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 20 juni.)

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2016/17:189 Riksrevisionens rapport om internrevisionen vid de statliga myndigheterna

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas till och med *onsdagen den 20 september*.

Motion

med anledning av prop. 2016/17:195 Undantag från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen vid tillströmning av asylsökande
2016/17:3753 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (SD)

§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 juni

2016/17:1581 Svenskt förhållningssätt till Muslimska brödraskapet

av *Markus Wiechel* (SD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:1582 Gripandet av Alexej Navalny

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1583 Insatser för personer med funktionsnedsättning

av *Jessika Roswall* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1584 Nya kemikalieskatten

av *Gunilla Nordgren* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1585 Juridisk trygghet vid surrogatmoderskap

av *Barbro Westerholm* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1586 Trafikleders dragning över åkermark

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1587 Rättegång för Figen Yüksekdağ

av *Ulla Andersson* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1588 Dubbelspårig järnväg Göteborg–Oslo

av *Gunilla Carlsson* (S)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1589 Militär utbildning i Ryssland

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2016/17:126
15 juni

2016/17:1590 Regeringens agerande angående Nord Stream 2
av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)
2016/17:1591 Tillgången till flyg på landsbygden
av *Mikael Dahlqvist* (S)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
2016/17:1592 Kemikalieskatten
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)

§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 14 juni

2016/17:1470 Vattenläckor och vattenbrist
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
2016/17:1510 Ersättning vid sjukdom
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)
2016/17:1509 Subventionerat bostadsbyggande
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
2016/17:1508 Terrorfinansiering genom ekobrott
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
2016/17:1507 Ofredanden av unga kvinnor i skolmiljö
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)
2016/17:1511 Preskriptionstider för brott
av *Jamal El-Haj* (S)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2016/17:1514 Ursprungsmärkning av olja
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Ann Linde (S)
2016/17:1513 Migrationsverkets utredningsintervjuer
av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2016/17:1539 Bosättningslagen
av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2016/17:1512 Ny nationell flygskatt
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2016/17:1543 Saklig information om svenskt snus
av *Jan R Andersson* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1515 Återbetalningskrav av bistånd som finansierar terrorism

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:1516 Villkorande av bistånd till Palestina

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:1529 Sveriges agerande gentemot EU-domstolen avseende svenskt snus

av *Jan R Andersson* (M)
till statsrådet Ann Linde (S)

2016/17:1531 Försöksverksamhet med gårdsförsäljning

av *Sten Bergheden* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1533 Fortbildning för digital kompetens

av *Betty Malmberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:1532 Tillgänglighet på nattåg

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1538 Straffbeskattning på landsbygden

av *Lars Beckman* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1537 Byggstart av infrastrukturprojekt

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1535 Utsatthet för enskild medborgare vid publicering

av *Lars Beckman* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:1536 Dåliga resultat för införandet av krav på personalliggare

av *Lars Beckman* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1527 Trygghet i socialt utsatta områden

av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1526 De rikas skatteflykt

av *Jamal El-Haj* (S)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1506 Gotländsk elförbindelse

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:1525 En ny elkabel mellan Gotland och fastlandet

av *Per Åsling* (C)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:1522 Djurpolisens arbetsuppgifter

av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1521 Fjärrundervisning

av *Lotta Finstorp* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:1518 Möjligheterna att skydda totalförsvarets intressen

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1540 Erfarenhetsutbyte i fråga om civilförsvaret

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1517 Allas möjlighet att göra militärtjänst

av *Lotta Olsson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:1542 Det svenska snuset

av *Sten Bergheden* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1541 Utvisningar trots arbetskraftsbrist

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1545 Arbetskraftsbrist och regeringens agerande

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1557 Energieffektiva byggnader

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:1556 Torsby flygplats

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1519 Byggstart för fyrspar mellan Uppsala och Stockholm

av *Gunnar Hedberg* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1554 Näringslivspolitiska konsekvenser vid utebliven satsning på fyrspar mellan Uppsala och Stockholm

av *Gustaf Lantz* (S)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1552 Kemikalieskattens påverkan på entreprenörskap

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1549 Rymningar från skyddade boenden

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:1548 Förarbevis för vattenskoter

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1547 Hedersrelaterat våld och förtryck

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:1546 Väg 940 – ny Onsalaväg

av *Ola Johansson* (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1551 Förebyggande åtgärder mot mässling

av *Saila Quicklund* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1555 Tilläggsdirektiv till Parlamentariska public service-kommittén

av *Cecilia Magnusson* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

Prot. 2016/17:126

15 juni

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 20.30.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.48,

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.49,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 13,

av andre vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 127 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 157 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 187 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Avsägelse	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 4 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Explosiva varor – Tullverkets befogenheter vid inre gräns	2
Skatteutskottets betänkande 2016/17:SkU33	2
Anf. 1 OLLE FELTEN (SD).....	2
Anf. 2 PATRIK LUNDQVIST (S).....	4
(Beslut fattades under § 13.)	5
§ 7 Samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård	5
Socialutskottets betänkande 2016/17:SoU18	5
Anf. 3 CATHARINA BRÅKENHIELM (S)	5
Anf. 4 JAN LINDHOLM (MP).....	7
Anf. 5 KARIN RÅGSJÖ (V)	9
Anf. 6 TREDJE VICE TALMANNEN.....	10
Anf. 7 EMMA HENRIKSSON (KD).....	10
Anf. 8 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	11
Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	12
Anf. 10 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	12
Anf. 11 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	13
Anf. 12 CECILIA WIDEGREN (M)	14
Anf. 13 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	15
Anf. 14 CECILIA WIDEGREN (M) replik	16
Anf. 15 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	16
Anf. 16 CECILIA WIDEGREN (M) replik	17
Anf. 17 CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	17
Anf. 18 ANDERS W JONSSON (C)	18
Anf. 19 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	20
Anf. 20 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	21
Anf. 21 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	21
Anf. 22 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	22
Anf. 23 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	23
Anf. 24 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	23
Anf. 25 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	24
Anf. 26 ANDERS W JONSSON (C) replik.....	24
Anf. 27 BENGT ELIASSON (L).....	25
(Beslut fattades under § 13.)	27
§ 8 Det livslånga lärandet inom högre utbildning	27
Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:UbU9.....	27
(Beslut fattades under § 13.)	27
§ 9 Sjöfartsfrågor	27
Trafikutskottets betänkande 2016/17:TU18	27
Anf. 28 BORIANA ÅBERG (M).....	27
Anf. 29 PER KLARBERG (SD).....	29
(forts. § 11).....	30

Ajournering	30
Återupptaget sammanträde	31
§ 10 Frågestund	31
Anf. 30 ANDRE VICE TALMANNEN.....	31
<i>Regeringens energipolitik och elpriserna i södra Sverige</i>	31
Anf. 31 CAMILLA MÅRTENSEN (L).....	31
Anf. 32 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	31
Anf. 33 CAMILLA MÅRTENSEN (L).....	31
Anf. 34 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	32
<i>Hyresgästers situation efter renovering</i>	32
Anf. 35 GUSTAF LANTZ (S).....	32
Anf. 36 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	32
Anf. 37 GUSTAF LANTZ (S).....	32
Anf. 38 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	33
<i>Företagsklimatet i Sverige</i>	33
Anf. 39 JOSEF FRANSSON (SD).....	33
Anf. 40 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	33
Anf. 41 JOSEF FRANSSON (SD).....	33
Anf. 42 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	34
<i>Åtgärder mot bostadsbristen</i>	34
Anf. 43 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	34
Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	34
Anf. 45 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	35
Anf. 46 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	35
<i>Nya instruktioner till Affärsverket svenska kraftnät</i>	35
Anf. 47 ANDERS ÅKESSON (C).....	35
Anf. 48 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	35
Anf. 49 ANDERS ÅKESSON (C).....	36
Anf. 50 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	36
<i>Rullstolsburnas möjlighet att resa med nattåg till Norrland</i>	36
Anf. 51 LARS BECKMAN (M).....	36
Anf. 52 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	36
Anf. 53 LARS BECKMAN (M).....	37
Anf. 54 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	37
<i>Regeringens syn på renoveringen av hyresrätter</i>	37
Anf. 55 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	37
Anf. 56 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	37
Anf. 57 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	38
Anf. 58 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	38
<i>Satsning på landstingen och sjukvården</i>	38
Anf. 59 KRISTINA NILSSON (S).....	38
Anf. 60 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	38
Anf. 61 KRISTINA NILSSON (S).....	39
Anf. 62 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	39
<i>Hyresnivåerna för nyproducerade bostäder</i>	39
Anf. 63 EMMA HULT (MP).....	39
Anf. 64 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	39
Anf. 65 EMMA HULT (MP).....	40
Anf. 66 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	40
<i>Effekterna av bostadssubventionerna</i>	40

Anf. 67 ROBERT HANNAH (L).....	40
Anf. 68 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	40
Anf. 69 ROBERT HANNAH (L).....	41
Anf. 70 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	41
<i>Orsakerna till det ökade antalet utsatta områden</i>	41
Anf. 71 ADAM MARTTINEN (SD)	41
Anf. 72 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	42
Anf. 73 ADAM MARTTINEN (SD)	42
Anf. 74 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	42
<i>Reglerna för cabotagetrafiken i Sverige</i>	42
Anf. 75 PIA NILSSON (S)	42
Anf. 76 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	43
Anf. 77 PIA NILSSON (S)	43
Anf. 78 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	43
<i>Informationscentrum för byggande av energieffektiva hus</i>	43
Anf. 79 OLA JOHANSSON (C).....	43
Anf. 80 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	44
Anf. 81 OLA JOHANSSON (C).....	44
Anf. 82 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	44
<i>Regeringens företagspolitik</i>	44
Anf. 83 LARS HJÄLMERED (M).....	44
Anf. 84 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	44
Anf. 85 LARS HJÄLMERED (M).....	45
Anf. 86 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	45
<i>Matchningsproblem i byggbranschen</i>	45
Anf. 87 FARADJ KOLIEV (S).....	45
Anf. 88 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	46
Anf. 89 FARADJ KOLIEV (S).....	46
Anf. 90 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	46
<i>Åtgärder mot kvinnlig könsstämpning</i>	46
Anf. 91 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	46
Anf. 92 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	47
Anf. 93 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	47
Anf. 94 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	47
<i>Flygskatten</i>	47
Anf. 95 ERIK OTTOSON (M)	47
Anf. 96 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	48
Anf. 97 ERIK OTTOSON (M)	48
Anf. 98 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	48
<i>Överskuld sättning och den nya lagen om skuldsanering</i>	48
Anf. 99 HILLEVI LARSSON (S).....	48
Anf. 100 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	49
Anf. 101 HILLEVI LARSSON (S).....	49
Anf. 102 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	49
<i>Eluppvärmningen av bostäder</i>	50
Anf. 103 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	50
Anf. 104 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	50
Anf. 105 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	50
Anf. 106 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	50
<i>Ökad leveranssäkerhet i postgången</i>	51

Anf. 107 NINA LUNDSTRÖM (L)	51
Anf. 108 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	51
Anf. 109 NINA LUNDSTRÖM (L)	51
Anf. 110 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	52
<i>Spelmissbruk</i>	52
Anf. 111 ROLAND UTBULT (KD)	52
Anf. 112 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	52
Anf. 113 ROLAND UTBULT (KD)	52
Anf. 114 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	53
Anf. 115 ANDRE VICE TALMANNEN.....	53
§ 11 (forts. från § 9) Sjöfartsfrågor (forts. TU18)	53
Anf. 116 ANDERS ÅKESSON (C)	53
Anf. 117 LARS TYSKLIND (L).....	55
Anf. 118 ROBERT HALEF (KD).....	58
Anf. 119 KARIN SVENSSON SMITH (MP).....	60
(forts. § 14).....	62
Ajournering	62
Återupptaget sammanträde	62
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 juni	62
MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige	62
JuU15 Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program.....	65
JuU25 Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns	67
SoU21 Driftsformer för universitetssjukhus.....	67
FiU40 Ett starkare skydd mot orättvisa betalningsanmärkningar	67
§ 13 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	67
SkU33 Explosiva varor – Tullverkets befogenheter vid inre gräns	67
SoU18 Samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård	68
UbU9 Det livslånga lärandet inom högre utbildning.....	68
§ 14 (forts. från § 11) Sjöfartsfrågor (forts. TU18).....	68
Anf. 120 ANDERS ÅKESSON (C) replik	68
Anf. 121 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik.....	69
Anf. 122 ANDERS ÅKESSON (C) replik	69
Anf. 123 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik.....	69
Anf. 124 BORIANA ÅBERG (M) replik.....	70
Anf. 125 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik.....	70
Anf. 126 BORIANA ÅBERG (M) replik.....	71
Anf. 127 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik.....	71
Anf. 128 LARS TYSKLIND (L) replik	71
Anf. 129 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik.....	72
Anf. 130 LARS TYSKLIND (L) replik	73
Anf. 131 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik.....	73
Anf. 132 ROBERT HALEF (KD) replik.....	73
Anf. 133 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik.....	74
Anf. 134 ROBERT HALEF (KD) replik.....	74
Anf. 135 KARIN SVENSSON SMITH (MP) replik.....	75

Anf. 136 SUZANNE SVENSSON (S).....	75
Anf. 137 EMMA WALLRUP (V)	78
Anf. 138 LARS TYSKLIND (L) replik	80
Anf. 139 EMMA WALLRUP (V) replik	81
Anf. 140 ROBERT HALEF (KD) replik	81
Anf. 141 EMMA WALLRUP (V) replik	81
Anf. 142 ROBERT HALEF (KD) replik	82
Anf. 143 EMMA WALLRUP (V) replik	82
(Beslut skulle fattas den 20 juni.).....	83
§ 15 Nytt mål för förnybar el och kontrollstation för elcertifikatsystemet 2017 och Avtal om ändring av avtalet mellan Sverige och Norge om en gemensam elcertifikatsmarknad	83
Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU20	83
Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU25	83
Anf. 144 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	83
Anf. 145 BIRGER LAHTI (V)	85
Anf. 146 SAID ABDU (L).....	86
Anf. 147 ÅSA WESTLUND (S).....	87
Anf. 148 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik	90
Anf. 149 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	90
Anf. 150 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik	90
Anf. 151 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	91
Anf. 152 LARS HJÄLMERED (M).....	91
Anf. 153 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik	93
Anf. 154 LARS HJÄLMERED (M) replik	93
Anf. 155 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD) replik	94
Anf. 156 LARS HJÄLMERED (M) replik	94
Anf. 157 LISE NORDIN (MP)	95
Anf. 158 RICKARD NORDIN (C).....	97
Anf. 159 PENILLA GUNTHER (KD).....	99
(Beslut skulle fattas den 20 juni.).....	99
§ 16 Riksrevisionens rapport om förutsättningar för en säker kraftöverföring.....	99
Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU21	99
Anf. 160 ÅSA WESTLUND (S).....	99
Anf. 161 LARS HJÄLMERED (M).....	101
Anf. 162 LISE NORDIN (MP)	103
Anf. 163 RICKARD NORDIN (C).....	103
Anf. 164 BIRGER LAHTI (V)	104
Anf. 165 PENILLA GUNTHER (KD).....	105
Anf. 166 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	106
Anf. 167 SAID ABDU (L).....	108
Anf. 168 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	109
Anf. 169 SAID ABDU (L) replik.....	109
Anf. 170 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	109
Anf. 171 SAID ABDU (L) replik.....	110

(Beslut skulle fattas den 20 juni.)	110	Prot. 2016/17:126
§ 17 Immaterialrätt.....	110	15 juni
Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU23	110	-----
Anf. 172 HANIF BALI (M)	110	
Anf. 173 JOHAN NISSINEN (SD).....	111	
Anf. 174 PETER HELANDER (C).....	112	
Anf. 175 SAID ABDU (L)	114	
Anf. 176 PENILLA GUNTHER (KD).....	116	
Anf. 177 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	117	
Anf. 178 JOHAN NISSINEN (SD) replik.....	118	
Anf. 179 PER-ARNE HÅKANSSON (S) replik.....	119	
Anf. 180 JOHAN NISSINEN (SD) replik.....	119	
Anf. 181 PER-ARNE HÅKANSSON (S) replik.....	119	
Anf. 182 JONAS ERIKSSON (MP).....	119	
(Beslut skulle fattas den 20 juni.)	120	
§ 18 Statligt ägda bolag i omvandling	120	
Näringsutskottets betänkande 2016/17:NU24	120	
Anf. 183 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	120	
Anf. 184 HELENA LINDAHL (C).....	121	
Anf. 185 BIRGER LAHTI (V).....	122	
Anf. 186 SAID ABDU (L)	123	
Anf. 187 BIRGER LAHTI (V) replik.....	124	
Anf. 188 SAID ABDU (L) replik.....	125	
Anf. 189 BIRGER LAHTI (V) replik.....	125	
Anf. 190 SAID ABDU (L) replik.....	126	
Anf. 191 PENILLA GUNTHER (KD).....	126	
Anf. 192 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	127	
Anf. 193 HELENA LINDAHL (C) replik.....	128	
Anf. 194 PER-ARNE HÅKANSSON (S) replik.....	128	
Anf. 195 HELENA LINDAHL (C) replik.....	128	
Anf. 196 PER-ARNE HÅKANSSON (S) replik.....	129	
Anf. 197 JONAS ERIKSSON (MP).....	129	
Anf. 198 HELENA LINDAHL (C) replik.....	130	
Anf. 199 JONAS ERIKSSON (MP) replik	130	
Anf. 200 HELENA LINDAHL (C) replik.....	130	
Anf. 201 JONAS ERIKSSON (MP) replik	131	
Anf. 202 SAID ABDU (L) replik.....	131	
Anf. 203 JONAS ERIKSSON (MP) replik	131	
Anf. 204 SAID ABDU (L) replik.....	132	
Anf. 205 JONAS ERIKSSON (MP) replik	132	
(Beslut skulle fattas den 20 juni.)	132	
§ 19 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	133	
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	133	
§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	134	
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 20.30.....	137	